

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ ІНСТИТУТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота / проект

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему Удосконалення обліку та аудиту розрахунків з закупівлями та замовленнями на підприємстві ЖОВ + Запорізького

Виконав: студент 2 курсу, групи 0А-18-1мз
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

освітньої програми Облік і аудит
(код і назва освітньої програми)
спеціалізації _____
(код і назва спеціалізації)

К.О. Олександрко

(ініціали та прізвище)

Керівник доцент, к.е.н. Яковешанська Ю.А.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент доцент, к.е.н. Гашова О.В.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ ІНСТИТУТ

Факультет економіки та менеджменту

Кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

(код та назва)

Освітня програма «Облік і аудит»

(код та назва)

Спеціалізація _____

(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри *М* Т.О. Меліхова

« 11 » 09 2019 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ / ПРОЕКТ СТУДЕНТОВІ (СТУДЕНТЦІ)

Олексенко Карині Олександрівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту) Удосконалення обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві ТОВ «Запоріжметторг»
керівник роботи Подмешальська Юлія Володимирівна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «10» вересня 2019 року № 1539 – с

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі - нормативні документи, періодичні видання, літературні джерела, фінансова діяльність підприємства

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1. Теоретично-методологічні основи обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві. 2. Облік розрахунків з покупцями та замовниками та фінансовий аналіз на ТОВ «Запоріжметторг». 3. Прогнози щодо вдосконалення обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) Нормативно-правові акти з обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками. Показники діяльності підприємства. Бухгалтерські переписки з обліку розрахунків з покупцями та замовниками. Документи аудиторів. Удосконалення

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Торшешальська Ю.В. к.е.н. доцент		
2	Торшешальська Ю.В. к.е.н. доцент		
3	Торшешальська Ю.В. к.е.н. доцент		

7. Дата видачі завдання 14.09.2019

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Складання робочого плану, визначення предмету, мети та завдань досліджень	вересень 2019р.	викон.
2	Огляд літературних джерел, періодичних видань з теми дослідження	вересень 2019р.	викон.
3	Робота над 1 розділом	вересень 2019р.	викон.
4	Робота над 2 розділом	вересень 2019р.	викон.
5	Робота над 3 розділом	жовтень 2019р.	викон.
6	Підготовка звіту з переддипломної практики	жовтень 2019р.	викон.
7	Підготовка до публікації наукової статті, тез доповіді	листопад 2019р.	викон.
8	Оформлення роботи згідно ДСТУ та методичних рекомендацій	листопад 2019р.	викон.
9	Попередній захист роботи	грудень 2019р.	викон.
10	Нормоконтроль	грудень 2019р.	викон.
11	Підготовка остаточного варіанту роботи, автореферату, презентаційного матеріалу, доповіді	грудень 2019р. - січень 2020р.	викон.
12	Захист роботи	січень 2020р.	викон.

Студент

(підпис)

Олексійко І.О.
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проєкту)

(підпис)

Торшешальська
(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

(підпис)

Резанов П.К.
(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Олексенко К.О. Удосконалення обліку та аудиту з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг».

Кваліфікаційна робота для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування, науковий керівник Ю.В. Подмешальська. Запорізький національний університет. Інженерний інститут. Факультет економіки та менеджменту, кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту, 2020.

Розкрито методологічні аспекти обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві; дослідити облік та аудит розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг»; провели фінансовий аналіз діяльності ТОВ «Запоріжметторг»; винайшли напрями вдосконалення обліку розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг»; розглянули напрями покращення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг»;

Ключові слова: ПОКУПЦІ, ЗАМОВНИКИ, РОЗРАХУНКИ, ОБЛІК, АУДИТ, ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ.

ABSTRACT

OLEKSENKO K.O. Improvement of accounting and auditing with buyers and customers of Zaporizhmettorg LLC.

Qualification work for the degree of master's degree in specialty 071 - Accounting and taxation, supervisor Yu.V. Podmesalskaya. Zaporizhzhya National University. Engineering Institute. Faculty of Economics and Management, Department of Accounting, Analysis, Taxation and Auditing, 2020.

Methodological aspects of accounting and auditing of payments with buyers and customers at the enterprise are revealed; to investigate the accounting and audit of payments with buyers and customers at LLC "Zaporozhmettorg"; conducted a financial analysis of the activity of Zaporizhmettorg LLC; Have made directions of improvement of the accounting of settlements with buyers and

customers at LLC "Zaporozhmettorg"; considered directions of improvement of audit of settlements with buyers and customers at LLC "Zaporozhmettorg";

Keywords: BUYERS, CUSTOMERS, CALCULATIONS, ACCOUNTING, AUDIT, RECEIVABLES.

АННОТАЦИЯ

Олексенко К.А. Совершенствование учета с покупателями и заказчиками на ООО «Запорожметторг».

Квалификационная работа для получения степени высшего образования магистра по специальности 071 - Учет и налогообложение, научный руководитель Ю.В. Подмешальська. Запорожский национальный университет. Инженерный институт. Факультет экономики и менеджмента, кафедра учета, анализа, налогообложения и аудита, 2020.

Раскрыты методологические аспекты учета расчетов с покупателями и заказчиками на предприятии; исследовать учет и аудит расчетов с покупателями и заказчиками на ООО «Запорожметторг»; провели финансовый анализ деятельности ООО «Запорожметторг»; разработанна направления совершенствования учета расчетов с покупателями и заказчиками на ООО «Запорожметторг»; рассмотрели направления улучшения аудита расчетов с покупателями и заказчиками на ООО «Запорожметторг»;

Ключевые слова: ПОКУПАТЕЛЕЙ, ЗАКАЗЧИКОВ, РАСЧЕТЫ, УЧЕТ, АУДИТ, ДЕБИТОРСКУЮ ЗАДОЛЖЕННОСТЬ.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
1 ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	12
1.1 Особливості нормативно-правової бази з обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками	12
1.2 Методологічні аспекти обліку розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві	29
1.3 Методологічні аспекти аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві	42
2 ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ ТА ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ НА ТОВ «ЗАПОРІЖМЕТТОРГ»	53
2.1 Характеристика діяльності ТОВ «Запоріжметторг»	53
2.2 Облік розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг»	64
2.3 Фінансовий аналіз діяльності ТОВ «Запоріжметторг»	73
3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ НА ТОВ «ЗАПОРІЖМЕТТОРГ»	85
3.1 Аудит розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг»	85
3.2Пропозиції щодо удосконалення обліку розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг»	95
3.3Пропозиції щодо удосконалення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг»	103
ВИСНОВКИ	114
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	119

ДОДАТОК А - НАКАЗ ПРО ОБЛІКОВУ ПОЛІТИКУ	125
ДОДАТОК Б -Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2018 р.	129
ДОДАТОК В - Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2017 р.	132
ДОДАТОК Г - Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2016 р.	135
ДОДАТОК Д - Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2018 р.	137
ДОДАТОК Ж - Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2017 р.	139
ДОДАТОКК-Лист-зобов'язання про згоду на проведення аудиту	140
ДОДАТОКЛ-Договір на проведення аудиту	141

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Поява розрахунків з покупцями та замовниками. Їх перетворення пов'язані з розвитком товарного виробництва та обігу. Правильно організований облік, документування та відображення в бухгалтерському обліку розрахунків з покупцями та замовниками є однією із найважливіших умов ефективного управління сучасним підприємством і досягнення комерційного успіху. В процесі своєї господарської діяльності підприємство може вступати в розрахункові взаємовідносини з юридичними та фізичними особами. В цьому аспекті особливого значення набуває правильна організація обліку розрахунків з покупцями і замовниками.

Сучасна економіка побудована так, що підприємець мусить безперервно вести розрахунки із фізичними та юридичними особами. Підприємство виготовляє продукцію, котра потрібна не лише йому самому, а й комусь іншому. Готова продукція, отримана з виробництва, реалізовується покупцям, з котрими виникають розрахунки. В процесі реалізації своєї продукції підприємство виступає у ролі дебітора. Для організації обліку того чи іншого процесу необхідно чітко уявити його цілі та значення для управління господарством, економічну сутність та характеристику, з'ясувати облікові задачі. В цьому зв'язку актуальним є вивчення обліку розрахунків з покупцями та замовниками.

Актуальність удосконалення аудиту розрахунків з покупцями і замовниками в умовах адаптації до європейського бізнес-середовища полягає у тому, що вони пов'язані з виконанням договірних зобов'язань підприємства та часто призводять до необхідності участі в адміністративних, цивільних та господарських спорах.

Питання обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками, а також напрями їх вдосконалення розглядали різні вчені, особливо слід відзначити наступних: Г.М. Бескота, А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Ю.В. Подмешальська, Н.С. Чакалова, О.Г. Лищенко, та інші. Однак у більшості

наукових розвідок мало уваги приділено практичному аналізу питань розрахунків з покупцями і замовниками, що значно випереджає рівень теоретичних розробок у цій сфері. Така ситуація обумовлює необхідність формування комплексного підходу до вивчення теоретичних основ розрахунків з покупцями і замовниками, що ґрунтується на результатах певних досліджень та враховує сучасні умови господарювання.

Мета магістерської роботи розробити шляхи щодо удосконалення обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві.

Завдання роботи:

- визначити суть та значення розрахунків з покупцями та замовниками;
- виявити особливості нормативно-правової бази з обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками;
- розкрити методологічні аспекти обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві;
- надати організаційно-економічну характеристику діяльності ТОВ «Запоріжметторг»;
- дослідити облік та аудит розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг»;
- провести фінансовий аналіз діяльності ТОВ «Запоріжметторг»;
- винайти напрями вдосконалення обліку розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг»;
- розглянути напрями покращення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг»;
- оформлювати магістерську дипломну роботу відповідно до вимог.

Об'єкт дослідження: процес бухгалтерського обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та організаційно-методичних аспектів обліку й аудиту операцій за розрахунками з покупцями і замовниками.

При написанні роботи використовувались наступні методи: аналіз,

методи пізнання, спостереження, історичний метод, узагальнення, групування, графічні методи, абстрактно-логічний, методи причинно-наслідкового зв'язку та інші.

Інформаційну базу роботи склали дослідження сучасних вітчизняних та іноземних науковців, які розглядали питання обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками, їх фундаментальні праці та періодичні видання. Також особлива увага зверталась на нормативно-правові акти, які регулюють питання, пов'язані з темою роботи. Фінансова звітність ТОВ «Запоріжметторг» використовувалась для аналізу даних.

Наукова новизна одержаних результатів проведеного дослідження полягає у розроблених рекомендаціях, яке дозволяє вирішити проблему в управлінні дебіторською заборгованістю, договірних відносин між підприємством та його покупцями і замовниками, що надає змогу знайти оптимальне співвідношення між ліквідністю та прибутковістю даного підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці рекомендацій з удосконалення в роботі можуть використані при вдосконаленні обліку на розрахунків з покупцями та замовниками ТОВ «Запоріжметторг». Метою надання якісної бухгалтерської інформації про заборгованість господарчого суб'єкту, користувачам ТОВ «Запоріжметторг» для прийняття рішень щодо відвантаження продукції розробили форму бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями та замовниками, яка забезпечує всі необхідні вимоги до неї.

Апробація результатів дослідження. Найважливіші положення та висновки магістерської роботи доповідалися на комітеті круглого столу студентів, аспірантів і викладачів в Інженерному інституту– ЗНУ «Сучасні проблеми та перспективи проведення економічних, товарознавчих, будівельних експертиз»(м. Запоріжжя, 2019р.)

Обсяг та структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури і додатків. Основний

зміст викладено на 124 сторінках друкованого тексту. Робота містить 37 таблиці, 14 рисунків. Список використаних джерел налічує 59 найменувань.

І ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Особливості нормативно-правової бази з обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками

Під час здійснення господарської діяльності, а саме виробництва, реалізації продукції підприємства співпрацюють з іншими суб'єктами господарювання. Так реалізація продукції здійснюється покупцям, замовникам, заготівельним організаціям, іншим посередникам. Відповідно між цими суб'єктами господарювання відбуваються розрахунки, тобто оплата продукції, товарів, наданих послуг, виконаних робіт. Несвоєчасне одержання грошових коштів за реалізовану продукцію, повернення невикористаних підзвітних сум, що призводить до труднощів у веденні господарства. Особливо слід звернути увагу на це в умовах підвищення інфляції. Кошти, які тимчасово знаходяться за межами суб'єктами підприємства, працюють на стороні, знецінюються і при простроченні можуть не повернутися в господарство. З метою контролю та підтвердження сум за боргованості проводять інвентаризацію розрахунків. При інвентаризації підприємства кредитор повинні передати окремих дебіторам відомості про стан заборгованості.

Здійснюючи діяльність по виробництву продукції, реалізації її або товарів, наданні послуг або виконанню робіт кожне підприємство вступає в ділові відносини з іншими юридичними особами, фізичними особами-підприємцями. Договірні відносини між підприємствами передбачають проведення розрахунків. Адже кожне підприємство здійснює закупівлю сировини, матеріалів, отримує послуги від інших підприємств та відповідно має сплачувати за це. А також реалізує власні товари, продукти, послуги, які є предметом його діяльності та отримує за це грошові кошти в касу або на

поточний рахунок.

За визначенням І.О. Буряка розрахунки – це важливий елемент відтворення та формування суспільного продукту, а також його розподілу між суб'єктами господарювання. Крім того, він вважає, що розрахунки– це важливий інструмент регулювання відносин, які виникають між різними юридичними та фізичними особами, що здійснюють підприємницьку діяльність[21, с. 209].

Відзначимо, відмінність у підходах до визначення поняття «розрахунків» в одвітковій та науковій літературі (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Визначення поняття «розрахунки» вченими-науковцями

Автор, джерело	Трактування
1	2
Азрилияна А.Н. [15, с.383]	Розрахунок – підрахунок чого-небудь та здійснення платежів за якісь блага, виконання грошових зобов'язань
Бутинець Ф.Ф. [22, с.162]	Розрахунки – грошові взаємовідносини, що виникають між підприємствами по операціях товарного і нетоварного характеру
Пантелеєв В.П., Сніжко О.С. [46, с.160]	Розрахунок – сплата грошей по зобов'язанням підприємства
Садовська І.Б. [52, с.316]	Розрахунки – здійснення платежів по грошовим зобов'язанням
Безруких П.С. [24 с.414]	Розрахунки – це грошові взаємовідносини, що виникають між суб'єктами господарювання по товарних і нетоварних операціях
Парашутін Н.В., Козлова Е.П. [47, с.22]	Зобов'язання покупця або замовниками сплатити у визначений термін вартість матеріальних цінностей, послуг і іншої заборгованості, після виконання постачальником своїх договірних зобов'язань чи прав постачальника вимагати платіж від покупця за відвантаженою продукцією чи зробленими послугами
Чацькіс Ю.Д., Лисюк О.М., Михайлова Т.П. [56, с.117]	Розрахунки – це система взаємовідносин між юридичними та фізичними особами, яка заснована на грошовому погашенні вартості товарно-матеріальних цінностей, робіт, послуг

Заданимитаблиці 1.1 серед

науковців переважає підхід до поняття «розрахунки» як платежу. З цим не можливо не погодитись, проте на нашу думку таке визначення потребує уточнення.

В науковій літературі має місце трактування досліджуваного поняття з точки зору в заємовідносин (Безруких П.С. [24]), систем взаємовідносин (Чацкіс Ю.Д., Лисюк О.М., Михайлова Т.П. [56]), зобов'язання (Парашутін Н.В., Козлова Е.П. [47]). Проведені дослідження свідчать про необхідність поєднання юридичного та економічного змісту поняття «розрахунки». Вузьке розуміння поняття «розрахунки» зумовлене видимою частиною – здійснення платежу відповідно до попередньо нарахованих зобов'язань, що залишилося поза увагою причини та умов здійснення платежу.

Проаналізувавши вищенаведені положення можна зробити висновок, що,

наведені трактування залишають поза увагою такі випадки, як часткові розрахунки, здійснення платежу без виникнення зобов'язань тощо. Тому пропонує наступне трактування поняття «розрахунки» – це зобов'язання суб'єкта господарювання перед постачальниками або іншими кредиторами сплатити у визначений договором термін вартість отриманих благ.

Ващенко Ю.В. [25] відзначає відмінні підходи до розуміння поняття «розрахунки», що свідчить про його неоднозначність (рис. 1.1).

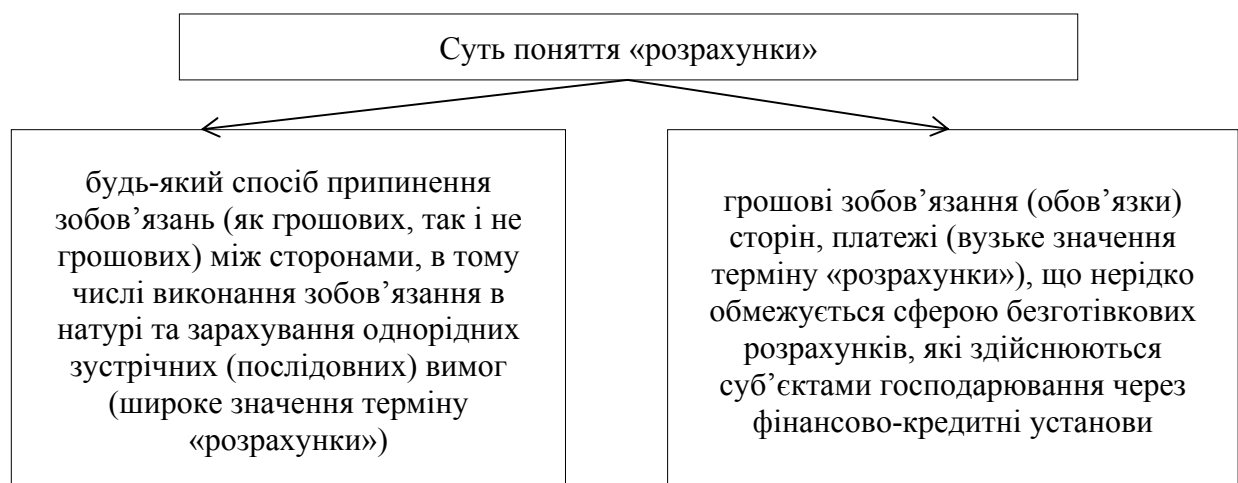

Рисунок 1.1 – Відмінні підходи до розуміння поняття «розрахунки»

Ващенко Ю.В. [25,с.180]

Розрахунки «за межами договору» також включають в себе велику кількість грошових зобов'язань, адже вони можуть виникнути не тільки на підставі цивільного правочину чи інших підстав, передбачених цивільним законодавством, як відмічає І.А. Безклубий, а й на підставі, наприклад, трудових відносин, адміністративного підпорядкування [17, с. 57].

Схожої позиції дотримується й О.А. Лукашев, який розглядає грошові розрахунки, як частину грошового обігу. А втор виділяє групу відносин, у яких, на його думку, рух грошей як у готівковій, так і у безготівковій формі не пов'язаний з платіжним або в'язком: виготовлення, випуск в обіг, зберігання, перевезення, вилучення та інкасація готівки, касові операції, заміна пошкоджених банкнот і монет, поштове перекази, безоплатне перерахування грошових коштів тощо [41, с. 9].

Перераховані відносини не пов'язані з розрахунками як платіжним або в'язком, однак їх публічно-правова природа фінансово-правового регулювання також забезпечується нормами, які регулюють такі відносини. В окремих випадках, зокрема платежі при обміні валюти (купівлі-продажу), розрахунки певним чином пов'язані з об'язком платежу, однак випливають не з об'язку, а із волі платника

Встановлення договірних відносин підприємств між собою, тягне виникнення між ними певних прав та зобов'язань.

Цивільне законодавство, визначає зобов'язання – як такі дії, які кожний з учасників договірних відносин має здійснити на користь іншого учасника відповідно до заключеного договору, адміністративних актів, юридичних вчинків або інших підстав відповідно до чинного законодавства.

Відповідно до концепції зобов'язань Б. Райана [51, с. 55], слід розмежувати з в'язки між поняттями «зобов'язання», «розрахунки» та «заборгованість». Зобов'яз

ання мають глобальний характер і проникають у всі сфери діяльності підприємства.
Зобов'язання

виникають з часу прийняття певного рішення, а не кожне зобов'язання є дійсним.

Коли

приймається рішення про реалізацію зобов'язань, передбачається обмін ресурсами

чи набуття ним юридичного оформлення, його можна вважати фінансовими зобов'язаннями. Виконання фінансового зобов'язання відбувається через систему розрахунків, які виникають та припиняються в момент руху тих чи інших ресурсів (або грошових коштів, а також товарів, робіт, послуг).

Таким чином, стан розрахунків визначається наявністю дебіторської та кредиторської заборгованості для кожної із сторін ділових

відносин. Тобто в бухгалтерському обліку мають відобразитися незобов'язаннями по

собі, а розрахунки за фінансовими зобов'язаннями, оскільки вони виникають за належним чином юридично оформленою угодою та в момент її практичного виконання: з дати появи заборгованості до дати її погашення.

Трактування поняття «розрахунки», з позиції системи взаємовідносин між юридичними і фізичними особами, передбачає виникнення розрахунків у момент практичного виконання юридично оформлених фінансових зобов'язань при здійсненні товарних і нетоварних операцій. Структура системи розрахунків на думку І.О.Власової виділяє певні елементи: об'єкт, суб'єкт і механізм розрахунків [26, с.135].

До об'єкту розрахунків відносяться фінансові зобов'язання, а також взаємовідносини між юридичними та фізичними особами у сфері розрахунків після їх погашення.

До суб'єктів розрахунків відносять:

- 1) постачальників товарів, робіт, послуг – одержувачі коштів;
- 2) покупців товарів, продукції та замовників робіт, послуг –

платників коштів;

3) банків і інші фінансово-кредитні установи – посередники з переказу коштів;

4) треті особи – гаранті при проведенні розрахунків.

Значна варіативність підходів до трактування поняття «розрахунки» призводить до ототожнення з поодиноким здійсненням платежу, що у підсумку знижу інформативність даних бухгалтерського обліку.

Трактування поняття «розрахунки» у значенні здійснення платежу, погашення зобов'язань можливе лише у випадку розрахунків з покупцями та змовниками. В інших випадках поняття «розрахунки» доцільно розглядати, як правову дію особи, що спрямована на часткове або повне погашення грошового зобов'язання.

На основі проведених досліджень наведено порівняння економічної, юридичної та облікової сутності поняття «розрахунки» (рис. 1.2).

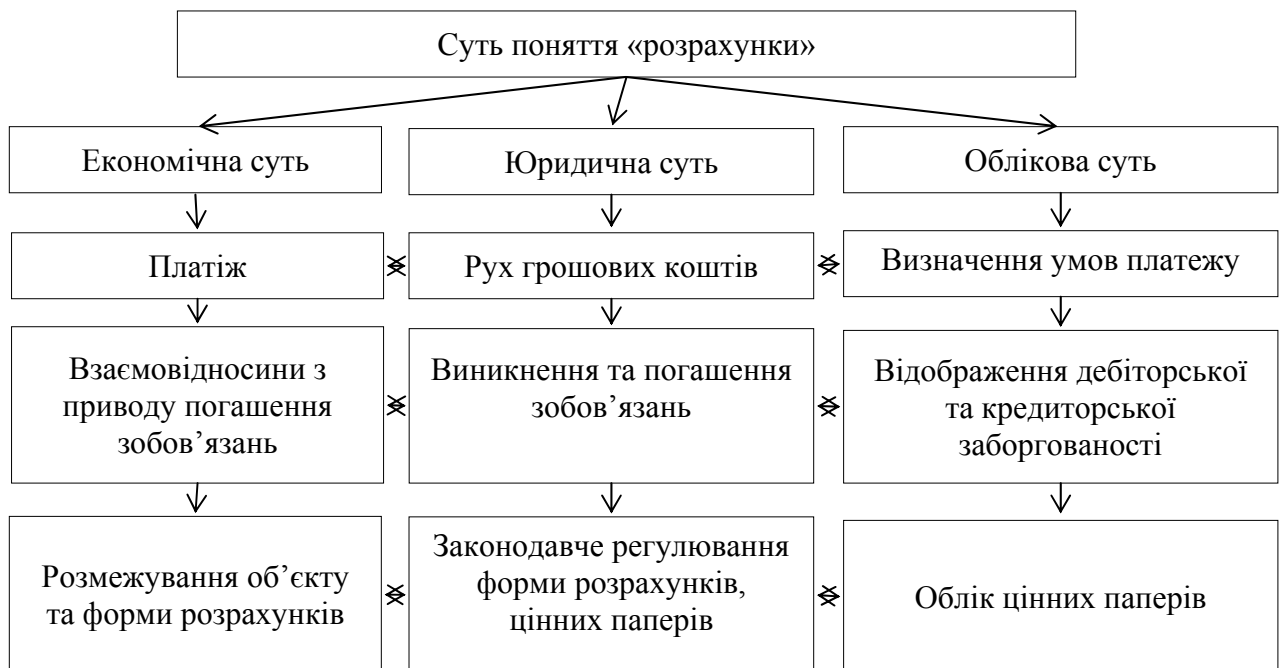

Рисунок 1.2 – Обґрунтування економічного, облікового та юридичного значення поняття «розрахунки»

Наведені дані у рисунку 1.2 представляють взаємозв'язок розмежування підходів до економічного трактування поняття «розрахунки» та форми прояву для ціл

ей правата бухгалтерського обліку. Це вимагає безпосереднього або опосередкованого відображення в системі бухгалтерського обліку всіх складових розрахунків, що стосуються об'єкту, суб'єктів, форм здійснення та додаткових наслідків здійснення розрахунків.

Згідно з рисунком 1.2, пропозиції щодо вдосконалення обліку розрахунків повинні стосуватися вдосконалення класифікації дебіторської та кредиторської заборгованості для цілей управління, розробки нових методів розрахунку резерву сумнівних боргів, а також доцільність розмежування заборгованості строкової настав та чужонастав, з метою розрахунку майбутньої вартості грошових потоків від погашення такої заборгованості.

Правовий режим розрахунків характеризується не тільки волею сторін у договірних розрахункових відносинах, але й іншими чинниками – єдиними загальною встановленими нормами і правилами, банківськими правилами, практикою та іншими, з приводу яких сторони не можуть домовитися. Стосовно розглядуваної сфери відносин режим розрахунків являє собою систему встановлених правил, організаційних та технічних умов, в межах яких певних правових формах здійснюються розрахунки, встановлений порядок їх здійснення. Режим означає межі волевиявлення суб'єктів розрахункових відносин і тим самим стосується як змісту, так і форми розрахунків [48, с. 142].

Мета здійснення розрахунків відрізняється в залежності від суб'єкта розрахунків, а саме:

- покупці мають на меті максимальне наближення моменту передачі продукції, товарів, робіт, послуг, з одного боку, і коштів, з іншої;
- постачальники бажають збільшити розрив у часі між моментами отримання товарів, робіт, послуг та сплатою коштів за них;
- для банків – проведення розрахунків у таких формах, що передбачають надання додаткових послуг, а відтак приносять банку додатковий прибуток;
- для третіх осіб – зменшення неплатоспроможних клієнтів з

одночасним розширенням обсягів угод, що укладаються.

Тобто основна мета системи розрахунків – виконання зобов'язань учасників розрахунків шляхом оптимального для всіх суб'єктів часу між моментами передачі товарів, робіт, послуг та коштів з гарантією обумовленого рівня надійності.

Господарська практика підприємств свідчить, що на розрахунки з покупцями за відвантажену продукцію припадає більше ніж 80% загального обсягу дебіторської заборгованості, що робить її одним з основних об'єктів фінансового управління підприємства.

Всучасних умовах господарювання діяльність кожного суб'єкта господарювання є предметом уваги широкого кола учасників ринкових відносин, які заінтересовані у позитивних результатах його функціонування. Можливості виходу українських підприємств на рівень більше ефективного функціонування безпосередньо залежать від прозорості і достовірності даних фінансової звітності, на підставі яких інвестор приймає рішення про доцільність та обсяг інвестицій, здійснює контроль за їх ефективним використанням.

Широка розгалуженість розрахункових відносин, їх значення у суспільстві та особливості обумовлюють систему нормативно-правових актів, що регулюють дані відносини та їх структуру. Поняття «розрахунки», виходять як за межі цивільно-правового регулювання, так і за межі банківського права. Розрахунки в цьому випадку розглядаються як продовження господарського процесу та виникнення зобов'язань за виконаними роботами, наданими послугами, реалізованою продукцією та товарами, що обумовлює їх більш широке значення кодної її складової частини економічних відносин – основної (товарної) операції розрахунків з неї.

В Україні всі розрахунки здійснюються відповідно до законодавства встановленого Національним банком України.

Однак, на даний момент в Україні відсутній єдиний нормативно-правовий акт, який би охопив основні вимоги до розрахунків з покупцями та

замовниками. Нормативні акти такого типу прийнято в багатьох країнах світу, наприклад, у вигляді Торговельних кодексів, які закріплюють правове регулювання здійснення розрахунків. Слід зауважити, що підхід до розрахунків лише з однієї позиції залишає поза увагою важливі елементи регулювання розрахунків.

Розрахункові операції в Україні відбуваються згідно із законодавством, яке встановлено Національним банком України. Законодавством України передбачений порядок проведення розрахунків суб'єктів господарювання із юридичними та фізичними особами за готівку та безготівковою формі.

Згрупуємо нормативно-правові акти з обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Нормативно-правові акти з обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками

Нормативно-правовий акт	Зміст
Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VIII [9]	визначає правові засади проведення аудиту на підприємстві
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99р. № 996 – XIV [8]	визначає правові засади ведення бухгалтерського обліку і, відповідно, інструкції щодо складання фінансової звітності в Україні
Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затверджена Мінфіном України від 30.11.99 р. №291 [10]	Визначає які синтетичні рахунки та субрахунки необхідно використовувати для різних активів та пасивів підприємства
Положення (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених відповідними наказами Мінфіну України: – НП (С) БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [11]; – П (С) БО 10 «Дебіторська заборгованість» [6]; – П(С) БО 15 «Дохід» [12]; – П(С) БО 16 «Витрати» [13]	Визначають засади відображення в обліку розрахунків з покупцями та замовниками
Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [4]	Визначає податки та збори при проведенні розрахунків
Міжнародні стандарти аудиту [3]	Регламентують діяльність аудиторів

	відповідно до міжнародних стандартів
Інші інструкції, накази, постанови щодо обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками	Визначає всі особливості обліку розрахунків з покупцями та замовниками

Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями та замовниками включає в себе низку законодавчих та нормативних актів, відповідно до яких підприємство має здійснювати господарсько-фінансову діяльність та вести бухгалтерський облік з дотриманням вимог законодавства. Нормативні акти мають певну ієрархічну підпорядкованість.

На нашу думку, бухгалтерський облік розрахунків з покупцями та замовниками – це складна багаторівнева система, яка включає в себе реєстрацію всіх господарських операцій підприємства з проведення розрахунків.

Господарське законодавство є правовою основою господарського порядку – правил підприємства, прямого здійснення та контролю господарської діяльності. Відповідно до Господарського кодексу господарським визнається таке зобов'язання, яке виникає між суб'єктом господарювання та іншими учасниками відносин у сфері господарювання із підстав, що передбачено Господарським Кодексом. Відповідно до останнього перший суб'єкт повинен учинити конкретну дію господарського характеру на вигоду другого суб'єкта (виконати певну роботу, оплатити гроші), або ж стриматись від конкретних дій, а інший суб'єкт є вправі наполягати на виконанні відповідного обов'язку від зобов'язаної сторони [1].

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності визначає П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Норми П(С)БО 10 застосовуються всіма підприємствами, крім бюджетних установ. Керуватися зазначеним Положенням слід з урахуванням правил, встановлених іншими П(С)БО [6].

Нормативно-правові акти, які регулюють розрахункові операції із покупцями та замовниками та визначають вимоги до їх оформлення подані в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Законодавчі акти, що регулюють розрахункові операції із покупцями та замовниками

№	Назва нормативного документу	Основний зміст
1	2	3
1	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [8]	Правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні
2	Цивільний кодекс України [14]	Регулює особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників

Продовження табл. 1.3

1	2	3
3	Господарський кодекс України [1]	Встановлює відповідно до Конституції України правові основи господарської діяльності (господарювання), яка базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності
4	Податковий кодекс України [4]	Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки
5	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [11]	Визначається порядок ведення і складання господарських операцій та фінансової звітності та загальні вимоги до розкриття його статей.
6	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [10]	Затверджує типовий план рахунків

7	ІНСТРУКЦІЯ про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті [2]	Ця Інструкція дозволяє суб'єктам підприємницької діяльності вільно обирати форми розрахунків, попередньо закріпивши їх договорами. Але, у свою чергу, банки повинні вивчати стан розрахунків і пропонувати клієнтам використовувати найбільш доцільні форми, враховуючи специфіку їх діяльності й організації взаємних відносин.
---	--	--

Використання банківських платіжних карток та векселів як платіжних інструментів регулюються чинним законодавством, у тому числі окремими нормативно-правовими актами Нацбанку України.

Крім зазначених форм розрахунків, розділом 8 Інструкції «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті» передбачений порядок розрахунків шляхом заліку взаємної заборгованості. Інструкцією встановлено порядок розрахунків платіжними вимогами без акцепту платників і безспірного стягнення коштів, яке здійснюється у випадках, передбачених законами України, а саме: на підставі виконавчих документів, рішення податкових органів та визнаних претензій документи на безспірне стягнення і безакцептне списання коштів приймаються банками незалежно від наявності коштів на рахунках підприємств [7].

Правильна організація обліку розрахунків з покупцями та замовниками потребує від суб'єктів господарювання не лише дотримання фінансової дисципліни та вчасного погашення боргових зобов'язань, а у забезпечення своєчасного отримання грошових коштів від дебіторів.

В.П. Пантелєєв та О.С. Сніжко звертають увагу на те, що затримання оплати або несвоєчасне погашення боргів покупцями та замовниками за отримані матеріальні цінності призводять до фінансових ускладнень та негативно впливають на ліквідність підприємства [45, с. 54].

Підтвердженням цього є той факт, що дебіторська заборгованість вилучає кошти з обігу підприємства, яке відповідно не може вчасно розрахуватися зі своїми борговими зобов'язаннями, що негативно впливає на його платоспроможність.

У бухгалтерському обліку розрахункові операції є об'єктом обліку, по-перше, як динамічний процес (проведення платежу до, одночасно чи після

одержання товарів, робіт, послуг) і, по-друге, як статичний стан, тобто заборгованість між суб'єктами розрахунків [26, с.17].

Оскільки розрахунки включають в себе одночасно двосторонній рух і грошових коштів, і товарів (робіт та послуг), відповідно документи при проведенні розрахункових операцій поділяються на дві такі ж складові: фінансові та товарно-розрахункові. Заборгованість є однією з важливих видів оборотних активів підприємства. У той же час надмірний обсяг, порушення термінів її погашення чи неможливість погашення взагалі є досить негативними ознаками стану фінансів підприємства. Заборгованість, формуючись в результаті проведення розрахункових операцій, так чи інакше, пов'язана з рухом грошових коштів.

Грошові кошти або рух грошових потоків є одним з найважливіших і перспективних елементів планування і управління діяльністю підприємства. Для їх ефективності необхідним є визначення взаємозв'язків і взаємозалежностей між структурними компонентами як оборотних коштів, так і джерел їхнього формування. Встановлення і виявлення таких взаємозв'язків та взаємозалежностей неможливо без проведення класифікації об'єктів, у даному випадку класифікації заборгованості.

Будь-яке підприємство, за Б. Райаном [51], створюється на основі взаємовідносин, які утворюються шляхом укладання зобов'язань. Взаємовідносини як внутрішні, так і зовнішні передбачають, передусім, певний набір рішень. З цього випливає, що за кожним рішенням, яке приймає керівництво або персонал підприємства, виникають ті чи інші зобов'язання. Однак, не вся сукупність зобов'язань підприємства стає ними з фінансової точки зору, тобто «передбачає обмін ресурсами, що мають грошовий вимір». Для цього зобов'язання повинно бути локалізовано у часі, тобто повинні бути момент початку дії зобов'язання і період часу, на протязі якого воно діє; а також «юридично обґрунтовано».

Відвантажуючи виготовлену продукцію, суб'єкт господарювання, як правило, не отримує оплату одразу, тобто відбувається кредитування

покупця. Тому протягом періоду від моменту відвантаження продукції до моменту надходження платежу засоби підприємства знаходяться у вигляді дебіторської заборгованості.

На нашу думку, дебіторську заборгованість необхідно досліджувати в наступних аспектах:

- засіб погашення кредиторської заборгованості;
- частина продукції, проданої покупцям, але ще не оплаченої;
- один із елементів оборотних активів, які фінансуються за рахунок власних або позикових коштів.

Горизонтальний напрямок відносин з покупцями та замовниками утворює дебіторську заборгованість в межах заключних договорів та відповідно договірних відносин і зобов'язань, які виникають за цими договорами. Суб'єкт господарювання, який відвантажує товар на умовах післяплати виступає в якості кредитора, а покупці та замовники – боржників (дебіторів). Горизонтальний напрямок відносин з покупцями та замовниками утворює дебіторську заборгованість, коли відповідно до якихось зобов'язань органи держави або місцевого самоврядування зобов'язані провести певні компенсаційні виплати даному підприємству.

Поняття «дебіторська заборгованість» досить часто зустрічається в економічній літературі, проте значних змін у трактуванні поняття протягом тривалого часу не відбулося. З економічної точки зору дебіторська заборгованість розглядається як складова частина оборотних активів підприємства. Дебіторська заборгованість – частина оборотного капіталу підприємства, компанії; сума, яку заборгували підприємству, організації, компанії інші юридичні особи і компанії, а також громадяни, що є їх боржниками за поставку товарів, виконання робіт, надання послуг тощо [50, с. 195].

Дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

Відповідно до П(С) БО 10 дебіторська заборгованість, у тому числі

заборгованість за розрахунками з покупцями та замовниками, визнається активом у разі, якщо виконуються такі умови: існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод; сума дебіторської заборгованості може бути достовірно визначена [6].

Одночасно з визнанням дебіторської заборгованості відбувається її класифікація за певними критеріями: строком погашення та зв'язком із нормальним операційним циклом; об'єктами, щодо яких виникла дебіторська заборгованість; своєчасністю погашення. За строком погашення дебіторська заборгованість може бути довгостроковою і поточною. При цьому враховуються два критерії: строк погашення та зв'язок із нормальним операційним циклом.

Поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг та оцінюється за первісною вартістю у разі наявності таких умов:

- покупцеві передані ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію (товар, інший актив);
- підприємство не здійснює надалі управління та контроль за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами);
- сума заборгованості може бути достовірно визначена;
- є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигод підприємства, а витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені [6].

Згідно з п. 4 П(С)БО 10 [6], довгострокова дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після 12 місяців із дати балансу. Поточна дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом 12 місяців із дати балансу [6].

Критерієм класифікації заборгованості на поточну і довгострокову є

операційний цикл. Дебіторська заборгованість також класифікується за об'єктами, щодо яких вона виникла, внаслідок цього виділяють такі види дебіторської заборгованості:

- заборгованість орендаря за фінансовою орендою, яка відображається в балансі орендодавця;
- заборгованість, забезпечена вексями;
- надані позики;
- дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги;
- дебіторська заборгованість за розрахунками (з бюджетом, за виданими авансами, з нарахованих доходів, із внутрішніх розрахунків);
- інша дебіторська заборгованість[6].

Відповідно до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату, а дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів [6].

За визначенням Бутинця Ф. Ф. дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [23, с. 265]. Проте таке визначення є не повним. Адже дебіторська заборгованість включає в себе всі вимоги підприємства до інших юридичних чи фізичних осіб щодо грошей, як оплата за реалізовані продукцію, товари, надані послугу і виконані роботи.

На думку Тігова Т.М., дебіторська заборгованість – це сума заборгованостей підприємству від юридичних або фізичних осіб (дебіторів). Виникає внаслідок господарських стосунків між ними [54, с. 176].

Садовська І. Б. під дебіторською заборгованістю вбачає суму боргових вимог, які утворилися у різних юридичних та фізичних осіб перед підприємством у процесі господарської діяльності [52, с. 61].

Інші вчені під дебіторською заборгованістю розуміють суму боргів на користь суб'єкта господарювання від юридичних або фізичних осіб у результаті господарських взаємовідносин [16, с. 308].

У більшості праць закордонних вчених тлумачення дебіторської заборгованості (accounts receivable – дебіторська заборгованість, обсяг продажу або дебітори) має такі варіанти перекладу: рахунки до отримання, рахунки дебіторів, дебітор за розрахунками. Дебіторська заборгованість має назву «рахунки до отримання», а дебітори – це особи, які винні гроші за товари і послуги, вже одержані, але не оплачені ними [57, с. 182].

Професори Гарвардського університету визначають дебіторську заборгованість як рахунки до отримання, зазначаючи, що це та сума, яку покупці продукції повинні виплатити підприємству [57, с. 182].

Деякі українські вчені розглядають дебіторську заборгованість як кошти, вилучені у підприємства або які на певний термін знаходяться в інших осіб. На нашу думку, такий підхід є некоректним, оскільки кошти, вилучені у підприємства, не завжди перетворюються у дебіторську заборгованість.

Основні фактори, що впливають на обсяги розрахунків з покупцями та замовниками та залишки дебіторської заборгованості:

- обсяги товарообігу, що реалізується на умовах відстрочки платежу;
 - кон'юнктура споживчого ринку;
 - поточна платоспроможність покупців – суб'єктів кредитування;
- привабливість умов надання кредиту покупцям;
- суб'єкти надання кредиту, вимоги, що до них виставляються.

Дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів [6].

Оборотно-сальдовою відомістю називається документ, в якому відображені залишки по всім рахунках обліку на початок місяця, кварталу чи року, а також – залишки по рахункам на момент закінчення періоду

Підсумовуючи дослідження праць вчених з даної проблеми, пропонуємо розглядати дебіторську заборгованість як важливий показник

фінансового стану підприємства, що вказує на суму заборгованості на користь підприємства на певний термін за наданий комерційний та споживчий кредити покупцям, а також як суму авансу для постачальників, щодо яких у підприємства з'являється майнове документально підтвержене право вимоги оплати боргу.

Таким чином, нормативно-правове регулювання податкового і фінансового обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками включає в себе дотримання вимог певних нормативно-правових актів щодо обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками.

Основним об'єктом бухгалтерського обліку операцій за розрахунками з покупцями та замовниками є дебіторська заборгованість направлені на вивчення класифікації дебіторської заборгованості, подальші дослідження нових форм розрахунків тощо. Необхідно зазначити, що на сьогодні існує певна недосконалість ведення обліку дебі торської заборгованості. Першочерговими завданнями подальших досліджень у даному напрямі є внесення змін до П(С)БО 10 з огляду на суперечливість.

1.2 Методологічні аспекти обліку розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві

У бухгалтерському обліку договірні зобов'язання виникають не під час підписання договору, а за умови здійснення одним із учасників договору дій (бездій), за якими відповідно до договору виникають зобов'язання.

Оцінка моменту, на який підприємство передає покупцеві ризики і вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію, товар, потребує вивчення угоди між підприємством та покупцем і обставин операцій.

Угода поставки продукції (товару), укладена між підприємством та покупцем, визначає умови переходу ризиків загибелі або пошкодження продукції і вигод, пов'язаних з правом власності на підставі ІНКОТЕРМС.

Дебіторська заборгованість покупців і замовників визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації товарів, виконання робіт,

надання послуг оцінюється за первісною вартістю.

Сума доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг, яка виникає в результаті операції, визнається угодою між підприємством і покупцем. Ця сума вимірюється за справедливою вартістю компенсації, яку було отримано або яка підлягає отриманню [6].

Отже, первісна вартість розрахунків з покупцями та замовниками за реалізовану продукцію (товари) наближена до її справедливої вартості, а різниця, яка виникає між ними є незначною [6].

Разом з тим в окремих випадках сума доходу може не збігатися із справедливою вартістю реалізованої продукції, товарів, робіт, послуг. Так, якщо продукція (товари) реалізовані з торговельною знижкою або зі знижкою з обсягу, дохід визначається за меншою сумою, ніж справедлива вартість [6].

Дохід від реалізації продукції (товарів) зменшується також на суму повернених товарів від покупців. Виходячи з цього, первісна вартість дебіторської заборгованості за реалізовану продукцію (товари) буде залежати від:

- надання покупцю торговельної знижки або знижок з обсягу до дати реалізації;
- надання покупцю знижок після реалізації;
- повернення товарів від покупців.

Торговельні знижки або знижки з обсягу реалізації визначаються у відсотках до базової ціни. Супровідні й платіжні документи виписуються за чистою вартістю продажу.

У бухгалтерському обліку знижки не відображаються, вони лише зменшують первісну вартість дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги.

Знижки після реалізації - це знижки за дострокову оплату. Механізм надання таких знижок в Україні не відпрацьований. Повернення товарів від покупців також зменшує суму дебіторської заборгованості за розрахунками з

покупцями та замовниками.

Заборгованість за розрахунками з покупцями та замовниками обліковують за групами залежно від строків непогашення заборгованості, які визначаються умовами договору та встановленням коефіцієнта сумнівності для кожної групи. Так, з метою достовірного відображення активів кожне підприємство має визначити резерв сумнівних і безнадійних боргів.

Дебіторську заборгованість за товари, роботи, послуги включають до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю. Тобто для визначення такої вартості необхідно від дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями та замовниками на дату балансу вирахувати величину резерву сумнівних боргів. Форма Балансу містить рядок для відображення величини резерву сумнівної боргів лише в ув'язуванні з дебіторською заборгованістю за товари, роботи, послуги [6].

Важливим питанням обліку дебіторської заборгованості є її оцінка. Методи оцінки дебіторської заборгованості повинні забезпечити дотримання викладеного у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. №996-ХІУ одного з основних принципів фінансової звітності - обачності, згідно з яким сума оцінки активів і доходів підприємства не повинна бути завищена [8].

Залежно від своєчасності погашення дебіторська заборгованість поділяється на:

1. Дебіторську заборгованість, термін оплати якої не настав (нормальна);
2. Дебіторську заборгованість, не оплачену в термін (прострочена).

Прострочена заборгованість, в свою чергу поділяється на такі види: безнадійну та сумнівну.

Безнадійна дебіторська заборгованість – це заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позивної давності.

Сумнівний борг – це поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи і послуги, щодо якої існує невпевненість її погашення

боржником. Сумнівні борги завищують реальний результат від реалізації, тому, згідно з принципом обачності підприємство повинне визнати можливі втрати від неповернення частини боргів покупцями у момент визнання доходу від реалізації, а не в тому періоді, коли покупці не змогли оплатити товар. [6].

Відповідно до принципу обачності, в момент визначення доходу від реалізації підприємство повинно визнати можливі втрати від неповернення частини боргів покупцем. Оцінка товарної дебіторської заборгованості на дату балансу значною мірою залежить від ступеня визначеності її погашення.

Важливу роль при цьому відіграє принцип обачності, який передбачає застосування в бухгалтерському обліку таких методів оцінки дебіторської заборгованості, які будуть запобігати завищенню оцінки активів [8].

П(С)БО 10 визначає методи оцінки дебіторської заборгованості при зарахуванні її на баланс, на дату складання звітності та при списанні з балансу як безнадійної [6].

Достовірна оцінка дебіторської заборгованості має суттєвий вплив на правильне відображення інформації в облікових регістрах і звітності.

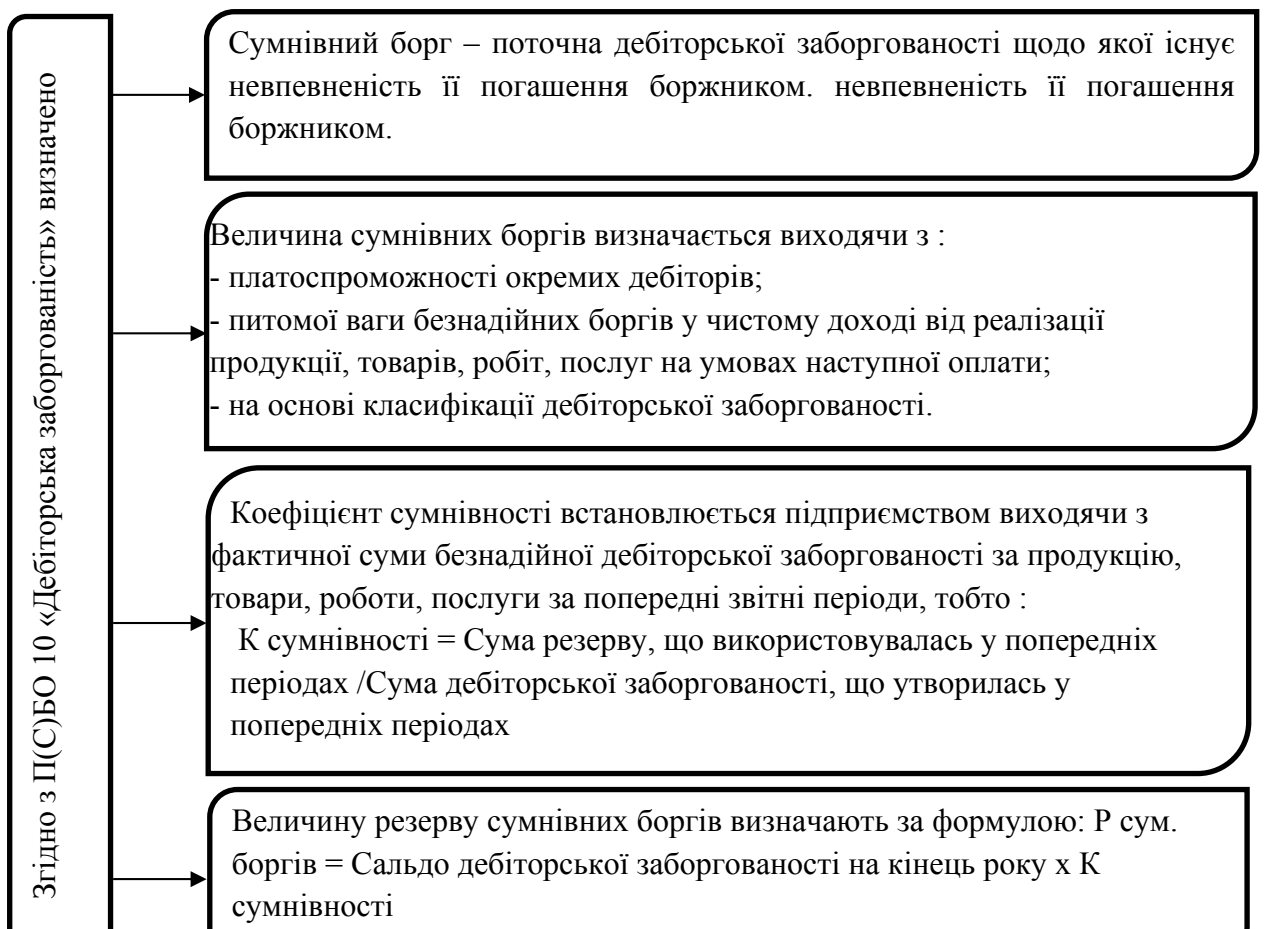

Рисунок 1.3 - Розрахунок резерву сумнівних боргів згідно з П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»

Для кожного підприємства доцільним є складання наказу про облікову політику задля правильної організації обліку та аудиту розрахунків із покупцями та з замовниками підприємства як сукупності принципів, методів і процедур з організації системи обліку конкретного процесу. Даний наказ є внутрішнім регламентом контролю бухгалтерського обліку на підприємствах.

Підприємство має дотримуватися внутрішніх робочих документів, що регулюють облік розрахунків з покупцями та замовниками (табл. 1.4).

Таблиця 1.4 – Внутрішні робочі документи, що регулюють облік розрахунків з покупцями та замовниками

Документ	Зміст
1	2
1 Облікова політика підприємства	Визначає способи організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, з урахуванням конкретних умов його діяльності

Продовження табл. 1.4

1	2
2 Робочий План рахунків	Кожне підприємство розробляє для себе робочий план рахунків, включаючи до нього лише ті рахунки, що мають практичне застосування на даному підприємстві. Робочий план рахунків затверджується керівником підприємства. Але порядок використання кожного рахунка є незмінним, встановленим інструкцією зі застосування плану рахунків
3 Розроблені первинні документи	Кожне підприємство має право розробити власні спеціалізовані первинні документи, за умови наявності в них обов'язкових реквізитів(з метою внутрішнього управлінського обліку).

Всі підприємства застосовують план рахунків, але на кожному з них застосовується лише певні рахунки та субрахунки, відповідно до інструкції до плану рахунків. Залежно від вимог та особливостей своєї діяльності

підприємства самостійно розробляють робочі плани рахунків, вказуючи в ньому лише ті рахунки, які використовують.

Розроблений робочий план має бути затвердженим директором підприємства. Не зважаючи на це, порядок використання кожного рахунку є незмінним, він встановлений інструкцією із використання плану рахунків.

Забезпечення безперервності руху капіталу на всіх трьох стадіях його перетворення – грошового на продуктивний, продуктивного на товарний, товарного на грошовий – можливо за допомогою здійснення купівлі-продажу, що відбувається в межах відповідної розрахунково-платіжної системи. Засвоєння суттєво наповинна збалансувати товарно-грошові потоки і забезпечити стабільність задоволення боргових вимог міжчасниками господарського обороту. Правильність організації бухгалтерського обліку, документування та відображення в бухгалтерському обліку розрахунків з покупця мита замовниками є передумовою успішної діяльності підприємства.

Дебіторська заборгованість визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод та може бути достовірно визначена її сума.

Майбутня економічна вигода від дебіторської заборгованості полягає в тому, що в результаті її погашення в майбутньому відбудеться пряме надходження грошових коштів або отримання грошей на банківський рахунок від здійснення факторингової операції [6].

Дебіторська заборгованість може бути погашена шляхом непрямого надходження грошових коштів, наприклад отримання активів за допомогою бартерних операцій, отримання дивідендів акціями інших підприємств.

Умовою достовірної оцінки дебіторської заборгованості є договір, у якому конкретно визначено ціну за одиницю відвантаженої продукції, а також відвантажувальні документи, що підтверджують факт отримання покупцем певної кількості продукції за договірною ціною за фіксовану суму.

Якщо дебіторська заборгованість виникла внаслідок виконання роботи або

дання послуг, підставою для її оцінки слугать також договори підряду, акти приймання—здачі виконаних робіт і послуг. Відвантажені товари, виконані роботи і послуги можуть бути оплачені векселями, які до їх погашення також облічуються в сумі дебіторської заборгованості. Достовірність оцінки дебіторської заборгованості підтверджується сумою належно оформлених векселів, а також умовами договорів купівлі—продажу або підряду [43, с. 80].

З наведеного випливає, що відображати в Балансі та інших формах звітності підприємства дебіторську заборгованість належить лише в тому разі, коли існує імовірність її погашення, внаслідок чого підприємство отримає економічну вигоду, і як що при цьому вона може бути достовірно оцінена.

Дебіторська заборгованість у бухгалтерському обліку класифікується в залежності від: термінів її погашення; ймовірності її погашення; оцінки її відображення в балансі.

Облік розрахунків з покупцями та замовниками має вирішувати такі завдання:

- установлення реальності дебіторської заборгованості та простроченої заборгованості (заякою минулострок позовної давності);
- перевірка правильності списання заборгованості, строк позовної давності якої минув;
- перевірка достовірності відображення в обліку дебіторської заборгованості залежно від прийнятого методу визначення реалізації;
 - перевірка правильності та обґрунтованості списання заборгованості;
- дослідження правильності оформлення відображення в обліку заборгованості за виставленими авансами, пред'явленими претензіями [39, с. 125].

Довгострокова дебіторська заборгованість, наяку нараховуються відсотки,

відображається в балансі за їхньою теперішньою вартістю.

Первинні документи – це основа обліку. Згідно закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» первинний документ – це документ, який містить відомості про господарську операцію [8].

Первинні документи створюються як у письмовій, так і в електронній формі. Юридичну силу електронний документ матиме лише за наявності електронного цифрового підпису. Для здійснення поставити товарів чи надання послуг необхідне укладання прямого договору між постачальником та покупцем.

Договір – домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків [44, с. 164].

Договір купівлі-продажу – це найбільш розповсюджений вид договорів, за яким продавець зобов'язується передати майно покупцеві, а покупець зобов'язується прийняти майно та сплатити за нього визначену суму.

При виборі постачальника для забезпечення надійності зважати потрібно на перелік умов, а саме на: цінову конкурентоздатність, наявність гарантії платежу, терміни сплати, наявність високої якості продукції у постачальника, місця розташування підприємств, види діяльності.

Проаналізувавши наведені умови і дійшовши до висновку щодо можливості укладання договору, сторони зазначають предмет, назву товару, ціну, порядок розрахунків, терміни поставок, обов'язки та відповідальність при порушенні зобов'язань. Тобто, відбувається направлення ферти з основними умовами угоди, а прийняття іншою стороною даної пропозиції визнається акцентом (згодою).

При перевезенні матеріальних цінностей від постачальника до покупця, їх прийманні і видачі використовується такий обліковий документ як накладна. В ній зазначають перелік товарів, кількість та ціну, за якою постачаються покупцю, вагу, інформацію про покупця та постачальника, дату, підписи. Накладна є трафаретизованим документом.

Рахунок-фактура – документ, який видається покупцеві продавцем та підтверджує фактичне відвантаження товарів та їх ціну. Використовується лише для податкового обліку податку на додану вартість.

Такий документ подає аргумент для приймання покупцем висунутих продавцем сум ПДВ до відрахування. Вказують такі відомості як найменування та реквізити покупця і продавця, перелік товарів чи послуг, одиниці виміру, ціна, вартість, ставки і суми ПДВ.

Цей документ є обов'язковим тільки для організацій, які перебувають на загальній системі оподаткування, за якої сплачується і відшкодовується ПДВ.

Отже, рахунок-фактура має такі цілі як: фіксація факту, що робота чи замовлення здійснено; засвідчити суму сплаченого ПДВ з метою його подальшого зарахування.

Рахунок – це документ, що виписується на підставі договору купівлі-продажу товарів бухгалтером. В рахунку зазначається сума, яку повинен перерахувати платник на розрахунковий рахунок чи сплатити до каси постачальника. Прописується в документі найменування товару, одиниця виміру, кількість, ціна за одиницю, загальна сума. Вносяться реквізити, потрібні для перерахування коштів на рахунок постачальника. Спільним для рахунка-фактури та рахунка є те, що вони оформляються бухгалтером при виконанні умов договору купівлі-продажу товарів. Але їх призначення зовсім інші. Рахунок передбачає оплату, а рахунок-фактура переміщення товарів або виконання робіт. На рахунок повинні знаходити свій печатка постачальника, протенарахунку-фактурі її не повинно бути.

Спеціальним документом, що складається в період здачі виконаних робіт чи наданих послуг між замовником і виконавцем є Акт прийнятих робіт та наданих послуг. В ньому вказані надані послуги та закінчені роботи із фіксуванням періоду виконання та вартості. Виконавець звітує перед замовником цим актом за завершеної роботи. Бланк названого документа формується у двох примірниках: перший після під

писання сторонами у виконавця зостається; а другий залишається замовника.

Акт не має уніфікованої форми, тому кожен підприємств розробляє у вигідній для себе формі з метою представлення наявних особливостей наданих послуг та виконаних робіт. Акт при прийнятті робіт та наданих послуг присвоюється номер, зазначається дата завершення робіт, повне найменування замовника та виконавця.

Документ підлягає обов'язковому підписанню обома сторонами та встановленню на ньому печаток, що засвідчують законність операції. Одержання права на податковий кредит з ПДВ і нарахування податкових зобов'язань можливе за наявності сформованої податкової накладної. Це значущий документ для осіб, які зареєстровані платниками ПДВ. Даний документ виписують при здійсненні продажу товарів за кожен день. В електронній формі з дотриманням встановлених законодавством умов формується податкова накладна до додатки до неї з наявністю електронного підпису. Всі податкові накладні реєструються в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Документальне оформлення розрахунків з покупцями та замовниками містить в собі значну кількість документів. Кожен має своє призначення, специфічну будову, відповідні вимоги до складання. Невід'ємною складовою цього важливого процесу є правильність заповнення та своєчасність формування відповідного документа, здійснення контролю з метою недопущення помилок. [26, с. 65].

Ф. Ф. Бутинець виділив перелік документів при розрахунках з покупцями та замовниками, наведений на рис. 1.4 [23, с. 52].

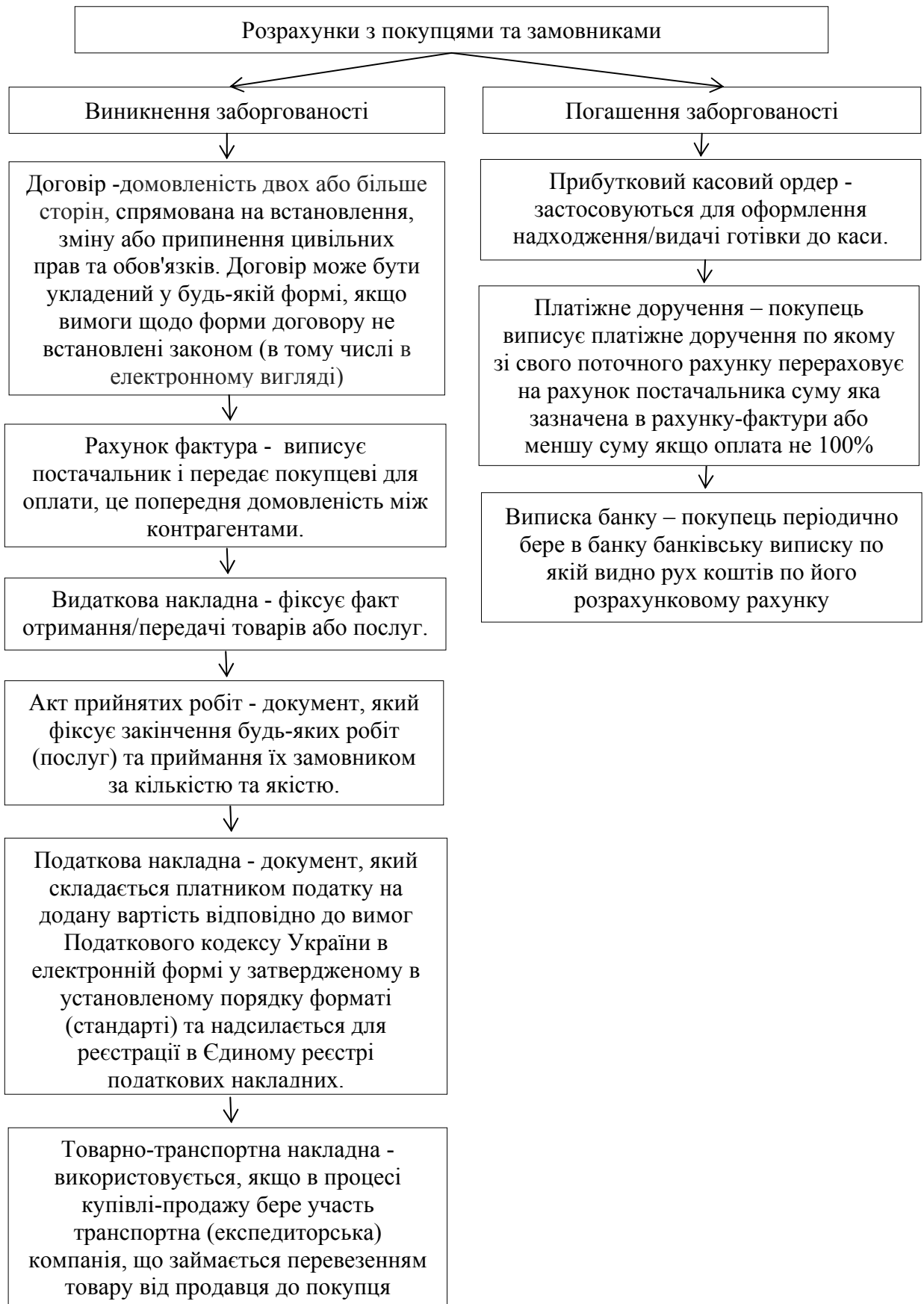

Рисунок 1.4 – Документування розрахунків з покупцями та замовниками [23, с. 52]

Отже, для якісного і своєчасного документального оформлення розрахунків з покупцями та замовниками необхідно:

- особам, відповідальним за складання первинних документів, потрібно бути уважними і перевіряти сформовані документи;
- автоматизувати облік з метою заощадження часу, усунення можливих помилок, що допомогло б своєчасно і правильно приймати рішення;
- створити графік документообігу для швидкої та чіткої обробки і передачі документів;
- складати в момент здійснення господарської операції або після її завершення первинний документ з усіма необхідними підписами.

Аналітичний облік розрахунків з покупцями та замовниками суб'єктів господарювання, як правило, ведеться за кожним дебітором, по видам заборгованості, строками її виникнення та погашення.

Аналітичний облік розрахунків з покупцями та замовниками бухгалтерією ТОВ «Запоріжметторг» ведеться за кожним покупцем та замовником.

Рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» призначений для загальненн^я інформації про розрахунки з покупцями та замовниками завідвантажену продукцію, товари, виконані роботи й послуги, крім заборгованості, яка забезпечена векселем, а також загальною інформацією про розрахунки з учасниками про мислово-фінансової групи [10].

Рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» має наступні субрахунки:

- 361 «Розрахунки звітчизними покупцями»;
- 362 «Розрахунки з іноземними покупцями»;
- 363 «Розрахунки з учасниками ПФГ»;
- 364 «Розрахунки за гарантійним забезпеченням» [10].

За дебетом рахунку 36 відображається продаж на вартість реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг (у тому числі на виконання бартерних контрактів), що включає податок на додану вартість, акциз та інші податки, збор

и(обов'язкові платежі), що підлягають перерахуванню до бюджетів та позабюджетних фондів та включені у вартість реалізації, за кредитом – суми платежів, які надійшли на рахунок підприємства в банківських установах, у касу, та інших видів розрахунків.

Сальдо рахунку відображає заборгованість покупців та замовників за одержані продукцію (роботи, послуги) [10].

Насубрахунку 362 «Розрахунок із іноземними покупцями» аналітичний облік ведеться в гривнях та валюті, обумовлений договором [10].

Насубрахунку 364 «Розрахунок за гарантійним забезпеченням» відображаються розрахунок за гарантійним забезпеченням, пов'язаним з здійсненням операцій з деривативами [10].

Синтетичний облік розрахунків з покупцями та замовниками представлені в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 – Синтетичний облік розрахунків з покупцями та замовниками

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Відвантажено готову продукцію для покупця	36	701
2.	Оплачено покупцями чи замовниками вартість реалізованих товарів, робіт чи послуг готівкою (через банк)	30,31	36
3.	Отримано аванс від покупців під майбутню поставку продукції	31	681
4.	Відображено претензії з приводу розрахунків з покупцями та замовниками	37	36
5.	Погашено заборгованість за довготерміновими позиками з рахунку оплати, що надійшли від покупців (замовників)	50	36
6.	Повернено покупцями чи замовникам переплачені ними коштів готівкою (через банк)	36	30,31

Типові операції з обліку резерву сумнівних боргів подано в таблиці 1.6

Таблиця 1.6 – Основні проводки з обліку резерву сумнівних боргів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит

1	2	3	4
1.	Нараховано резерв сумнівних боргів на дату балансу	944	38
2.	Списано безнадійну дебіторську заборгованість протягом звітного періоду зарахунок резерву	38	36
3.	Списано безнадійну дебіторську заборгованість протягом звітного періоду зарахунок інших операційних витрат	944	36
4.	Відшкодовано суми безнадійної дебіторської заборгованості	31	716

Синтетичний облік це етап бухгалтерського обліку, на якому здійснюється загальнення даних первісного і аналітичного обліку. У загальненні дані синтетичного обліку застосовуються у складанні фінансової звітності. В залежності від звітного періоду оборотно-сальдовою відомістю може бути помісячною, поквартальною або зведеною річною. Всі фактично проведені господарські операції вносяться в даний документ.

Таким чином, поняття розрахунків ширше за здійснення платежу, погашення зобов'язань, включають в себе систему організації і регулювання платежів. Розрахункові відносини виникають із приводу товарних відносин, набуваючи відносної самостійності, що дозволяє в теоретичному плані розглядати їх окремо. Для цілей бухгалтерського обліку розрахунки з покупцями та замовниками повинні охоплювати основні складові елементи: суб'єкти (в частині визначення контрагента), об'єкти (специфіку бухгалтерського обліку активу, що виступає об'єктом купівлі-продажу), договір (на основі якого здійснюють розрахунки), форма здійснення розрахунків тощо. Основним об'єктом бухгалтерського обліку операцій за розрахунками з покупцями та замовниками є дебіторська заборгованість, відповідно подальші дослідження направлені на вивчення класифікації дебіторської заборгованості, нових форм розрахунків тощо.

1.3 Методологічні аспекти аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві

Аудит розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві є тим засобом, що може визначити достовірне відображення дебіторської заборгованості у фінансовій звітності, сприяти підвищенню якості зібраної інформації, прозорості та достовірності даних щодо розрахункових операцій, пов'язаних з реалізацією готової продукції, товарів робіт та послуг.

Сучасні умови господарювання вимагають вирішення цілого ряду нерозв'язаних облікових проблем, в тому числі й з аудиту розрахунків з покупцями та замовниками.

Джерелами інформації для аудиту дебіторської заборгованості є:

- 1) вимоги нормативних документів щодо обліку дебіторської заборгованості;
- 2) наказ про облікову політику підприємства;
- 3) первинні документи (рахунки-фактури, накладні, касові документи, виписки банку тощо);
- 4) договори на поставку продукції, надання послуг тощо;
- 5) реєстри синтетичного і аналітичного обліку розрахунків з дебіторами;
- 6) фінансова звітність і примітки до неї;
- 7) відповіді на запити аудитора;
- 8) інформація одержана в ході аудиторської перевірки;
- 9) аудиторські висновки, акти ревізій та інші документи, що узагальнюють результати контролю

Для того аби процес проведення аудиту був ефективний необхідно скласти план проведення аудиту. План аудиту включає характер, час та обсяг аудиторських процедур, які будуть виконувати члени із завдання. Планування таких аудиторських процедур відбувається протягом усього періоду аудиту, оскільки план завдання з аудиту постійно уточнюється.

Схема організації аудиту розрахунків з покупцями та замовниками представлена на рисунку 1.5.

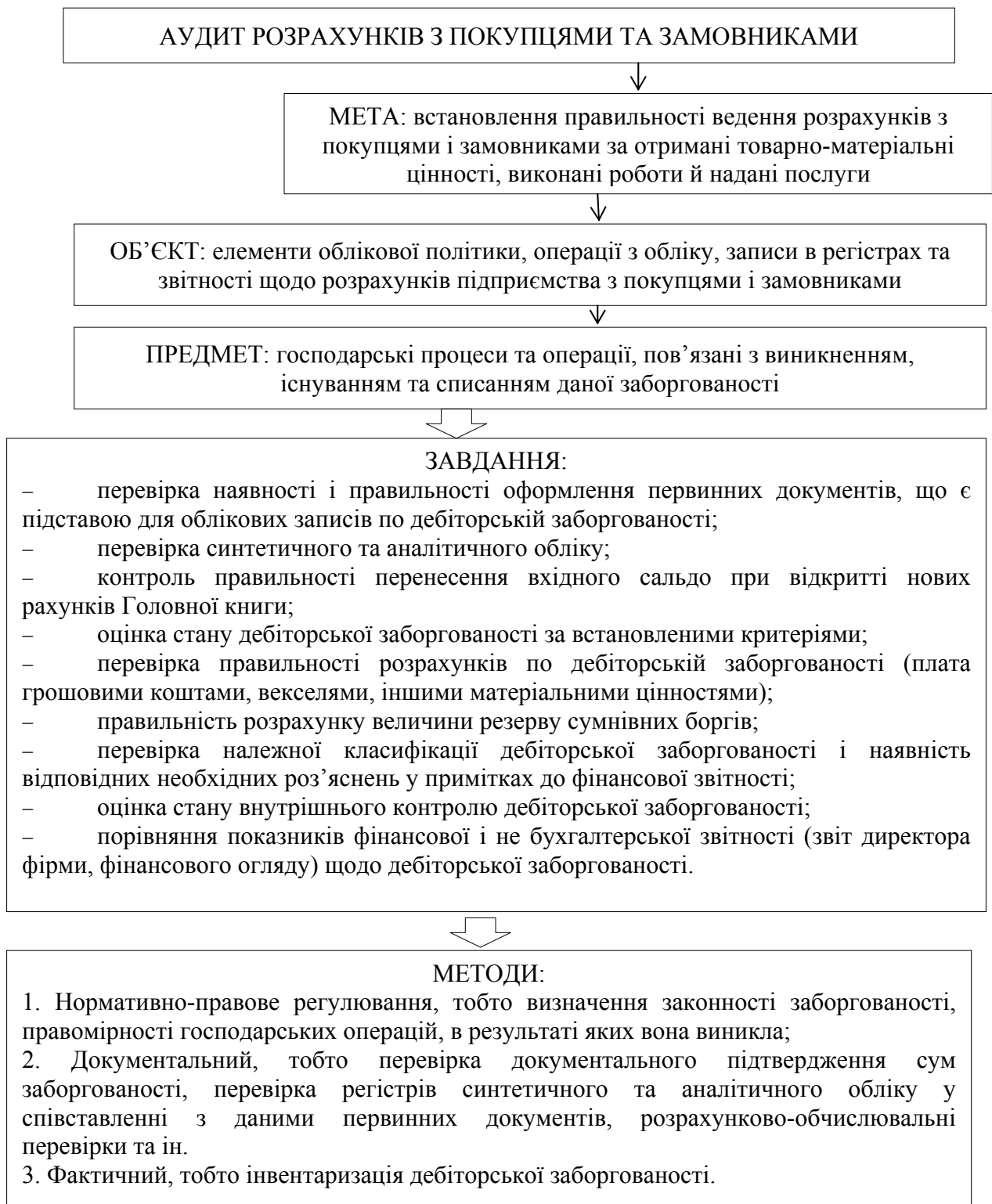

Рисунок 1.5 – Схема аудиту розрахунків з покупцями та замовниками

При проведенні аудиту важливим є правильне планування процесу перевірки. Планування аудиту включає встановлення загальної стратегії аудиту та розробку плану аудиту. Планування допомагає аудитору приділити значну увагу важливим сферам аудиту, своєчасно виявити та вирішити

потенційні проблеми, належно організовувати й управляти завданням з аудиту з метою його ефективного та кваліфікованого виконання.

Схема процесу проведення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві представлена на рисунку 1.6.

Рисунок 1.6 – Схема процесу аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві [58, с. 52]

Для організації проведення аналізу розрахунків із покупцями та замовниками, а також використання його інформації стосовно управління

виділяють ряд взаємопов'язаних етапів:

1. Підготовка та доопрацювання вихідних даних задля одержання аналітичної інформації;

2. Вивчення та ознайомлення із аналітичною інформацією: - оцінка стану та досягнення результатів діяльності установи; - складання висновку та пропозицій;

3. Розробка заходів та приймання управлінських рішень згідно результатів аналізу.

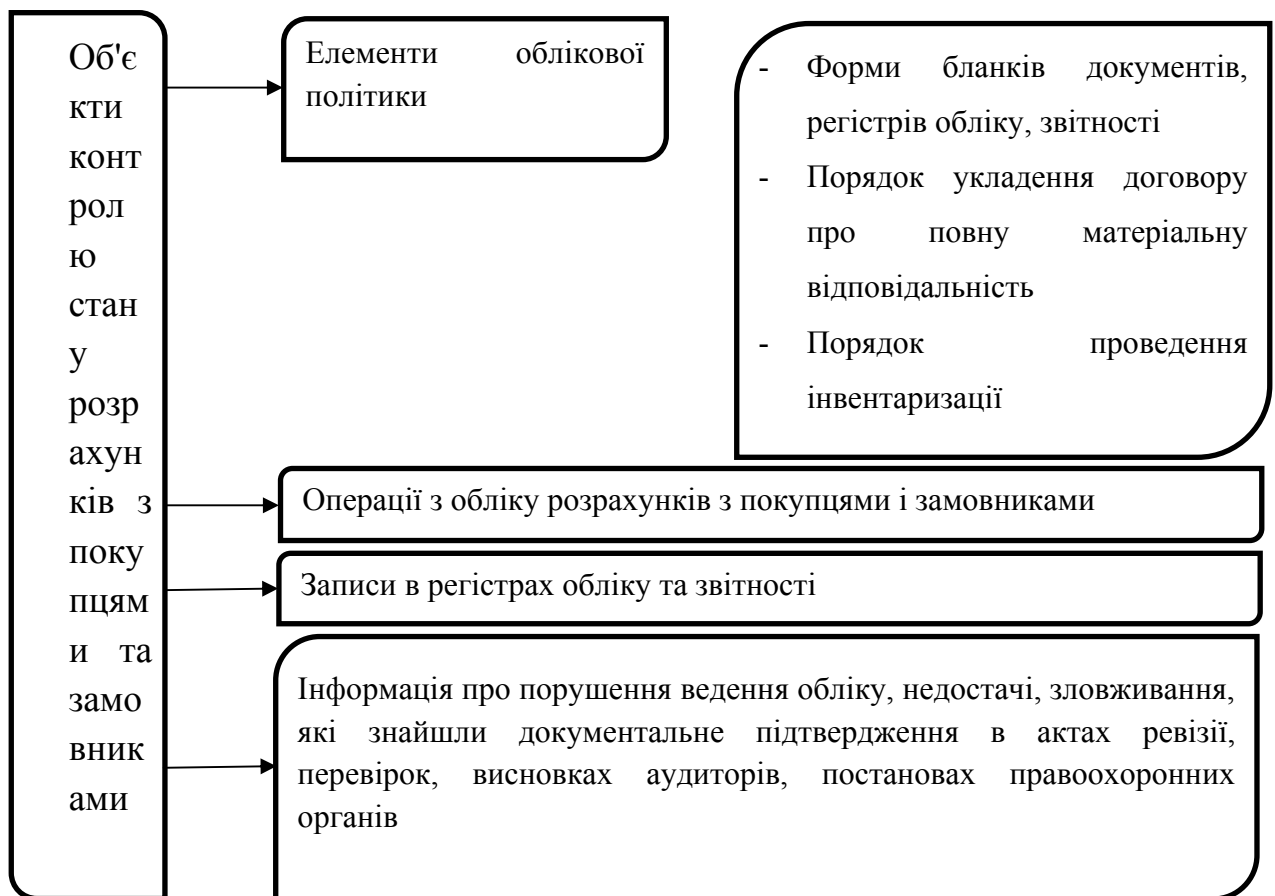

Рисунок 1.7 Об'єкти контролю стану розрахунків з покупцями і замовниками[33].

Проведення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві починається з тесту внутрішнього контролю. Типова форма тесту внутрішнього контролю розрахунків з покупцями та замовниками представлена в таблиці 1.7.

Далі робочі документи оформлюється у вигляді таблиць. Питання, що

розглядалися при проведенні тестів, описані в таблиці та відповіді на них вказано у наступних стовбцях.

Для детальнішого висвітлення питання, для відмітки про порушення та для відсилання на внутрішній документ підприємства є колонка «Примітки».

Сучасна комп'ютерна форма ведення бухгалтерського обліку базується на використанні персональних комп'ютерів та обчислювальних мереж. Практичне її застосування залежить від набору технічних засобів і вибору організаційних форм їх використання.

Таблиця 1.7 - Типова форма тесту внутрішнього контролю розрахунків з покупцями та замовниками

№	Розділи тестування	Відповідь
1	2	3
Загальні організаційні аспекти		
1	Затвердженими внутрішніми нормами встановлена схема проведення та відображення в бухгалтерському обліку операцій з реалізації продукції із зазначенням беруть участь підрозділів, зв'язків і підпорядкованості між ними	
2	Чи є договір а на постачання продукції (виконання робіт, послуг), чи правильно вони оформлені	
3	Чи встановлені дата і причина виникнення дебіторської та кредиторської заборгованості	
4	На підприємстві розроблені і затверджені схеми організаційної структури окремих підрозділів із зазначенням посадових осіб і підпорядкованості	
5	Правильність ведення аналітичного і синтетичного обліку по рахунках розрахунків, а також правильність складання бухгалтерських проводок за цими рахунками	
6	Розроблено та затверджено графік документообігу із зазначенням термінів обробки і контролю документів, взаємозв'язку між підрозділами і конкретними відповідальними виконавцями	
7	Чи є заборгованість з минулим терміном позовної давності, чи правильно вона списувалася, чи приймалися заходи до її стягнення	
8	Проводилася інвентаризація розрахунків. Необхідно проаналізувати її результати, а в необхідних випадках провести зустрічну перевірку розрахунків	
9	Програмне забезпечення, що використовується для ведення бухгалтерського обліку, відповідає встановленим вимогам.	
Розподіл функцій і відповідальності		
10	Розроблені та затверджені посадові інструкції для працівників відділу реалізації, бухгалтерії та служби внутрішнього контролю	

Продовження табл. 1.7

1	2	3
11	Встановлено коло осіб, уповноважених до висновку угод, операції з	

	придбання та реалізації продукції	
12	Перелік посадових обов'язків і відповідальності доведений до відома	
Внутрішньофірмовий контроль		
13	Уповноваженими співробітниками бухгалтерії здійснюється подальший контроль правильності відображення в бухгалтерському обліку операцій з придбання продукції, скоєних у попередньому періоді, та наявності первинних документів	
14	Уповноваженими співробітниками бухгалтерії здійснюється подальший контроль правильності відображення в бухгалтерському обліку операцій з реалізації продукції, скоєних у попередньому періоді, та наявності первинних документів	
15	Процедури внутрішнього контролю за проведенням та відображенням у бухгалтерському обліку операцій з реалізації продукції та розрахунків з покупцями і замовниками здійснюються за напрямками	
15.1	Контроль повноти відображення операцій в обліку та дотримання графіка документообігу	
15.2	Контроль дотримання встановленого порядку санкціонування проведення операцій та відображення їх в обліку	
15.3	Контроль правильності складання бухгалтерських проводок і своєчасності відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку	
15.4	Арифметична перевірка правильності бухгалтерських записів, у тому числі правильність перенесення з попереднього періоду вхідних залишків та виведення вихідних залишків	
15.5	Контроль юридичної грамотності при укладанні договорів з покупцями і замовниками	
15.6	Контроль правильності оформлення первинних документів	
16	Функціонує чи служба внутрішнього контролю організації: коло повноважень, наданих співробітникам служби внутрішнього контролю, і періодичність перевірок, що проводяться по з воляєт ефективно здійснювати контрольну функцію за проведенням та відображенням в обліку операцій з придбання та реалізації продукції	
17	Результати перевірок ретельно документуються	
18	Як зберігаються документи	так

Проведення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками є важливим етапом у діяльності суб'єкта господарювання для розвитку та досягнення поставлених цілей, адже думка фахівця про стан розрахунків підприємства надасть важливу та оперативну інформацію про необхідні заходи удосконалення процесу розрахунків та ведення їх обліку з покупцями та замовниками на підприємстві[32, с. 25].

При аудиті розрахунків з покупцями та замовниками використовують наступну програму аудиту, представлену в таблиці 1.8.

Фактична перевірка має оцінити кількісний і якісний стан розрахунків,

шляхом перерахунку, направлення запитів.

Документальна – це перевірка документів і записів, яка може бути формальною, арифметичною та перевіркою по суті.

Арифметична перевірка документів полягає в перевірці правильності розрахунків у документах, облікових регістрах і звітних формах.

Таблиця 1.8 –Програма аудиту розрахунків з покупцями та замовниками

№	Етап перевірки	Реєстр обліку	Процедура аудиту
п/п			
1	2	3	4
1.	Перевірка правильності обліку Загальне ознайомлення з розрахунками	Накладні; рахунки-фактури; платіжні доручення; договори; Головна книга; баланс (форма № 1)	Ознайомлення з основними напрямками розрахунків на підприємстві (безготівкові, готівкові, бартерний обмін, застосування векселів і т.д.)
2.	Визначення реальності відображеної в балансі дебіторської та кредиторської заборгованості	Накладні; рахунки-фактури; платіжні доручення; договори; Головна книга; баланс (форма № 1)	Перевірка реальності дебіторської та кредиторської заборгованості, відображеної у балансі (форма № 1) шляхом проведення експертизи відвантажувальних документів, актів звірки і т.ін.
3.	Перевірка обліку розрахунків	Головна книга; баланс (форма № 1)	Визначення правильності ведення обліку розрахунків залежно від операцій (безготівкові, готівкові рахунки, бартерний обмін, застосування векселів і т.ін.) відповідно до чинного законодавства
4.	Визначення простроченої дебіторської заборгованості та порядок її списання	Накладні; рахунки-фактури; платіжні доручення, договори; Головна книга, баланс (форма № 1)	Встановлення наявності дебіторської заборгованості, щодо якої минув термін позову; перевірка порядку її списання та обліку
5.	Визначення простроченої дебіторської заборгованості	Накладні; рахунки-фактури; платіжні	Перевірка наявності кредиторської заборгованості
6.	Перевірка обґрунтованості та правильності списання іншої заборгованості	Накладні; рахунки-фактури; платіжні доручення; договори; Головна книга; баланс (форма № 1)	Ознайомлення з порядком списання дебіторської та кредиторської заборгованості, визначення їх причин та обґрунтованості відповідно до чинного законодавства

1	2	3	4
7.	Підтвердження достовірності заборгованості, відображеної у балансі підприємства	Накладні; рахунки-фактури; платіжні доручення; договори; Головна книга; баланс (форма № 1)	Зіставлення даних первинних документів з регістрами аналітичного та синтетичного обліку, визначення достовірності відображеної в балансі підприємства дебіторської та кредиторської заборгованості

Перевірка документів по суті дає змогу встановити законність і доцільність господарських операцій, правильність відображення операцій на рахунках та включення до статей затрат і валових доходів.

В заголовку аудиторського висновку повинен бути запис про те, що аудит здійснювався незалежним аудитором (аудиторами). Необхідно також вказати назву фірми чи прізвище аудитора, номер ліцензії. Ця інформація є підтвердженням того, що під час аудиту не було ніяких обставин, які б могли перешкодити проведенню незалежної перевірки.

Аудиторська перевірка - це не тільки використання відповідних методів і процедур, але і незалежність суджень аудиторів. При порушенні цієї умови аудитор не має права робити висновок про перевірену звітність, оскільки зібрана інформація не є достатньою і доказовою.

В аудиторському висновку повинно бути чітко визначено, кому воно адресується - правлінню, раді директорів, засновникам, акціонерам, організаціям, податковій інспекції або інші користувачі цієї інформації.

Аудиторський висновок повинен мати запис про те, що правильність складання звітності покладається на керівництво перевіряючого підприємства, і про відповідальність аудитора за аудиторський висновок, який повинен бути обґрунтований результатами проведеної перевірки.

Структура модифікованого аудиторського висновку за МСА 705 «Модифікація думки у звіті незалежного аудитора» відображена нарис. 1.7.

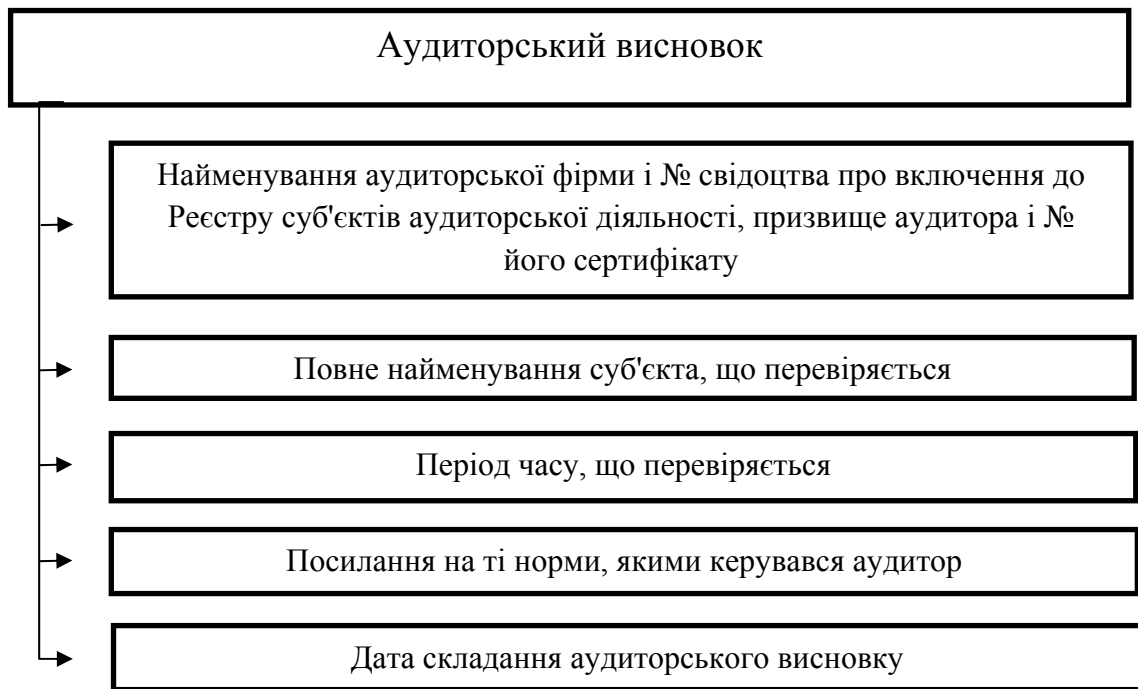

Рисунок 1.7 – Структура аудиторського висновку [3]

Отже, аудиторський висновок - це офіційний документ, засвідчений підписом та печаткою аудитора (аудиторської фірми), який складається у встановленому порядку за наслідками проведення аудиту і містить в собі висновок стосовно достовірності звітності, повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності.

Таким чином, можемо зробити висновок, що господарська діяльність, пов'язана з виробництвом та/або реалізацією товарів, наданням послуг з метою отримання доходу, оформляється великою кількістю документів, які є засобом первинної реєстрації та юридичного оформлення фактів господарського життя.

Нормативно-правове регулювання податкового і фінансового обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками включає в себе дотримання вимог певних нормативно-правових актів щодо обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками.

Основним об'єктом бухгалтерського обліку операцій за розрахунками з

покупцями та замовниками є дебіторська заборгованість направлені на вивчення класифікації дебіторської заборгованості, подальші дослідження нових форм розрахунків тощо. Необхідно зазначити, що на сьогодні існує певна недосконалість ведення обліку дебіторської заборгованості. Першочерговими завданнями подальших досліджень у даному напрямі є внесення змін до П(С)БО 10 з огляду на суперечливість.

Крім того, використовується рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», аналітичний облік ведеться за кожним покупцем та замовником.

Таким чином, поняття розрахунків ширше за здійснення платежу, погашення зобов'язань, включають в себе систему організації і регулювання платежів. Розрахункові відносини виникають із приводу товарних відносин, набуваючи відносної самостійності, що дозволяє в теоретичному плані розглядати їх окремо. Для цілей бухгалтерського обліку розрахунки з покупцями та замовниками повинні охоплювати основні складові елементи: суб'єкти (в частині визначення контрагента), об'єкти (специфіку бухгалтерського обліку активу, що виступає об'єктом купівлі-продажу), договір (на основі якого здійснюють розрахунки), форма здійснення розрахунків тощо. Основним об'єктом бухгалтерського обліку операцій за розрахунками з покупцями та замовниками є дебіторська заборгованість, відповідно подальші дослідження направлені на вивчення класифікації дебіторської заборгованості, нових форм розрахунків тощо.

Бухгалтерський облік розрахунків з покупцями та замовниками – це складна багаторівнева система, яка включає в себе реєстрацію всіх господарських операцій підприємства з проведення розрахунків.

Проведення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками є важливим етапом у діяльності суб'єкта господарювання для розвитку та досягнення поставлених цілей, адже думка фахівця про стан розрахунків підприємства надасть важливу та оперативну інформацію про необхідні заходи удосконалення процесу розрахунків та ведення їх обліку з покупцями

та замовниками на підприємстві.

На етапі формування аудиторського висновку аудитор проводить групування виявлених помилок, формування робочого листка можливих виправлень та аналіз суттєвості не виправлених помилок. Аудитор також на цьому етапі здійснює перевірку узгодженості показників після виправлень та оцінку можливості підприємства продовжувати свою діяльність.

ЗОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ ТА ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ НА ТОВ «ЗАПОРОЖМЕТТОРГ»

2.1 Характеристика ТОВ «Запоріжметторг»

Підприємство ТОВ «Запоріжметторг» – це приватне товариство з обмеженою відповідальністю, яке несе відповідальність за своїми зобов'язаннями майном, яке йому належить та не відповідає за зобов'язаннями учасників. Відповідно до чинного законодавства, учасники ТОВ «Запоріжметторг» не несуть відповідальність за підприємство власним майном і несуть ризик збитків, тільки пов'язаний з діяльністю товариства, у межах вартості своїх вкладів у Статутному фонді.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Запоріжметторг» надалі Товариство, створене на підставі Цивільного Кодексу України, Господарського Кодексу України, Закону України «Про господарські товариства», здійснює свою діяльність згідно з чинним законодавством України та Статутом.

Майно ТОВ «Запоріжметторг» включає основні фонди та оборотні кошти, а також інші матеріальні кошти, вартість яких відображається в балансі підприємства. Підприємство здійснює оперативний облік своєї діяльності, веде бухгалтерську та статистичну звітність у встановленому законом порядку. Ревізія та перевірка фінансово-господарської діяльності підприємства здійснюється відповідними контролюючими органами згідно з чинним законодавством.

До основних видів діяльності ТОВ «Запоріжметторг» включають: виготовлення поковок, металопрокат, продаж заготовок круглого та квадратного перерізів.

Певні види діяльності ТОВ «Запоріжметторг» провадить лише при наявності ліцензії та сертифікату на такий вид діяльності.

Юридична адреса: 69008, м. Запоріжжя, Південне шосе, б. 12.

ТОВ «Запоріжметторг» самостійно веде фінансово-господарську діяльність на принципах повного господарського розрахунку, визначає самостійно стратегію та основні напрямки своєї діяльності та розвитку, відповідає за результати своєї господарської діяльності, за винятком невзятих на себе обов'язків перед партнерами по укладеним договорам, перед державним бюджетом та банками, згідно діючого законодавства.

ТОВ «Запоріжметторг» має справоздійснювати будь-яку підприємницьку діяльність, яку не суперечить законодавству України. ТОВ «Запоріжметторг» несе відповідальність за екологічну чистоту наданих ним послуг, виконаних робіт та товарів. Товариство здійснює свою діяльність на комерційній основі.

ТОВ «Запоріжметторг» має самостійний баланс, рахунки в установах банків, в національній та іноземній валюті, має круглу печатку, штампи, та бланки зі своїм найменуванням, фірмовий знак та інші реквізити юридичної особи, може від свого імені набувати майнових та особистих немайнових прав, нести обов'язки, виступати позивачем та відповідачем в судах України, Арбітражному та третейському суді.

ТОВ «Запоріжметторг» має правонадоторканість своєї ділової репутації, на її мніцю кореспонденції, прав на інформацію та інші немайнові права, які можуть йому належати відповідно до закону.

Також досліджуване підприємство може створювати на території України за її межами дочірні підприємства, філії та представництва, відповідно до чинного законодавства України. Філії та представництва є юридичними особами. Вони наділяються майном Товариства при їх створенні і діють на підставі затвердженого Товариством положення. Бути засновником інших підприємств і господарських товариств та вступати з ними в об'єднання, здійснювати зовнішню економічну діяльність в порядку, встановленому законодавством України.

ТОВ «Запоріжметторг»

використовує працю громадян, приймаючи їх на роботу за контрактом або укладаючи з ними договори цивільно-правового характеру, а також створюючи тимчасові, виробничі та інші колективи.

Метою діяльності ТОВ «Запоріжметторг» є здійснення фінансово-господарської діяльності задля отримання максимального прибутку та задоволення вимоги споживачів продукції та послуг які надає підприємство. Тобто головною ціллю діяльності ТОВ «Запоріжметторг» є отримання максимального прибутку від господарської діяльності та насичення внутрішнього та зовнішнього ринку товарами та послугами.

ТОВ «Запоріжметторг» самостійно визначає облікову політику; розробляє систему і форми внутрішнього господарського (управлінського) обліку, звітності і контролю господарських операцій, визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів, затверджує правила документообігу і технологію обробки облікової інформації.

Підприємство самостійно планує свою діяльність і визначає перспективи розвитку, виходячи з попиту на продукцію, і необхідності забезпечення виробничого і соціального розвитку підприємства.

Але враховуючи, що в сучасних умовах споживчий ринок насичений аналогічною продукцією, яка реалізується на даному підприємстві, а також нестабільність економіки, низький рівень платоспроможності покупців у комплексі призводить до значної конкуренції на реалізацію товарів та послуг різних підприємств. В таких умовах необхідно жити, щоб мати змогу продовжувати діяльність та вдосконалювати методи торгівлі.

ТОВ «Запоріжметторг» намагається використовувати свій отриманий досвід, а також втілює в життя ініціативи своїх партнерів. Досліджуване підприємство вивчає попит на свою продукцію та послуги, здійснює маркетингове дослідження споживачів, розширює асортимент продукції та послуг.

Для ТОВ «Запоріжметторг» характерна лінійно-функціональна організаційна структура. Лінійно-

функціональна структура є однією з найбільш розповсюджених і широко використується компаніями в сьогосвіту.

Основою лінійно-функціональної структури складає «шахтний» принцип побудови і спеціалізація у правлінського персоналу по функціональним підсистемам організації. По кожній підсистемі формуються «ієрархія» служб, що пронизує всю організацію від верху до низу. Результати роботи будь-якої служби апарату управління оцінюються показниками, що характеризують реалізацію ними своїх цілей і завдань.

Організаційна структура ТОВ «Запоріжметторг» представлена на рисунку 2.1.

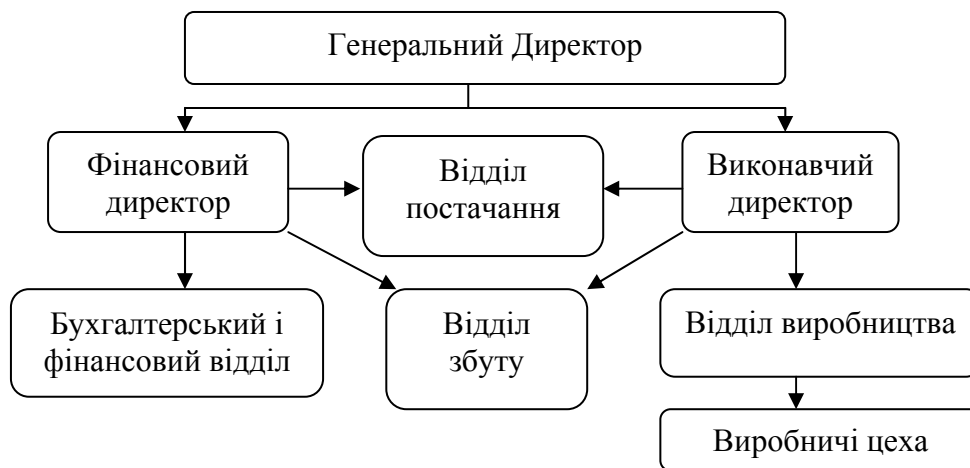

Рисунок 2.1 – Організаційна структура ТОВ «Запоріжметторг»

Вищим органом товариства є генеральний директор, який визначає загальну стратегію розвитку підприємства. Виконуючим органом товариства, який здійснює керівництво поточною діяльністю ТОВ «Запоріжметторг» є виконавчий директор.

Питаннями адміністрування займається фінансовий директор підприємства, який контролює весь виробничий процес, відслідковує всі фінансові рухи, що відбуваються в компанії, а також здійснює стратегічне планування діяльності фірми. Всі підрозділи підпорядковуються директору. Другою людиною на підприємстві є головний бухгалтер. Він очолює всю бухгалтерську службу.

Бухгалтерський облік на ТОВ «Запоріжметторг» здійснюється бухгалтерією. Головний бухгалтер забезпечує формування повної достовірної інформації про результати діяльності та майновий стан підприємства, необхідної для прийняття ефективних рішень, здійснення контролю за використанням матеріальних, трудових, фінансових ресурсів і попередження негативних явищ у господарській діяльності.

Контроль за діяльністю на підприємстві виконує головний бухгалтер і використовує при цьому різні види перевірок. Найчастіше використовує інвентаризацію, якrapтову так і планову, проводить суцільну або вибірково перевірку документів, був присутній на відвантаженні або розвантаженні товарів, для забезпечення відповідності товару документам.

Головний бухгалтер має виключні права на підприємстві. Всі відділи підпорядковані не лише директору, а й головному бухгалтеру. З наказу № 325 від 12.12.2017 виходить, що без підпису головного бухгалтера грошові коштині не приймаються та не видаються, будь-яка звітність подається до державних органів лише після згоди головного бухгалтера.

Головний бухгалтер на ТОВ «Запоріжметторг» контролює діяльність матеріально-відповідальних осіб, проводить інвентаризації, існує відповідна звітність, затверджена директором, яку заповнюють відповідальні особи. Ця інформація перевіряється робітниками бухгалтерської служби.

Організація бухгалтерського обліку та звітності на ТОВ «Запоріжметторг» здійснює головний бухгалтер з керівником на основі Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених наказами Міністерства фінансів України, інших нормативних актів.

Бухгалтерський облік на ТОВ «Запоріжметторг» ведеться з використанням програми програми екомп'ютеризована за використанням програми 1С: Підприємство версія 8.3.

Податковий облік ведеться відповідно до законодавства України, визначеного Податковим Кодексом України. Згідно з обліковою політикою товариства, головний бухгалтер, затверджує у Генерального директората доповідь до підприємств Товариства робочий план рахунків з використання рахунків першого, другого та третього порядку.

Бухгалтер забезпечує відображення господарських операцій бухгалтерському обліку ТОВ «Запоріжметторг» відповідно до Плану рахунків, затвердженого директором; зберігання первинних документів та облікових реєстрів, які були підставою для складання податкової та бухгалтерської звітності, їх оформлення та передачу архіву відповідно до вимог чинного законодавства.

Відділ виробництва ТОВ «Запоріжметторг» займається виробництвом продукції високої якості за європейськими стандартами. Такі результати були досягнуті за рахунок використання новітніх європейських розробок досягнень у виробництві комплектуючих.

До обов'язків начальника виробництва належить виконання виробничих програм, розробка і реалізація заходів пореконострукції та запуску технологій і різних видів продукції. Отже, начальник виробництва здійснює керівництво виробничо-господарською діяльністю досліджуваного підприємства.

В умовах жорсткої конкуренції на ринку необхідна розробка конкурентної стратегії подальшого розвитку ТОВ «Запоріжметторг» з метою зростання частки ринку, підвищення впізнаваності та лояльності продукції підприємства, проте особливі умови гіпотезує стратегія розширення збуту продукції.

Від прийнятої облікової політики залежить не тільки фінансовий результат, а й фінансовий стан підприємства. Повне та правдиве подання інформації про фінансові результати і фінансовий стан підприємства у фінансовій звітності значний мір залежить від рівня формування та застосування облікової політики, яка б враховувала умови діяльності підприємства, організаційно-технічні особливості тощо.

Облікова політика сформована ТОВ «Запоріжметторг», відкриває можливість для обрання методичних прийомів, які можуть радикально змінити показники фінансових результатів підприємства.

цена дати користувачам звітності необхідної повної, правдивої, неупередженої інформації для прийняття ефективних управлінських рішень.

Отже, визначені самотійно ТОВ «Запоріжметторг» та закріплені у розпорядчому документі про облікову політику принципи оцінки статей звітності, методи обліку щодо окремих статей звітності можуть впливати на величину його фінансового результату; ніж чим детальніше оглянемо основні з них.

1. Вибір методу амортизації основних засобів. Використання прискорених методів амортизації виробничих основних засобів призводить до збільшення собівартості продукції та зменшення суми прибутку, а отже, й податку на прибуток. Відповідно до п. 28 П(С)БО 7 «Основні засоби», метод амортизації об'єкта основних засобів переглядається у разі зміни очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання.

ТОВ «Запоріжметторг» обрало прямолінійний метод амортизації.

2. Зміна методу переоцінки основних засобів: шляхом індексації первісної вартості з використанням середньостатистичних коефіцієнтів перерахунку або прямим перерахунком первісної вартості у ціни, які склалися на дату переоцінки відповідно до вартості основних засобів. Відбраного методу переоцінки основних засобів залежить сума амортизаційних відрахувань та як результат – величина прибутку та власного капіталу підприємства. Згідно з пунктом 17 П(С)БО 7, переоцінена первісна вартість суми основних засобів визначається множенням відповідно первісної вартості і суми основних засобів на індекс переоцінки. Разом з тим, слід зазначити, що у вітчизняній нормативній базі відсутня заборона щодо здійснення переоцінки шляхом прямого перерахунку первісної вартості у ціни, які склалися на дату переоцінки відповідно до вартості основних засобів.

3. Зміна порядку списання витрат на ремонт основних засобів. Згідно з пунктом 139.1.5 статті 139 Податкового кодексу України, витрати на придбання, виготовлення, будівництво, реконструкцію, модернізацію та інше поліпшення основних засобів не включаються до складу витрат. Розподіл та відображення в бухгалтерс

ькому обліку витрат на поліпшення, ремонт основних засобів згідно з П(С)БО 7 здійснюється за такими напрямками:

1) витрати, пов'язані з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добування, дообладнання, реконструкція тощо), що приводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта основних засобів;

2) витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані (проведення технічного огляду, нагляду, обслуговування, ремонту тощо) та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання. Такі витрати включаються до складу витрат звітного періоду. Разом з тим, в П(С)БО 7 з'явилось положення, яке дозволяє вести бухгалтерський облік ремонтних витрат на податкових засадах: первісна (переоцінена) вартість основних засобів може бути збільшена на суму витрат, пов'язаних з поліпшенням та ремонтом об'єкта, визначен у порядку, встановленому податковим законодавством.

4. Вибір методу оцінки спожитих виробничих запасів. Підприємства під час визначення облікової політики можуть обирати один з таких способів для визначення собівартості запасів:

1) конкретної ідентифікації їх індивідуальної собівартості (для одиниць запасів, які не є взаємозамінними, та товарів чи послуг, призначених для конкретних проєктів);

2) «перше надходження – перший видаток» (ФІФО);

3) середньозваженої собівартості;

4) метод стандартних витрат

5) метод роздрібних цін, можуть використовуватися для зручності, якщо їх результати приблизно дорівнюють собівартості.

ТОВ «Запоріжметторг» використовує метод ФІФО.

5. Вибір методу визнання доходів від реалізації продукції. Згідно з п. 137.1 ст. 137 Податкового кодексу України дохід від реалізації товарів визнається за датою переходу покупцеві права власності на який товар.

Отже, при діючому методі визнання доходів від реалізації продукції величин

анархованого прибутку не підкріплене реальним надходженням грошової маси і не підприємство, оскільки цей метод ініціює відтік грошової маси зарахунок прискорення платежів до бюджету за податком на прибуток. Не велика затримка платежів покупцями може викликати погіршення фінансового стану підприємства. Тому такий метод стимулює підприємства до переходу на попередню оплату продукції, що не відповідає умовам нормальної ринкової економіки.

Наведений перелік основних способів впливу облікової політики підприємства на величину його прибутку (який не євичерпним) підтверджує висновок про те, що важливе значення діяльності керівників та бухгалтерів підприємства має формування такої облікової політики, яка не тільки дозволить отримувати за допомогою бухгалтерського обліку повну та об'єктивну інформацію щодо фінансових результатів, але й обрати оптимальну схему оподаткування прибутку підприємства та уникнути не обґрунтованого завищення або заниження показників прибутку, що особливо актуально у зв'язку з перспективами використання прибутку, визначеного згідно з правилами бухгалтерського обліку, як бази розрахунку податку на прибуток.

Наказ про облікову політику – це документ внутрішнього користування, який має повністю відображати особливості організації та ведення обліку і складання звітності на підприємстві. Щодо стосується фінансових результатів, то в наказі про облікову політику слід розкрити, на нашу думку, чіткий і ефективний алгоритм визначення фінансових результатів в розрізі видів діяльності.

Наказ про облікову політику ТОВ «Запоріжметторг» представлено в додатку А.

ТОВ «Запоріжметторг», обираючи конкретну облікову політику на поточний фінансовий рік, забезпечує організацію бухгалтерського (особливо аналітичного) обліку відповідно до показників форм річної фінансової звітності, знижує трудомісткість і тривалість формування фінансової звітності, забезпечує використання оптимальних методів облікових робіт із метою отримання очікуваних результатів фінансово-економічної діяльності підприємства. Так як, облікова політика впливає на фінанс

овий результат ТОВ «Запоріжметторг» то, необхідно, щоб облікова політика сформована адміністрацією, відкривала можливості для обрання методологічних прийомів та радикально змінила фінансовий стан підприємства в цілому.

Проаналізуємо основні економічні показники діяльності ТОВ «Запоріжметторг» за 2016-

2018 роки в таблиці 2.2. Якості інформаційної бази аналізу використаємо річну фінансову звітність ТОВ «Запоріжметторг».

Таблиця 2.2–

Основні економічні показники діяльності ТОВ «Запоріжметторг» за 2016-2018 рр.

Показник	Рік		Відхилення		2018 рік	Відхилення	
	2016 рік	2017 рік	абс.	відн., %		абс.	відн., %
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	22378	26671	4293	119,18	35925	9254	134,70
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	16458	17237	779	104,73	19159	1922	111,15
Валовий прибуток, тис. грн.	5920	9433	3513	159,34	16767	7334	177,75
Чистий фінансовий результат: прибуток, тис. грн.	1230	9019	7789	733,25	12679	3660	140,58
Чисельність персоналу, осіб	89	84	-5	94,38	102	18	121,43
Продуктивність праці, тис. грн./особу	251,44	317,51	66,07	126,28	352,21	34,69	110,93
Витрати на оплату праці, тис. грн.	2519	3541	1022	140,57	3917	376	110,62
Середньорічна заробітна плата, тис. грн./особу	28,30	42,15	13,85	148,94	38,40	-3,75	91,10
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	24544	29070	4526	118,44	43315,5	14245,5	149,00
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	19052	24176,5	5124,5	126,90	35025,5	10849	144,87

За результатом аналізу фінансових результатів, наведених у таблиці 2.2 встановлено, що у 2016-

2018 роках підприємством мало позитивний валовий та чистий прибуток, що обумовлено ефективним підходом до управління господарською діяльністю.

Як ми бачимо, за даними фінансових результатів, чистий дохід від реалізації у 2017 році підвищився на 4293 тис. грн. або на 19,18%. У 2018 році порівняно з 2017 р

оком зазначений показник зріс на 34,7%. Поряд з цим собівартість реалізованої продукції також зросла на 4,73% у 2017 році та на 11,15% у 2018 році. З причин таких змін за розрахунковий період валовий прибуток ТОВ «Запоріжметторг» у 2017 році склав 9433 тис. грн., що на 3513 тис. грн. більше, аніж у 2016 році. Позитивна тенденція відзначилась також у 2018 році, адже валовий прибуток зріс з 9433 тис. грн. у 2017 році до 16767 тис. грн. у 2018 році.

Чисельність персоналу коливалась та складала 102 особи у 2018 році, що на 18 осіб більше, аніж у 2017 році. Продуктивність праці постійно зростала, таку у 2016 році вона складала – 251,44 тис. грн./особу, що на 66,07 тис. грн./особу менше, аніж у 2017 році. У 2018 році також відзначилось підвищення даного показника на 34,69 тис. грн./особу. Негативна тенденція відзначилась із зменшення середньорічної заробітної плати працівників ТОВ «Запоріжметторг» на 3,75 тис. грн. на рік у 2018 році.

Середньорічна вартість активів ТОВ «Запоріжметторг» постійно зростала, особливо позитивним зростанням активів надсліджуваному підприємстві є зарахунок того, що зростання відбувалось із використанням власного капіталу, який також постійно зростає. Середньорічна вартість активів ТОВ «Запоріжметторг» у 2016 році складала 24544 тис. грн., в той час як власний капітал – 19052 тис. грн., у 2017 році підприємством на наступні показники 29070 тис. грн. та 24176,5 тис. грн. відповідно. У 2018 році активи ТОВ «Запоріжметторг» склали 43315,5 тис. грн.

Таким чином, можна зробити висновок, що характер зміни фінансових результатів ТОВ «Запоріжметторг» позитивний і показує підвищення ефективності виробництва та прибутковості підприємства. Це саме підтверджує отриманий чистий прибуток у 2018 році, адже його сума склала 12679 тис. грн., а це на 3660 тис. грн. більше, аніж у 2017 році.

2.2 Облік розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запорожметторг»

У процесі фінансово – господарської діяльності ТОВ «Запоріжметторг»

у підприємства постійно виникає потреба в проведенні розрахунків зі своїми контрагентами. Відвантажуючи виготовлену продукцію, підприємство, як правило, не отримує оплату одразу, тобто відбувається кредитування покупця. Таким чином, протягом періоду від моменту відвантаження продукції до моменту надходження платежу засоби підприємства знаходяться у вигляді дебіторської заборгованості.

Графік руху документів з обліку розрахунків з покупцями та замовниками ТОВ «Запоріжметторг» представлено в таблиці 2.3

Таблиця 2.3 – Графік руху документів з обліку розрахунків з покупцями та замовниками ТОВ «Запоріжметторг»

Найменування первинного документу	Складання та передача документу		Оперативна служба, яка обробляє документ		
	Відповідальний	Строк	Хто прийняв документ	Операції з документом	Кому і куди передається документ
Розрахунки та довідки бухгалтерії	Шавко М.В.	По закінченню звітнього періоду	Головний бухгалтер	Перевірка оформлення й розрахунку	Директору

Значну частину виробленої продукції підприємство «Запоріжметторг» реалізовує, переважно, покупцям та замовникам. Вони можуть розраховуватися з підприємством – постачальником за продукцію перед її отриманням (передоплата), в момент отримання (розрахунок готівкою) та після відвантаження (післяоплата). ТОВ «Запоріжметторг» може іти на поступки своїм покупцям щодо терміну оплати. Протягом терміну, початком виникнення якого вважається дата відпуску продукції, а кінцем – дата оплати покупцем раніше отриманої продукції, у підприємства – постачальника на суму реалізованої продукції буде існувати дебіторська заборгованість.

Групування інформації про дебіторську заборгованість за товари, роботи і послуги на ТОВ «Запоріжметторг» здійснюється з використанням

активного рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». На даному рахунку відображається узагальнення інформації про розрахунки з покупцями та замовниками за відвантажену продукцію, товари, виконані роботи та надані послуги, крім заборгованості, яка забезпечена векселем. А також підприємство використовує такі субрахунки:

- 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»;
- 362 «Розрахунки з іноземними покупцями».

По дебету рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» відображається продажна вартість реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг (у тому числі на виконання бартерних контрактів), яка включає податок на додану вартість, акцизи та Інші податки, збори (обов'язкові платежі), що підлягають перерахуванню до бюджетів, по кредиту – сума платежів, які надійшли на рахунки підприємства в банківських установах, у касу та інші види розрахунків. Дебетове сальдо рахунку відображає заборгованість покупців та замовників за одержану продукцію (роботи, послуги).

Відображення розрахункових операцій на рахунку 36 відбувається за такою схемою рисунок 2.2.

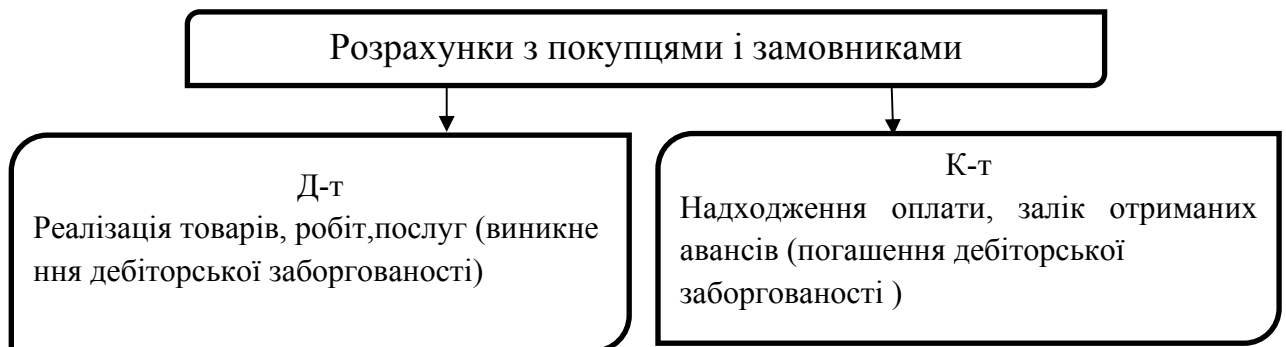

Рисунок - 2.2. Схема обліку на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками».

Рахунок 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» призначений для узагальнення інформації про розрахунки з покупцями і замовниками.

Рахунок 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» кредитується в кореспонденції з рахунками обліку коштів, розрахунків на суми платежів, що

надійшли, (включаючи суми отриманих авансів) і т.п. При цьому суми отриманих авансів і попередньої оплати враховуються обособлено.

На підприємстві ТОВ «Запоріжметторг» рахунки класу 3 припускають роздільний облік на субрахунках засобів і заборгованості в національній і іноземній валюті, включаючи векселя, фінансові інвестиції, розрахунки з покупцями і замовниками, дебіторами і кредиторами.

Слід відзначити, що ТОВ «Запорожметторг» є платником ПДВ, коли підприємству сплачують покупці та змовники за товар, продукцію, послуги в які включено ПДВ, у ТОВ «Запорожметторг» виникають податкові зобов'язання, коли ТОВ «Запорожметторг» сплачує кошти своїм постачальником він отримує право на податковий кредит.

Для обліку цього податку досліджуване підприємство використовує наступні субрахунки:

- 641 «Розрахунки за податками та платежами»;
- 643 «Податкові зобов'язання»: 6431 «Податкові зобов'язання підтверджені», 6432 «Податкові зобов'язання непідтверджені»;
- 644 «Податковий кредит»: 6441 «Податковий кредит підтверджений», 6442 «Податковий кредит непідтверджений».

При відвантаженні продукції або при отриманні коштів в касу або на поточний рахунок, бухгалтер ТОВ «Запорожметторг» за правилом першої події виписує податкову накладну та обов'язкового реєструє її у Єдиному реєстрі податкових накладних.

ТОВ «Запорожметторг» реалізує за договором № 18 від 17.01.17 р. товари на суму 24000,00 грн. (у тому числі ПДВ). собівартість реалізованих товарів за даними бухгалтерії дорівнює 14000,00 грн. за умовами договору ТОВ «Єлетон» здійснює 50% попередню оплату товарів. Після цього ТОВ «Запорожметторг» надає послуги протягом зазначеного періоду в повному обсязі (на суму 24000,00 грн.). Протягом трьох банківських днів після відвантаження товарів ТОВ «Єлетон» зобов'язано здійснити оплату 50% вартості товарів, що залишилася. Поетапне здійснення даної операції,

відображення її в бухгалтерському обліку ТОВ «Запорожметторг» та оформлення при цьому відповідних документів вказано в Таблиці 2.4

Таблиця 2.4 - Облік появи та погашення дебіторської заборгованості за даними ТОВ «Запорожметторг»

№ з/п	Зміст операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
1.	Укладання договору № 18 між ТОВ «Запорожметторг» та ТОВ «Слетон»	в обліку не відображається		-
2.	Надходження від ТОВ «Слетон» на поточний рахунок 50% попередньої оплати за послуги відповідно до договору.	311	681	14000
3.	Відображено нарахування податкового зобов'язання по сумі отриманої попередньої оплати. Підставою є податкова накладна, оформлена на підставі факту одержання попередньої оплати бухгалтерією ТОВ «Запорожметторг»	643	641	2333,33
4.	Надано послуги. Бухгалтерією ТОВ «Запорожметторг» виписано акт надання послуг, передана податкова накладна.	903	23	14000
5.	На підставі акту і умов договору бухгалтерією підприємства ТОВ «Запорожметторг» а) відображено доход від реалізації	361	703	14000
6.	б) виписана податкова накладна на 50%, що залишилися, ще не оплачених. Податкова накладна видана представнику підприємства ТОВ «Слетон»	703	641	14000

Продовження табл. 2.4.

1	2	3	4	5
7.	в) частина Пдв, що входить до вартості наданих послуг, в момент одержання попередньої оплати від ТОВ «Єлетон», відображена в податкових зобов'язаннях за рахунок регулюючого субрахунку 643, списується в зв'язку з виникненням права на відображення податкового кредиту.	703	643	2333,33
8.	г) раніше отримана ТОВ «Єлетон» попередня оплата віднесена в рахунок виконаних.	681	361	14000
9.	Надходження від ТОВ «Єлетон» на поточний рахунок 50%, що залишилися, відповідно до договору № 18. Підставою є виписка банку.	311	361	14000

При розрахунках з покупцями та замовниками бухгалтерією підприємства ТОВ «Запоріжметторг» виписується відповідний первинний документ.

До цих первинних документів належать: накладні; рахунки – фактури, акти прийому виконаних робіт (послуг), податкові накладні, товарно – транспортні накладні, товарні накладні.

Один примірник залишається в бухгалтерії ТОВ «Запоріжметторг» і є підставою для здійснення запису в обліковій реєстри про виникнення дебіторської заборгованості.

Облік операцій по розрахунках з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг» здійснюється на підставі первинних документів та господарських договорів. Вони є свідченням факту здійснення господарських операцій.

Первинні документи на підприємстві ТОВ «Запоріжметторг», які відображають виникнення та погашення дебіторської заборгованості відображено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Первинні документи по розрахунках з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг»

Розрахунки з покупцями	
Виникнення заборгованості	Погашення заборгованості
Накладні; рахунки; рахунки – фактури; акти прийнятих робіт, послуг; податкові накладні; товарно – транспортні накладні (ТМ – 1); товарні накладні.	Виписки банку, прибуткові касові ордера, векселі

Розрахунки, які здійснюються на основі укладених договорів, відносяться до комерційних угод, від результату яких очікують одержати прибуток. Також ще здійснюються операції некомерційного характеру (без укладання договорів), на них не поширюється дія строків позовної давності.

Покупці виплачують аванси для того, щоб ТОВ «Запоріжметторг» міг почати виконувати умови укладеного договору. Роботи, головним чином будівельні і науково – дослідні, виконуються по договорах підряду. Одержавши аванс, ТОВ «Запоріжметторг» приступає до робіт і здає їх по етапам, виставляючи по закінченні кожного етапу проміжний рахунок. При цьому з вартості етапу віднімають частку вже раніше сплаченого авансу. Це називається заліком. Прибуток у виконавця робіт виникає в міру здачі етапів.

Бухгалтерські проведення з обліку розрахунків з покупцями та замовниками можна переглянути в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Бухгалтерські проведення з обліку розрахунків з покупцями та замовниками

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
1	Повернення грошових коштів в касу, раніше отриманих за реалізовану продукцію та надані послуги після повернення продукції або у випадку зайвого перерахування сум	361	301	450

Продовження табл. 2.6.

1	2	3	4	5
2	Відображення виникнення доходу і дебіторської заборгованості в момент реалізації продукції	361	701	5000
3	Відображення отримання іншого операційного доходу при: реалізації інших оборотних активів; від операційної оренди активів; від операційної курсової різниці, отриманої при перерахунку дебіторської заборгованості іноземних покупців	361 361 361	712 713 714	568 658 895
4	Відображення надходження коштів за раніше відвантажену продукцію на поточний рахунок	311	361	6587
5	Отримання короткострокового векселя в рахунок забезпечення дебіторської заборгованості	341	361	5896
6	Погашення заборгованості покупців еквівалентами грошових коштів та поточними фінансовими інвестиціями	351	361	8745
7	Списання дебіторської заборгованості за рахунок резерву сумнівних боргів	38	361	65
8	Отримання довгострокового векселя в рахунок забезпечення дебіторської заборгованості	162	361	4785
9	Взаємозарахування заборгованостей у випадку попередньої оплати продукції	681	361	6895
10	Відображення суми знижок, наданих після реалізації продукції	701	361	457
11	Зменшення дебіторської заборгованості покупців у зв'язку з виконанням ними робіт, які за умовами продажу мають виконуватися підприємством – постачальником	93	361	6589

На підприємстві ТОВ «Запоріжметторг» аналітичний облік по рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» ведеться по кожному пред'явленому покупцям (замовникам) рахунку, а при розрахунках плановими платежами – по кожному покупцю і замовнику. При цьому побудова аналітичного обліку повинне забезпечувати можливість одержання необхідних даних по: покупцям і замовникам по розрахункових документах, термін оплати яких не наступив; покупцям і замовникам по не оплаченим у термін розрахунковим документам; авансам отриманим; векселям, термін надходження коштів по яких не наступив; векселям, по яких кошти не надійшли в термін.

Якщо за отриманим векселем, що забезпечує заборгованість покупця (замовника), передбачений відсоток, то в міру погашення цієї заборгованості

робиться запис по дебету рахунка 31 «Рахунка в банках» і кредиту рахунка 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» (на суму погашення заборгованості) і 74 «Інші доходи» (на величину відсотка).

Облік розрахунків з покупцями і замовниками в рамках групи взаємозалежних організацій, про діяльність якої складається зведена бухгалтерська звітність, ведеться на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» обособлено.

У цілому можна сказати, що рахунок 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» як би дзеркально відбиває в продавця факти господарського життя, що реєструються покупцем по рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядчиками».

По усталених звичаях покупець міг внести гроші вперед, тобто могло мати місце зарахування передоплати. У цьому випадку по рахунку 36 виникає кредиторська заборгованість.

Насамперед, підприємству ТОВ «Запоріжметторг» рахунок 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» потрібний для відображення заборгованості покупців за реалізовані цінності (роботи, послуги).

Таблиця 2.7 Облік розрахунків з покупцями і замовниками у випадку оплати за продукцію після її відвантаження

№ п/п	Зміст операції	Кореспондуючі рахунки		Сума,грн
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1.	Продана продукція покупцю за договірною вартістю з урахуванням ПДВ	361	701	3600
2.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	701	641	600
3.	Списана готова продукція зі складу за фактичною собівартістю	901	27	2000
4.	Надійшла оплата за продукцію на поточний рахунок продавця	311	361	3600
5.	Списаний чистий дохід від реалізації на фінансові результати	701	791	1200
6.	Списана фактична собівартість готової продукції на фінансові результати	791	901	1000
7.	Списаний на прибуток фінансові результати за підсумками звітного періоду	791	441	1500

Зобов'язання покупців і замовників на ТОВ «Запоріжметторг» у бухгалтерському обліку відбиваються в момент їхнього виникнення.

Таблиця 2.8 Облік розрахунків з покупцями і замовниками у випадку одержання авансу за продукцію

№ п/п	Зміст операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
1	2	3	5	6
1.	На суму авансового платежу, здійсненого покупцем готової продукції	311	681	6000
2.	Одночасно на суму податку на додану вартість	643	641	1000
3.	Відображено дохід від реалізації готової продукції	361	701	3600
4.	Відображення податок на додану вартість	701	643	600
5.	Відображено собівартість реалізації готової продукції	901	26	2200
7.	Відображено результат реалізації готової продукції	701	791	2200

Отже, дебіторська заборгованість покупців на ТОВ «Запоріжметторг» в бухгалтерському обліку формується одночасно з відображенням інформації про виторг від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг при виконанні всіх зазначених умов шляхом здійснення наступної запису на рахунках бухгалтерського обліку.

Як зазначалось вище, ТОВ «Запоріжметторг» має ділові відносини з іноземними покупцями та замовниками. У грудні 2019 року ТОВ «Запоріжметторг» відвантажив товар до Польщі покупцю «Петергос» на суму 3000 грн.

Господарські операції щодо розрахунку з іноземними покупцями та замовниками представлені в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Синтетичний облік розрахунків з іноземними покупцями на ТОВ «Запоріжметторг»

№	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, дол., грн
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
1	Відвантажено товари (3000 дол. × 23,80 грн)	362	702	3000
				71400

Продовження табл. 2.9.

1	2	3	4	5
2	Віднесено на фінансовий результат дохід від продажу	702	791	71400
3	Здійснено оплату митниці за здійснення митних формальностей	377	311	500
4	Списано на витрати вартість митних формальностей	93	377	500
5	Списано собівартість відвантажених товарів на собівартість реалізації	902	28	54000
6	Списано на фінансовий результат собівартість реалізації	791	902	54000
7	Отримано експортну виручку на розподільчий рахунок (3000 дол. × 24,1 грн)	316	362	3000
				72300
8	Зараховано банком 50 % виручки з розподільчого на поточний валютний рахунок підприємства наступного робочого дня (2 500 дол. × 26,32 грн)	312	316	1500
				36150
9	Списано 50 % валютної виручки для продажу на міжбанківському валютному ринку (1500 дол. × 24,1 грн)	334	316	1500
				36150
10	Отримано на поточний рахунок суму в гривнях від продажу валюти на міжбанківському валютному ринку (1500 дол. × 24,1 грн)	311	334	36150
12	Відкориговано дебіторську заборгованість та заборгованість на розподільчому рахунку (3000 дол. × (24,1 грн – 23,8 грн))	316	362	900

Таким чином, облік розрахунків з покупцями та замовниками включає в себе певне документальне забезпечення, для синтетичного обліку ТОВ «Запорожметторг» використовує рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». Аналітичний облік ведеться за кожним покупцем або замовником окремо.

2.3 Фінансовий аналіз діяльності ТОВ «Запорожметторг»

Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Запорожметторг» надасть змогу керівництву проаналізувати залежність підприємства від кредиторів та

достатність власного джерел фінансування.

Проаналізуємо показники фінансової стійкості ТОВ «Запоріжметторг» за 2016 - 2018 рр. таблиці 2.10

Таблиця 2.10 – Показники фінансової стійкості ТОВ «Запоріжметторг» за 2016 - 2018 рр.

Показник	Методика розрахунку	Норматив	2016 рік	2017 Рік	2018 рік	Відхилення	
						2017-2016	2018-2017
1	2	3	4	5	6	7	8
1 Коефіцієнт автономії	Звіт про фін.стан р.1495 : р.1900	>0,5	0,75	0,8	0,85	0,05	0,05
2 Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	Звіт про фін.стан (р.1595 + р.1695 + р.1700) : (р.1095 + р.1195 + р.1200)	<0,5	0,25	0,2	0,15	-0,05	-0,05
3 Коефіцієнт фінансової залежності	Звіт про фін.стан (р.1900 – р.1495) : р.1900	<0,5	1	1	1	0	0
4 Коефіцієнт заборгованості	Звіт про фін.стан (р.1595 + р.1695 + р.1700) : р.1495	<1	0,24	0,17	0,28	-0,09	-0,07
5 Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	Звіт про фін.стан (р.1595 – р.1520 – р.1525) : ((р.1595 – р.1520 – р.1525) + (р.1695 – р.1660))	0	0	0	0	0	0
6 Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	Звіт про фін.стан (р. 1495 – р. 1095) : р.1195	<1	0,65	0,74	0,83	0,09	0,09
7 Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	Звіт про фін.стан (р. 1195 – р. 1695 – р. 1660) : р.1195	>0,1	0,65	0,74	0,83	0,09	0,09
8 Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Звіт про фін.стан р. 1495 : р.1195	>1	1,05	1,05	1,01	0	-0,04
9 Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів	Звіт про фін.стан р.1095 : р.1495	0,5	0,38	0,29	0,18	-0,09	-0,11

Продовження табл. 2.10.

1	2	3	4	5	6	7	8
10 Коефіцієнт фінансової стійкості	Звіт про фін.стан р. 1495 : ((р. 1595 – р. 1520 – р. 1525) + (р. 1695 – р. 1660))	> 1	2,99	4,09	5,76	1,1	1,67
11 Коефіцієнт покриття запасів	Звіт про фін.стан (р. 1495 – 1095 + 1595 + 1600 + 1610) /р. 1100	> 1	0,98	0,99	1,12	0,01	0,13

Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними засобами ТОВ «Запоріжметторг» в 2016 році становив 0,65, тобто на кожну гривню оборотних коштів припадало 0,65 грн. власних оборотних коштів. В 2017 році цей показник прийняв значення 0,74, а у 2018 р. - 0,83 власних оборотних коштів припадає на кожну гривню оборотних коштів.

Маневреність власних оборотних коштів ТОВ «Запоріжметторг» свідчить про частку абсолютно ліквідних активів у власних оборотних коштах, які забезпечують свободу фінансового маневру. В 2016 р. його значення становить 1,05. В 2017-2018 рр. приблизно 1% власних оборотних коштів складають абсолютно ліквідні активи. В 2016 р. значення показника забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами становило 0,65, що підлягає під норматив. На кінець досліджуваного періоду, 2018 року, значення показника становило 0,83 проти 0,74 в 2017 р., тобто сума власних коштів збільшується.

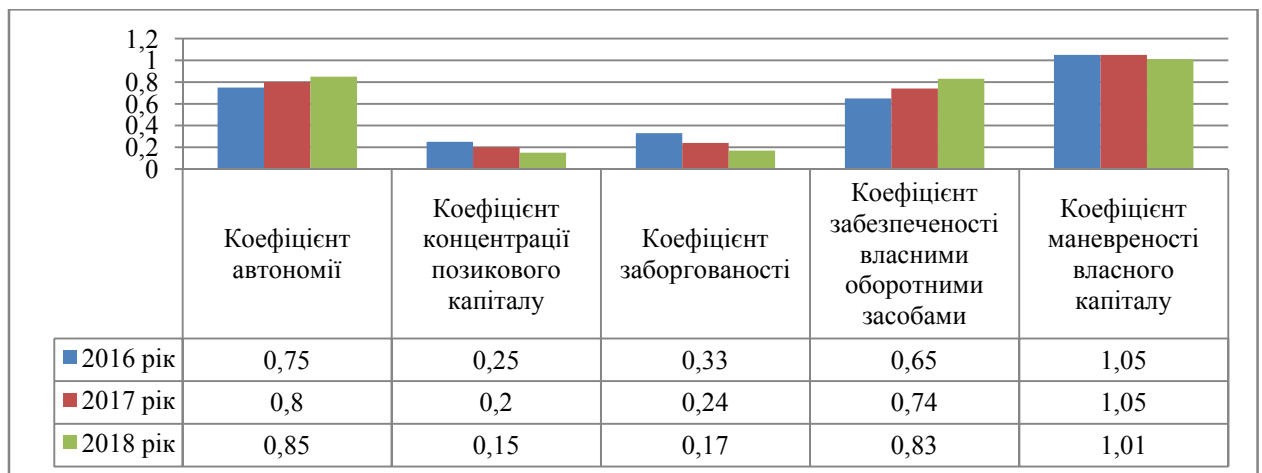

Рисунок 2.3 – Показники фінансової стійкості за 2016-2018 рр.

Показник покриття запасів ТОВ «Запоріжметторг» показують скільки на одиницю коштів, вкладених в запаси, припадає в сукупності власних оборотних коштів, довго- і короткострокових зобов'язань. В 2016 та 2017 роках фінансових ресурсів було достатньо для фінансування запасів, тобто підприємство може повністю забезпечити безперервність збутового і виробничого процесу їх значення становили 0,98 та 0,99 відповідно. В 2018 р. значення показника становить перевищило одиницю і становило 1,12, що відповідає нормативному значенню. В 2016 р. частка власного капіталу становила 0,75, тобто була в 1,5 рази більше нормативного значення. При позитивному значенні ефекту фінансового левереджу доцільно зменшити цей показник. В 2017-2018 рр. значення показника було ще вищим від нормативного і становило 0,8 та 0,85 відповідно.

Коефіцієнт фінансової залежності зворотний показнику автономії. Нормативне значенням є зменшення. За весь аналізований період на ТОВ «Запоріжметторг» значення не змінюється і дорівнює 1. Тобто на кожну гривню власних коштів припадає 1 грн. пасивів.

Коефіцієнт фінансової стійкості враховує не тільки власний капітал, але і довгострокові зобов'язання і характеризує рівень фінансової стабільності в перспективі більше 1 року. В 2016 р. 2,99 активів фінансувалося за рахунок постійних або довгострокових джерел фінансування.

Нормативним значенням є 0,8 і більше. В 2017 р. значення показника залишається на високому рівні 4,09 і в найближчій перспективі ризик недостатності фінансування для ефективного здійснення діяльності відсутній. Що стосується значення на кінець року, то дорівнює 5,76, що на 1,67 більше ніж в 2017 р.

Платоспроможність та ліквідність підприємства є невід'ємними поняттями ринкової економіки.

Здійснимо аналіз показників ліквідності та платоспроможності ТОВ «Запоріжметторг» за 2016- 2018 рр. в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Показники ліквідності та платоспроможності ТОВ «Запоріжметторг» за 2016- 2018 рр.

Показник	Методика розрахунку	Норматив	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Відхилення	
						2017-2016	2018-2017
1	2	3	4	5	6	7	8
1 Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	р. 1195 / р. 1695	Збільшення.	3,89	5,72	5,72	1,83	0
2 Коефіцієнт ліквідності швидкої	(р. 1195 - р.1100) / р. 1695	Збільшення ; $K_{шв.лікв.} > 1$; $K_{шв.лікв.} = 0,7-0,8$	0,96	1,49	0,78	0,53	-0,71
3 Коефіцієнт ліквідності абсолютної	р. 1165 / р. 1695	Збільшення ; $K_{абс.лікв.} = 0,2-0,35$	0,07	0,17	0,42	0,1	0,25
4 Співвідношення короткострокової та кредиторської заборгованості	сума р. 1125-1155 /р. 1695	$K_{шв.лікв.} > 1$; $K_{шв.лікв.} = 0,7-0,8$	0,79	1,18	0,22	0,39	-0,96

Коефіцієнт поточної ліквідності підприємства свідчить про достатність або недостатність обігових коштів для погашення боргів протягом року. Значення показника ліквідності вище нормативного значення за досліджуваного періоду, тобто підприємство здатне своєчасно погасити всі свої зобов'язання протягом року. В 2016 р. на кожну гривню поточних зобов'язань припадає 3,89. оборотних активів. В 2017-2018 рр. ліквідність була в межах норми і на кожну гривню поточних зобов'язань припадає 5,72 оборотних активів.

Проілюструємо отримані дані на рисунку 2.4.

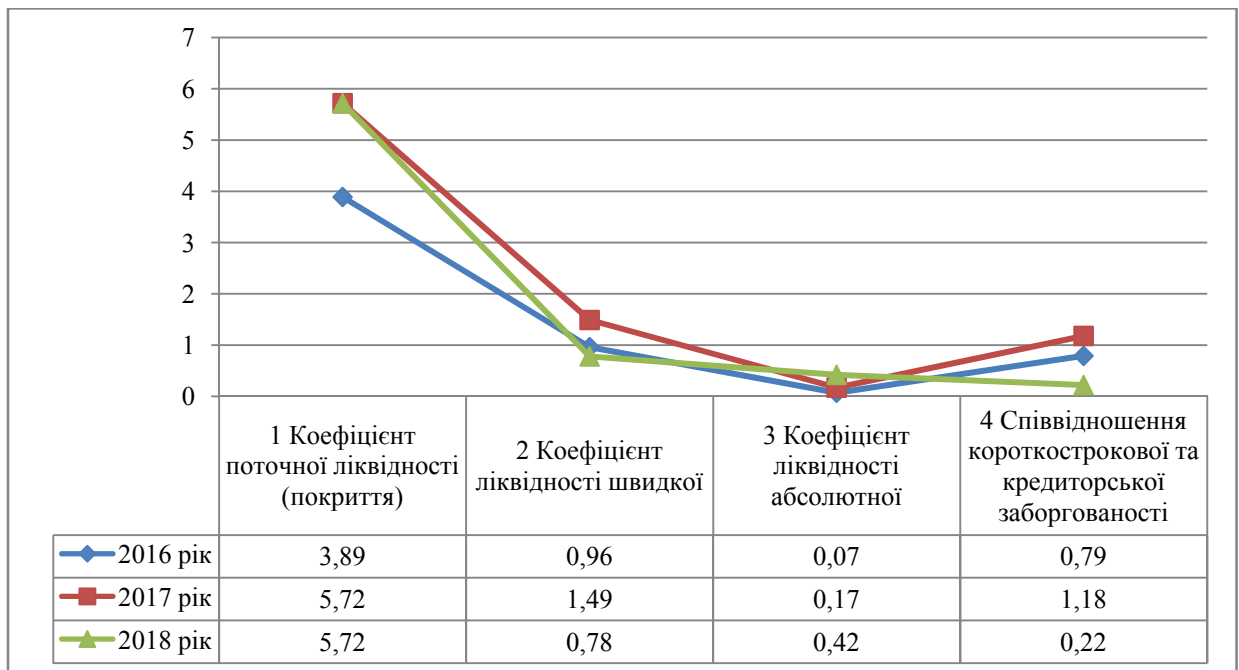

Рисунок 2.4 – Показники ліквідності та платоспроможності ТОВ «Запоріжметторг» за 2016- 2018 рр.

У 2016 р. підприємство могло швидко погасити 96 % поточних зобов'язань. Тобто значення показника відповідає нормативному. В 2017 р. значення показника становило 1,49. Станом на 2018 рік, цей показник становить – 0,78, тобто товариство може погасити 78% своїх зобов'язань. Коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує готовність підприємства негайно ліквідувати короткострокову заборгованість. Щодо показника абсолютної ліквідності, то в 2016 р. підприємство могло негайно погасити 0,07 грн. поточних зобов'язань. В 2017 р. значення показника становило 0,17, а на кінець досліджуваного періоду у 2018 р. значення не відповідало нормативу і становило 0,42.

Значення показника співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості в 2016 р. менше одиниці в 2016 та 2018 роках, це означає, що підприємство отримує більше фінансових ресурсів у формі кредиторської заборгованості, ніж направляє на формування дебіторської заборгованості, а в 2017 навпаки, адже воно більше 1. В 2016 р. значення показника становило 0.79 і повністю підлягає міжнародному нормативу. В 2017 р. цей показник

дорівнює 1,18, що є дещо дивним. Щодо 2018 року то тут показник взагалі становить 0,22. Це показує дещо нестабільну роботу підприємства, так якщо в 2017 році розрахунок за кредитами не буде становити ніяких проблем, то в 2018 навпаки.

ТОВ «Запоріжметторг» має здійснювати максимум заходів для підтримання оптимального рівня платоспроможності та ліквідності, який би забезпечив стійкий фінансовий стан, високий рівень фінансової незалежності, абсолютну ліквідність та платоспроможність. Оцінка платоспроможності та ліквідності ТОВ «Запоріжметторг» дозволить управлінському персоналу виявляти слабкі місця та приймати правильні управлінські рішення.

Таким чином, проведений аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності ТОВ «Запоріжметторг» показав, що підприємство є достатньо автономним та незалежним, має можливість вчасно розраховуватись зі своїми боргами, що свідчить про високу ліквідність та платоспроможність.

Ефективність господарської діяльності вимірюється одним з двох способів, що відображають результативність роботи підприємства відносно або величини авансованих ресурсів, або величини їх споживання.

Проведемо оцінку фінансових результатів діяльності ТОВ «Запоріжметторг» за 2016-2018 роки в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 – Аналіз показників фінансових результатів діяльності ТОВ «Запоріжметторг» за 2016-2018 рр.

Показник	Рік		Відхилення		2018 рік	Відхилення	
	2016 рік	2017 рік	абс.	відн., %		абс.	відн., %
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	22378	26671	4293	119,18	35925	9254	134,70
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	16458	17237	779	104,73	19159	1922	111,15
Валовий: прибуток	5920	9433	3513	159,34	16767	7334	177,75

Інші операційні доходи	2780	3714	934	133,60	1037	-2677	27,92
------------------------	------	------	-----	--------	------	-------	-------

Продовження табл. 2.12

Адміністративні витрати	1618	1557	-61	96,23	1955	398	125,56
Витрати на збут	1181	1200	19	101,61	2143	943	178,58
Інші операційні витрати	4194	826	-3368	19,69	756	-70	91,53
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	1707	9564	7857	560,28	12949	3385	135,39
Інші фінансові доходи	0	11	11	-	0	-11	0,00
Інші доходи	0	110	110	-	7	-103	6,36
Фінансові витрати	465	526	61	113,12	277	-249	52,66
Інші витрати	12	139	127	1158,33	0	-139	0,00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	1230	9019	7789	733,25	12679	3660	140,58
Чистий фінансовий результат: прибуток	1230	9019	7789	733,25	12679	3660	140,58

З таблиці 2.12 бачимо, що протягом досліджуваного періоду фінансові результати діяльності ТОВ «Запоріжметторг» покращувались, про що свідчить зростання таких показників як: чистий дохід від реалізації продукції, робіт, послуг, валовий прибуток, фінансовий результат від операційної діяльності та особливо чистий фінансовий результат.

З представлених даних бачимо, що протягом досліджуваного періоду відбувалось зростання прибутковості та дохідності діяльності ТОВ «Запоріжметторг». Так чистий дохід від реалізації продукції, робіт, послуг складав 22378тис.грн. у 2016 році та 35925тис.грн. у 2018 році.

Протягом досліджуваного періоду відбувалось також зростання витрат та собівартості реалізованої продукції, проте темп її зростання не перевищував зростання чистого доходу, що дозволило отримати більше валового прибутку протягом 2016-2018 років.

Інші операційні доходи у 2017 році зросли на 934тис.грн. (темп росту склав 133,6%), проте вже у 2018 році відбулось їх скорочення на 2677тис.грн. (темп росту 27,92%).

Адміністративні витрати у 2017 році зменшились на 61тис.грн., проте у 2018 році зросли на 398тис.грн. Витрати на збут постійно зростали. В той же

час відбулось скорочення інших операційних витрат.

Фінансовим результатом від операційної діяльності протягом всього досліджуваного періоду був прибуток. Втім окрім операційної діяльності, ТОВ «Запоріжметторг» здійснювало й інші види діяльності, які були збитковими, що призвело до зменшення фінансових результатів.

Характер змін у фінансових результатах ТОВ «Запоріжметторг» був позитивний, так чистий фінансовий результат був прибуток, у 2016 році його сума складала 1230тис.грн., у 2018 році – 12679тис.грн., що на 3660тис.грн. більше, аніж у 2017 році.

Рентабельна діяльність є необхідною умовою функціонування підприємства, адже лише прибуткова діяльність може забезпечити її рентабельність. Прибутковість та рентабельність діяльності характеризують здатність підприємства функціонувати та розвиватися.

Динаміка показників рентабельності підприємства ТОВ «Запоріжметторг» за 2016-2018 роки представлена в таблиці 2.13.

Таблиця 2.13 – Динаміка показників рентабельності підприємства ТОВ «Запоріжметторг» за 2016-2018 рр.

Показник	Методика розрахунку	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Відхилення	
					2017-2016	2018-2017
1	2	3	4	5	6	7
1 Рентабельність активів за прибутком від діяльності до оподаткування	Ф. № 2, р. 2290 / Ф. № 1, р. 1300	0,18	0,28	0,36	0,1	0,28
2 Рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком	Ф. № 2, р.2350 / Ф. № 1, р. 1300	0,04	0,27	0,27	0,23	0,27
3 Рентабельність власного капіталу	Ф. № 2, р.2350 / Ф. № 1, р. 1495	0,05	0,33	0,32	0,28	0,33
4 Рентабельність виробничих фондів	Ф. № 2, р.2350 / Ф. № 1, р. 1011 ++ р. 1100	0,02	0,17	0,2	0,15	0,17
5 Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації	Ф. № 2, р. 2000 -(р. 2050 + р. 2130 + р. 2150) /Ф. № 2, р. 2000	1,86	1,75	1,65	-0,11	1,75

Продовження табл. 2.13

6 Рентабельність витрат	Ф. № 2, р. 2000 - (р. 2050 + р. 2130 + р. 2150) / Ф. № 2, р. 2050 + р. 2130 + р. 2150	-2,16	-2,33	-2,54	-0,17	-2,33
7 Коефіцієнт реінвестування	Ф. № 1, збільшення по р. 1420 / Ф. № 2, р.2350	0	0	0	0	0
8 Період окупності капіталу	Ф. № 1, р. 1300 / Ф. № 2, р.2350	27,41	8,05	3,64	-19,36	8,05
9 Період окупності власного капіталу	Ф. № 1, р. 1495 / Ф. № 2, р.2350	20,53	2,99	3,1	-17,54	2,99

Показник рентабельності активів за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування показує, скільки прибутку від звичайної діяльності припадає на одиницю коштів, інвестованих в активи. За період 2016-2018 рр. показник збільшується і показує, що у 2018 р. на одиницю коштів, інвестованих в активи припадає 0,36 грн. прибутку від звичайної діяльності. Показник рентабельності капіталу (активів) за чистим прибутком показує скільки припадає чистого прибутку на одиницю інвестованих в активи коштів. За аналізований період спостерігається збільшення показника у 2017 році, і його стійкість у 2018 р. на рівні 0,27 грн.

Рентабельність власного капіталу показує скільки припадає чистого прибутку на одиницю власного капіталу. Так за аналізований термін спостерігається збільшення даного показника, з 0,05 грн. чистого прибутку на одиницю власного капіталу у 2016 р., до 0,32 грн. у 2018 році.

Показник рентабельності виробничих фондів показує скільки припадає чистого прибутку на одиницю вартості виробничих фондів. Найнижчий показник спостерігався у 2016 р. і склав 0,02 чистого прибутку на одиницю вартості виробничих фондів. У 2017 р. показник показав, що на кожен вкладений у виробничі фонди гривню було отримано 0,17 чистого прибутку, а у 2018 році взагалі 0,20.

Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації ТОВ «Запоріжметторг» показує скільки припадає прибутку від реалізації на

одиницю виручки. Він дозволяє визначити суму, яка залишається після вирахування собівартості, комерційних і управлінських витрат на покриття інших витрат (інших операційних витрат, відсотків за кредит, податку на прибуток). В 2016 р. значення показника становило 1,86. Тобто в підприємства залишалися деякі кошти для здійснення інших витрат. В 2017 р. рентабельність продажів по прибутку від реалізації становить 1,75. А в 2018 році кожна гривня виручки дозволила отримати 1,65 прибутку від реалізації.

Рентабельність витрат показує скільки прибутку від реалізації припадає на одиницю витрат на виготовлення і реалізацію продукції. Як правило, підприємство, де менеджмент працює на високому рівні, мають більш високі доходи, оскільки вони краще розпоряджаються доступними ресурсами. В 2016 р. кожна отримана гривня виручки становила -2,16 від чистого прибутку. В 2017 р. рентабельність продажів по прибутку від реалізації становить -2,33 %. На 2018 р. значення показника становило -2,54 %.

Таким чином, протягом досліджуваного періоду відбувалось зростання прибутковості та доходності діяльності ТОВ «Запоріжметторг». Так чистий дохід від реалізації продукції, робіт, послуг складав 22378 тис. грн. у 2016 році та 35925 тис. грн. у 2018 році. Крім того протягом досліджуваного періоду зростала рентабельність та ділова активність досліджуваного підприємства.

Підприємство ТОВ «Запоріжметторг» – це приватне товариство з обмеженою відповідальністю, яке несе відповідальність за своїми зобов'язаннями майном, яке йому належить та не відповідає за зобов'язаннями учасників. Відповідно до чинного законодавства, учасники ТОВ «Запоріжметторг» не несуть відповідальність за підприємство власним майном і несуть ризик збитків, тільки пов'язаний з діяльністю товариства, у межах вартості своїх вкладів у Статутному фонді.

В бухгалтерському обліку ТОВ «Запоріжметторг» для групування інформації про розрахунки з покупцями та замовниками використовується активний рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». А також

такі субрахунки:

- 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»;
- 362 «Розрахунки з іноземними покупцями».

Облік операцій по розрахунках з покупцями та замовниками здійснюється на підставі первинних документів та господарських договорів. Вони є свідченням факту здійснення господарських операцій. При розрахунках з покупцями та замовниками бухгалтерією підприємства ТОВ «Запоріжметторг» виписується відповідний первинний документ. До цих первинних документів належать: накладні; рахунки-фактури, акти прийому виконаних робіт (послуг), податкові накладні, товарно-транспортні накладні, товарні накладні. Один примірник залишається в бухгалтерії підприємства і є підставою для здійснення запису в обліковій реєстри про виникнення дебіторської заборгованості.

Отже, у другому розділі було надано загальну характеристику ТОВ «Запоріжметторг» та досліджено його організаційну структуру.

Вивчено стан синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з постачальниками. Облік розрахунків з покупцями та замовниками включає в себе певне документальне забезпечення, для синтетичного обліку ТОВ «Запорожметторг» використовує рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». Аналітичний облік ведеться за кожним покупцем або замовником окремо.

Характер змін у фінансових результатах ТОВ «Запоріжметторг» позитивний і показує підвищення ефективності виробництва та прибутковості підприємства. Це саме підтверджує отриманий чистий прибуток у 2018 році, адже його сума склала 12679тис.грн., а це на 3660тис.грн. більше, ніж у 2017 році.

На підприємстві регулярно проводяться звірки розрахунків. Також встановлено, що в бухгалтерії ТОВ «Запоріжметторг», при необхідності складаються документи з нагадуванням про необхідність погашення боргів, які потім відправляються дебіторам.

З ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ НА ТОВ «ЗАПОРОЖМЕТТОРГ»

3.1 Аудит розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запорожметторг»

Мета аудиту розрахунків з покупцями і замовниками – це підтвердження достовірності, повноти, реальності і законності обліку дебіторсько-кредиторської заборгованості і звітності, тобто у балансі підприємства.

Планування аудиту – це найважливіший етап перевірки для забезпечення того, що завдання виконується ефективним способом та що аудиторський ризик був знижений до прийняттого рівня. Планування не є окремою стадією аудиторської перевірки, це є постійний та повторюваний процес, який з самого початку аудиту до завершення поточної аудиторської перевірки. При плануванні виконання подальших аудиторських процедур, аудитор повинен:

- розглянути на підставі для даної оцінки ризику суттєвого викривлення на рівні твердження для кожного класу операцій, залишку на рахунку і розкриття;

- отримати більш переконливі аудиторські докази у випадку більш високої оцінки ризику

Завданням, що стоять перед аудитором при проведенні аудиту розрахунків з покупцями і замовниками на наступні підприємстві ТОВ «Запорожметторг»:

- оцінити систему внутрішнього контролю за дебіторсько-кредиторською заборгованістю, для чого необхідно визначити сильні і слабкі сторони контролю, що впливають на проведення щорічних аудиторських процедур;

- виявити дані, які можна використовувати при щорічних аудиторських процедурах

х;

– знайти недоліки контролю і вказати їх у листі керівництву підприємства– клієнта;

– скласти програму і методику проведення аудиту дебіторсько– кредиторської заборгованості;

– здійснити аудит дебіторсько– кредиторської заборгованості;

– видати кваліфікований аудиторський висновок, якщо це можливо.

Більш загально, мета і завдання аудиту розрахунків з покупцями і замовниками–

це виявлення недоліків, якщо вони мають місце в балансі; визначення достовірної інформації про дебіторсько–

кредиторську заборгованість і перевірка правильності її віднесення з метою недопущення безпідставного зменшення податкового прибутку підприємств, тобто, перевірка законності операцій з дебіторсько– кредиторською заборгованістю.

Призначення аудиту дебіторської заборгованості– допомогти підприємству ТОВ «Запоріжметторг» сформулювати рекомендації і визначити заходи поліквідації заборгованості не лише як засобів покращення розрахункових операцій, але і фінансового стану підприємства.

Взаємодія підприємства ТОВ «Запоріжметторг» за аудиторською фірмою почалася з направлення на її адресу листа– зобов'язання (Додаток Ж), у якому викладаються мета аудиторської перевірки і перелік бажаних аудиторських послуг. Далі було заключено договір (Додаток З), в якому зазначено основні моменти проведення аудиту на ТОВ «Запоріжметторг».

На підприємстві ТОВ «Запоріжметторг» аудитор ретельно планував свою діяльність по трьох основних причинах: це дає аудитору можливість одержати достатню кількість свідчень про положення справ клієнта, допоможе удержати в розумних межах витрати на аудит і дозволить уникнути непорозумінь з клієнтом.

Задачі планування аудита на ТОВ «Запоріжметторг»:

– встановлення етапів і термінів роботи з клієнтом;

- визначення витрат;
- раціональне використання робочого часу фахівця;
- підготовка адекватної робочої групи фахівців для роботи з клієнтом;
- визначення розділів аудиту, що мають найбільше значення для формування аудиторської думки;
- створення умов для здійснення послідовного контролю за аудитом;
- забезпечення взаємодій з бухгалтерією аудиторської фірми з питань фінансового планування.

Основні етапи аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг» представлені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 –

Основні етапи аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг»

№ з/п	Основні етапи аудиту	Короткий зміст робіт на етапі	Термін	Виконавець
1	Етап попередньої підготовки	<ul style="list-style-type: none"> – Виконання процедур вивчення бізнесу клієнта – Збирання інформації про замовника – Прийняття рішення щодо схвалення замовника – Укладання або поновлення договору з клієнтом 	3 дні	Момот В.В.
2	Планування	<ul style="list-style-type: none"> – Розроблення загального плану аудиту – Здійснення попереднього судження про суттєвість – Визначення стратегії аудиту – Конкретизація завдань аудиту за сегментами аудиторської перевірки – Розроблення детальної програми аудиту 	1 день	Момот В.В.
3	Етап виконання аудиторських процедур контролю	<ul style="list-style-type: none"> – Виконання тестів оцінювання системи внутрішнього контролю – Виконання тестів оцінювання системи бухгалтерського обліку – Процедури перевірки по суті (підтвердження залишків на рахунках бухгалтерського обліку) – Аналітичні процедури 	7 днів	Момот В.В.
4	Завершальний етап	<ul style="list-style-type: none"> – Проведення процедур на узгодженість – Огляд подій, що сталися після дати складання балансу – Проведення аналізу показників 	1 день	Момот В.В.

Система внутрішнього контролю може вважатися ефективною, якщо вона вчасно попереджає про виникнення недостовірної інформації, а також виявляє недостовірну інформацію. Оцінюючи ефективність системи внутрішнього контролю розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг» аудиторська фірма намагалася зібрати достатню кількість аудиторських доказів.

На підприємстві ТОВ «Запоріжметторг» використовувались наступні методи перевірки: методи фактичної перевірки; методи документальної перевірки. До основних методів фактичної перевірки, якими можуть користатися аудитори, виходячи з прав самостійно визначати форми методів перевірки, керуючись вимогами нормативних актів у мові договору з суб'єктом чи змісту доручення державних органів, відносяться: огляд; обстеження; інвентаризація; контрольний запуск сировини і матеріалів у виробництво; лабораторний аналіз якості матеріалів, товарів, сировини і готової продукції; експертна оцінка; опитування; перевірка обсягів виконаних робіт.

Програма аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг» представлена в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2–

Програма аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг»

Перелік аудиторських процедур	Виконавця	Період перевірки	Примітки
2	3	4	5
Звірка даних реєстрів обліку дебіторської заборгованості з даними головної книги.	КочО. О.	01.10	
Перевірка наявності первинної документації за всіма господарськими операціями з дебіторами	ТольВ. В.	01.10	РД2
Перевірка класифікації дебіторської заборгованості	КочО. О.	02.10	
Перевірка санкціонування операцій з відвантаження продукції, товарів	ТольВ. В.	03.10	
Перевірка санкціонування розрахунків з іншими дебіторами підприємства	КочО. О.	03.10	

Продовження табл. 3.2

1	2	3	4	5
6	Перевірка правильності проведення, документального оформлення і відображення в обліку розрахунків з дебіторами	Толь В.В.	04.10	РД 6
7	Встановлення найбільш крупних дебіторів із'ясування строку погашення заборгованості	Коч О.О.	07.10	
8	Перевірка своєчасності повернення дебіторської заборгованості	Толь В.В.	07.10	
9	Виявлення обсягів простроченої і безнадійної заборгованості	Коч О.О.	08.10	
10	Перевірка обґрунтованості списання заборгованості на витрати	Толь В.В.	08.10	
11	Перевірка відповідності даних синтетичного і аналітичного обліку	Коч О.О.	09.10	
12	Перевірка документального оформлення та відображення в обліку результатів переоцінок основних засобів	Толь В.В.	10.10	
13	Групування і систематизація виявлених недоліків	Коч О.О.	11.10	
14	Формулювання висновків за результатами аудиту	Толь В.В.	11.10	

Аудитор необхідно перевірити на ТОВ «Запоріжметторг»:

–

чи укладені договори на постачання готової продукції і правильність їхнього оформлення;

– чи правильно оформлені документи на відвантаження продукції;

– чи правильно оформлені ціни на відвантажену продукцію;

–

чи правильно встановлені відпускні ціни з урахуванням платив витрат по доставці п

родукції від постачальника до покупця відповідно до укладеного договору постачання;

– чи вчасно пред'являлися в банк платіжні вимоги –

доручення за відвантажену продукцію;

–

чи правильно оформлені документи відпуску продукції, якщо продукція відпускається безпосередньо зі складу постачальника;

– чи правильно організований складський облік готової продукції;

–

чи правильно ведеться аналітичний і синтетичний облік відвантаження і реалізації продукції.

Незалежно від обраного способу організації перевірки аудитор складає програму перевірки, де встановлює перелік аудиторських процедур, які б дали змогу:

1. Встановити достовірність первинних даних бухгалтерського обліку щодо фактичної наявності дебіторської заборгованості.

2. Перевірити повноту і своєчасність відображення первинних даних з обліку у розрахунків з покупцями та замовниками у зведених документах та облікових регістрах.

3. Перевірити правильність ведення обліку розрахунків з покупцями та замовниками відповідно до чинних законодавчих та нормативних актів, облікової політики суб'єкта господарювання.

4. Перевірити достовірність відображення даних про розрахунки з покупцями та замовниками у звітності суб'єкта господарювання.

У розрахунків з покупцями та замовниками було перевірено правильність відображення даних в первинних документах: Договорах, Рахунок–фактура, податкованакладна, розрахунок квартості послуг, Акт прийняття здачі робіт.

Аудит розрахунків з покупцями та замовниками дозволив встановити нетіліки правильності, але й своєчасності повноту розрахунків. Для цього під час перевірки

кирозрахунків із покупцями перевірялось чи укладено договори по наданню послуг, чи правильно вираховуються суми, належні підприємству за прийняту покупцем послугу.

В

ходів аудиту на підприємстві ТОВ «Запоріжметторг» перевірялися документи, пов'язані з виникненням дебіторської заборгованості та вивчалася реальність цих сум та надійність дебіторів з точки зору виплати ними своїх боргів.

Отже, було виявлено, що на підприємстві регулярно проводяться звірки розрахунків. Також встановлено, що в бухгалтерії ТОВ «Запоріжметторг», при необхідності складаються документи з нагадуванням про необхідність погашення боргів, які потім відправляються дебіторам.

Під час проведення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг» аудитором було складено наступні робочі документи таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Робочий документ РД2. Перевірка наявності первинної документації за розрахунками з покупцями та замовниками

Назва контрагент	За даними обліку			За даними аудиту			Відхилення			Примітки
	Первинний документ (№)	Первинний документ (дата)	Сума, грн.	Первинний документ (№)	Первинний документ (дата)	Сума, грн.	Первинний документ (№)	Первинний документ (дата)	Сума, грн.	
ТОВ «Дюна»	654	25.09.2017	5405,06	654	25.09.2017	5405,05	-	-	0,01	округлення
ПП Вовк О.П.	327	26.09.2017	302,5	327	26.09.2017	302,49	-	-	0,01	округлення

Виявлено дві видаткові накладні в яких невірно проводилося округлення.

Робочий документ з перевірки правильності проведення, документального оформлення і відображення в обліку розрахунків з дебіторами представлено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Робочий документ РД6. Перевірка правильності

проведення, документального оформлення і відображення в обліку розрахунків з дебіторами

Назваконтрагекон	За даними обліку			За даними аудиту			Примітки
	Первинний документ (№, дата)	Сума, грн.	Наявність всіх обов'язкових реквізитів	Первинний документ (№, дата)	Сума, грн.	Наявність всіх обов'язкових реквізитів	
ТОВ «Колос»	Видаткова накладна №54 від 01.07.19	4569,5	Відсутність печатки	Видаткова накладна №54 від 01.07.19	4569,5	Відсутність печатки	Печатку проставлено

Продовження табл. 3.4

ПП Верес	Видаткова накладна №75 від 01.08.19	669	Відсутність підпису особи, що відвантажила товар	Видаткова накладна №75 від 01.08.19	669	Відсутність підпису особи, що відвантажила товар	Підпис проставлено
----------	-------------------------------------	-----	--	-------------------------------------	-----	--	--------------------

Під час аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг» було перевірено синтетичний облік табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Робочий документ. Перевірка синтетичного обліку розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг»

Зміст господарської операції	Дані обліку			Дані аудиту			Відхилення		
	Дт	Кт	Сума, грн.	Дт	Кт	Сумагрн.	Дт	Кт	Сумагрн.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Повернення грошових коштів в касу, раніше отриманих за реалізовану продукцію та надані послуги після повернення продукції або у випадку зайвого перерахування сум	361	301	450	361	301	440	361	301	10
Відображення виникнення доходу і дебіторської заборгованості в момент реалізації продукції	361	701	5000	361	701	5000			
Відображення отримання іншого операційного доходу при:	361	712	568	361	712	568			
реалізації інших оборотних активів;	361	713	658	361	713	658			
від операційної оренди активів;	361	714	895	361	714	895			

від операційної курсової різниці, отриманої при перерахунку дебіторської заборгованості іноземних покупців									
Відображення надходження коштів за раніше відвантажену продукцію на поточний рахунок	311	361	6587	311	361	6577	311	361	10
Отримання короткострокового векселя в рахунок забезпечення дебіторської заборгованості	341	361	5896	341	361	5896			

Продовження табл. 3.5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Погашення заборгованості покупців еквівалентами грошових коштів та поточними фінансовими інвестиціями	351	361	8745	351	361	8745			
Списання дебіторської заборгованості за рахунок резерву сумнівних боргів	38	361	65	38	361	60	38	361	5
Отримання довгострокового векселя в рахунок забезпечення дебіторської заборгованості	162	361	4785	162	361	4785			
Взаємозарахування заборгованостей у випадку попередньої оплати продукції	681	361	6895	681	361	6895			
Відображення суми знижок, наданих після реалізації продукції	701	361	457	701	361	457			
Зменшення дебіторської заборгованості покупців у зв'язку з виконанням ними робіт, які за умовами продажу мають виконуватися підприємством – постачальником	93	361	6500	93	361	6589	93	361	89

З представленого робочого документу бачимо, що на ТОВ

«Запоріжметторг» невірно було відображено заборгованість покупців, а саме суму, на яку було зменшено дебіторську заборгованість, за рахунок недоотриманих послуг.

Аудитор провів перевірку відповідно до вимог нормативів аудиту, що діють в Україні, які передбачають, що вони плануються і здійснюються з метою збирання достатньої інформації про розрахунки з покупцями і замовниками, які перевіряються. Аудитор отримав вичерпну інформацію і пояснення, необхідні для проведення аудиту, надана інформація є достатньою для відображення реального стану суб'єкта перевірки, фінансову документацію складено згідно з прийнятою суб'єктом перевірки системою бухгалтерського обліку, яка відповідає існуючим законодавчим і нормативним вимогам. Аудитор вважає, що зібрана інформація є достатньою для складання аудиторського висновку

Висновок незалежного аудитора.

Вивчення організації обліку розрахунків на ТОВ «Запоріжметторг» показало, що в цілому облік ведеться у відповідності з П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

Для отримання сум заборгованостей підприємство виставляє рахунок, в якому зазначається найменування продукції (послуг, робіт), ціна, її кількість та загальна вартість. Погашення ж заборгованості підтверджує або виписка банку, чек (при безготівкових розрахунках) або прибутковий касовий ордер. Розрахунки відбуваються на підставі договору на виконання послуг, робіт, який укладає ТОВ «Запоріжметторг» зі своїми дебіторами.

Для обліку дебіторської заборгованості покупців і замовників використовується рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». Аналітичний облік розрахунків з покупцями та замовниками ведеться за кожним покупцем і замовником, за кожним пред'явленим до сплати рахунком, за кожною операцією. З цією метою підприємство може вести картки аналітичного обліку на кожного дебітора або накопичувальну відомість довільної форми.

Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Запоріжметторг» показав що, має стійкий фінансовий стан, що означає високу платоспроможність.

За підсумками проведеного аудиту розрахунків з покупцями та замовниками складено безумовно позитивний висновок, оскільки аудитор отримав вичерпну інформацію і пояснення, необхідні для аудитора; надана інформація є достатньою для відображення реального стану суб'єкта перевірки; є адекватні дані з усіх питань, суттєвих з погляду достовірності та повноти змісту інформації; фінансову документацію складено згідно з прийнятою суб'єктом перевірки системою бухгалтерського обліку, яка відповідає існуючому законодавству та нормативним вимогам; звітність ґрунтується на достовірних облікових даних, які не містять протиріч; форма звітності відповідає затвердженій у встановленому порядку. Згідно аудиторського висновку, аудиторська фірма «Альфа аудит» підтверджує, що надана інформація дає дійсне і повне уявлення про реальний стан розрахунків з покупцями і замовниками. Господарсько-фінансова діяльність здійснюється відповідно до чинного законодавства.

Таким чином, на основі проведеного аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг» та складеного на основі нього аудиторського висновку, слід зазначити, що на досліджуваному підприємстві не виявлено порушень у веденні обліку розрахунків з покупцями та замовниками. Всі первинні документи оформлені належним чином і відображуються в оборотно-сальдових відомостях, на основі яких формуються форми звітності.

3.2 Пропозиції щодо удосконалення обліку розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запорожметторг»

Вдосконалення обліку розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запорожметторг» це ключове завдання управлінського персоналу досліджуваного підприємства, яке дозволить вирішити проблеми в

управлінні дебіторською заборгованістю, договірних відносин між підприємством та його покупцями і замовниками, що надасть змогу знайти оптимальне співвідношення між ліквідністю та прибутковістю даного підприємства.

Потребу удосконалення обліку розрахунків з покупцями та замовниками підтверджується збільшенням частки у складі активів підприємства. Рекомендована науковцями питома вага дебіторської заборгованості у вартості оборотних активів – 40%. В більшості підприємств питома вага заборгованості дебіторів збільшується на протязі останніх років.

Отже, при неправильному обліку розрахунків на ТОВ «Запорожметторг» може відбутися відволікання коштів із обігу підприємства (зростання дебіторської заборгованості, заборгованості покупців та замовників) з однієї сторони, а з другої за рахунок власних боргів підприємства перед кредиторами.

Досліджуючи облік розрахунків з покупцями та замовниками в більшості підприємств, можна відмітити багатонедоліків, пов'язаних з обліком розрахунків з покупцями та замовниками. Причинами цього послужили: недосконалість змісту Наказу про облікову політику на підприємстві; відсутність додатку до Наказу – графіку документообігу; відсутність графіка індивідуальної роботи бухгалтера-фінансиста; відсутність посадової інструкції; недосконалість форми обліку.

Тому, удосконалення обліку розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг» необхідно розпочати з Наказу про облікову політику (Додаток А).

У Наказі про облікову політику досліджуване підприємство має зазначати терміни проведення інвентаризації розмірів дебіторської заборгованості з метою виявлення безнадійної заборгованості, документального підтвердження резерву сумнівних боргів та достовірності його створення на підприємстві.

Таким чином, оптимально в Наказі про облікову політику ТОВ

«Запорожметторг» виділити наступні аспекти:

- розкрити групування за строками виникнення та погашення дебіторської заборгованості;

- розкрити дані стосовно аналітичного обліку дебіторської заборгованості, що позитивно вплине на проведення обліково-аналітичних розрахунків, тому що тільки за його допомогою можна більш глибоко та детально контролювати стан дебіторської заборгованості на підприємстві.

Таким чином, на ТОВ «Запоріжметторг» необхідно запропонувати наступні заходи з вдосконалення обліку розрахунків з покупцями та замовниками, представлені на рисунку 3.1.

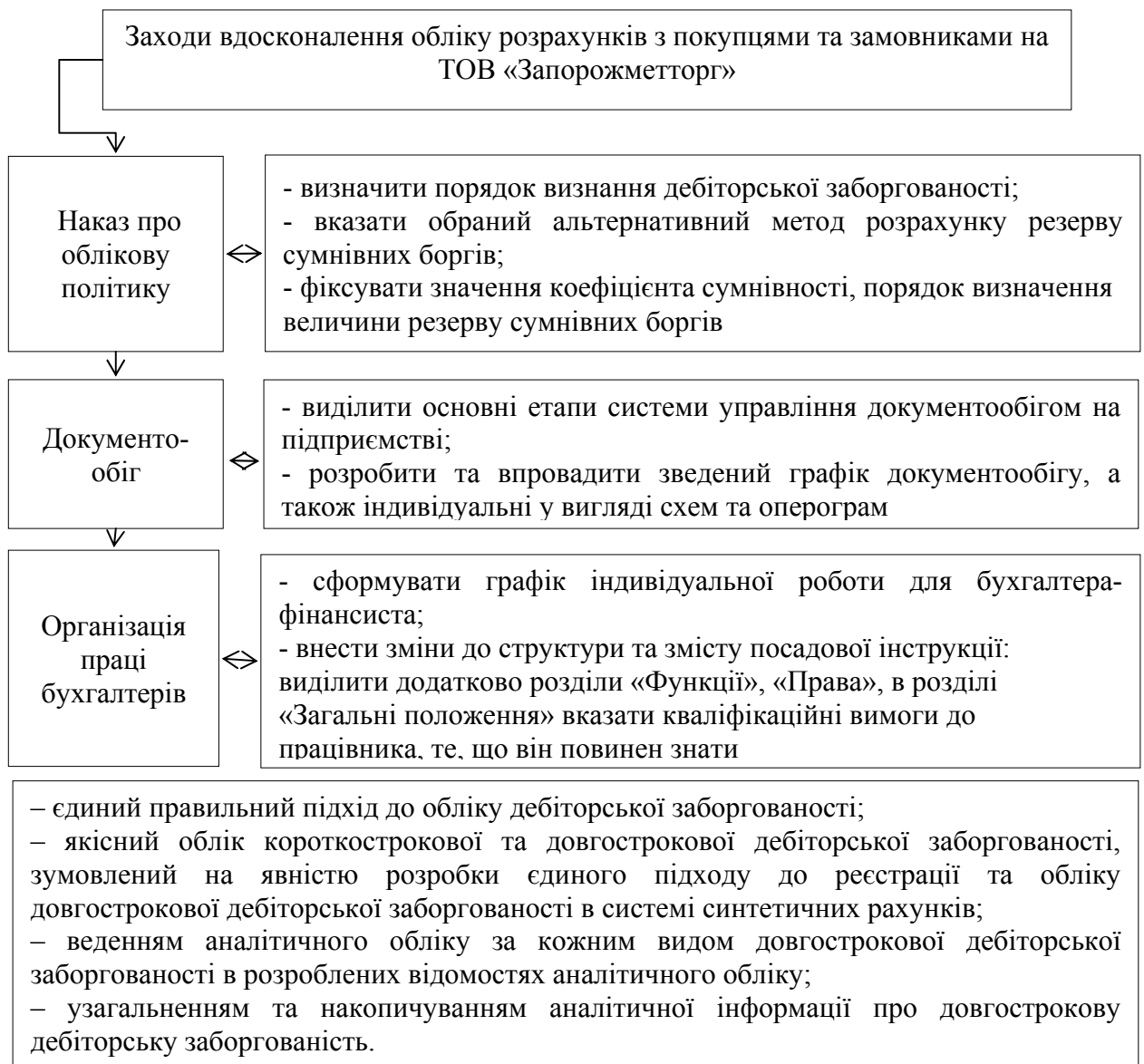

Рисунок 3.1 – Заходи вдосконалення обліку розрахунків з покупцями та

замовниками на ТОВ «Запорожметторг»

Резерв сумнівних боргів формується на підставі інвентаризації дебіторської заборгованості і має на меті забезпечення нормального функціонування підприємства навіть за умови, коли частина боржників не розраховується за своїми зобов'язаннями. Відповідно до вимог цього законодавства відображення дебіторської заборгованості, пов'язаної з реалізацією продукції, товарів, робіт, послугу балансі підприємства здійснюється з урахуванням резерву сумнівних боргів, що визначається якимсь з можливих методів застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості та застосування коефіцієнта сумнівності.

Значно полегшити контрольні процедури допоможе удосконалення форми акту № інв-17 шляхом введення форми додаткового рядка, у якому вказати дату виникнення дебіторської заборгованості, а також введення додаткового стовпчика до таблиці 1 даної форми «Строк погашення», увести стовпчики, що відображатимуть інформацію стосовно помилкового віднесення суми дебіторської заборгованості з інших рахунків, що допоможе полегшити контрольні процедури.

Щодо плану рахунків, пропонуємо доповнити субрахунок рахунка 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» певними субрахунками, а саме пропонуємо розподілити розрахунки з покупцями та замовниками окремо (табл. 3.6).

Таблиця 3.6–

Вдосконалення робочого плану рахунків ТОВ «Запоріжметторг» з обліку розрахунків з покупцями та замовниками

Фактично		Рекомендації	
Фактично	36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»	
		362 «Розрахунки з іноземними покупцями»	
Рекомендації	36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»	3621 «Розрахунки з іноземними покупцями за товари, продукцію»
		362 «Розрахунки з іноземними покупцями»	3622 «Розрахунки з іноземними покупцями за послуги, надані роботи»

Запропоновані зміни в робочому плані ТОВ «Запоріжметторг» підвищать аналітичність розрахунків з дебіторами, розділивши покупців та замовників, дозволять відокремити розрахунки за готову продукцію, товари та послуги і надані роботи.

Крім того, на жаль, рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» не показує заборгованість по кожному договору окремо, бухгалтер не має змогу побачити яка заборгованість поточна – термін сплати якої ще не настав, а яка вже прострочена, заборгованість змішалась.

Досліджуючи й аналізуючи бухгалтерський облік на ТОВ «Запоріжметторг» для полегшення ведення бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями та замовниками за конкретними договорами, пропонуємо ввести у План рахунків додатковий позабалансовий рахунок 010 «Дебіторська заборгованість» (рис. 3.2).

За допомогою цих субрахунків полегшиться робота бухгалтера ТОВ «Запоріжметторг», йому не потрібно буде аналізувати кожний договір, рахунки-фактури та вибирати дебіторську заборгованість на 36 рахунок, яка є простроченою.

Облік з використанням позабалансового рахунку 010 дозволить ТОВ «Запоріжметторг» накопичувати інформацію про розрахунки по кожному договору, розподіляючи дебіторську заборгованість в залежності від того прострочена вона чи ні, а також окремо за вітчизняними постачальниками або іноземними рисунок 3.2

010 «ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ»	
✓	0101 «Дебіторська заборгованість, термін сплати якої ще не настав, за товари, роботи, послуги, з вітчизняними покупцями та замовниками»
✓	0102 «Дебіторська заборгованість, термін сплати якої ще не настав, за товари, роботи, послуги, з іноземними покупцями та замовниками»
✓	0103 «Прострочена дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, з вітчизняними покупцями та замовниками»
✓	0104 «Прострочена дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, прострочена з іноземними покупцями та замовниками»

Рисунок 3.2 – Розроблені субрахунки до позабалансового рахунку 010 «Дебіторська заборгованість» на ТОВ «Запоріжметторг»

Приздійсненні оплати зарахунками на ТОВ «Запоріжметторг» виникають проблеми контролю за дебіторською заборгованістю зарахунками, бо оплата може бути повною або частковою. Залишки зараніше сплаченими рахунками губляться, що унеможливує контроль за заборгованістю.

Беручи до уваги великі обсяги поставок та збільшення кількості відвантажень продукції покупцям, які мають заборгованість за попередні відвантаження продукції на ТОВ «Запоріжметторг» виникає необхідність введення щоденного звіту, який буде представлятися директору. Аджеса мевін приймає рішення про відвантаження продукції, товарів, надання послуг покупцям та замовникам, в яких є заборгованість.

Одним з недоліків обліку розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг» є те, що на підприємстві не вірно формується резерв сумнівних боргів. Так П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» вимагає відображення в балансі дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги за чистою реалізаційною вартістю (разність первісної вартості дебіторської заборгованості та суми резерву сумнівних боргів). П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» передбачає формування суми резерву сумнівних боргів за наступними варіантами:

1. оцінюючи платоспроможність певних покупців та замовників;
2. оцінюючи питому вагу безнадійної заборгованості у чистому доході від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг на умовах наступної оплати;
3. здійснюючи класифікацію дебіторської заборгованості.

На нашу думку, оптимальним варіантом формування резерву сумнівних боргів на підприємствах є оцінка платоспроможності певних покупців та замовників. Цей метод передбачає проведення певних розрахунків та аналіз платоспроможності контрагента. Резерв сумнівних боргів вираховується за відсотком безнадійної заборгованості по оплатам кожним покупцем та замовником за визначений період.

Впровадження цього методу на ТОВ «Запоріжметторг» надає змогу бухгалтеру досліджуваного підприємства попередити помилки, скоротити витрати часу, зменшити трудомісткість процесу, сприяти правильному відображенню дебіторської заборгованості у балансі.

Отже, для ведення обліку покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг» пропонуємо виставити наступні документи:

– Реєстр документів до сплати покупцями та замовниками досліджуваного підприємства;

– Накопичувальну відомість простроченої дебіторської заборгованості досліджуваного підприємства.

Реєстр буде поповнюватися щодня, оплачені видаткові накладні будуть переходити в інший реєстр, задля контролю своєчасності оплати (табл. 3.7 та табл. 3.8).

Таблиця 3.7 –

Реєстр документів до сплати покупцями та замовниками ТОВ «Запоріжметторг» на 31.10.2019р.

№п/п	Назвапокупцячиз амовниками	№датоапервинно годокумента	Сумапервинног окумента	Чиоулипретензід опоставки	№договору	Умовиоплатизгід нодоговору	Оплачено	Датаоплати
Дата:								
1.	ППМакаре нко	Актнаданняпослуг56від01.10. 19	564,0 0	Ні	91	3міс.	564,0 0	10.10. 19
2.	ТОВ«Херес »	видаткованакладна№54від01. 10.2019	123,0 0	Ні	41	10дн ів	-	-

Цей реєстр дуже ефективний, адже показує заборгованість покупців та замовників за кожною видатковою накладною та актом надання послуг. Також має інформацію про те, як і строки оплати, сума оплати, сума видаткової накладної та іншу інформацію. Реєстр має накопичувальну інформацію на кінець місяця.

На основі реєстру документів до сплати покупця мита замовниками ТОВ «Запоріжметторг» необхідно формувати накопичувальну відомість простроченої дебіторської заборгованості по розрахункам з покупцями та замовниками (табл. 3.8).

Цей документ дає змогу контролювати прострочену дебіторську заборгованість за конкретним рахунком та видатковою накладною покупцю чи замовнику.

Таблиця 3.8–

Накопичувальна відомість простроченої дебіторської заборгованості ТОВ «Запоріжметторг» на 31.10.2019р.

№ п/п	Назва покупця чи замовниками	Дата та номер первинного документу	Сума, грн.	Умови оплати згідно з договором	Остання дата сплати	Кількість прострочених днів оплати	Вжиті заходи	Примітки
-------	---------------------------------	--	------------	------------------------------------	------------------------	--	--------------	----------

1.	ТОВ «Херес»	видаткова накладна №54 від 01.10.2019	123,00	10 календ. днів	10.10. 2019	23 дні	Проведено переговори	
----	----------------	--	--------	-----------------------	----------------	-----------	-------------------------	--

Цей документ дає змогу контролювати прострочену дебіторську заборгованість за конкретним рахунком та видатковою накладною покупцю чи замовнику.

Очевидним стає зростання ризику неповернення боргів і зменшення прибутку. Прострочення термінів погашення дебіторської заборгованості, звичайно, віддзеркалюється на стабільності ТОВ «Запоріжметторг» і тягне за собою негативні наслідки. У процесі своєї діяльності бухгалтеру фінансисту ТОВ «Запоріжметторг» слід приділити увагу саме недолікам в обліковому процесі, які були нами виявлені. Насамперед, це стосується впровадження відомості аналітичного обліку дебіторської заборгованості, методики розрахунку резерву сумнівних боргів, документального оформлення видачі коштів під звіт, документування інвентаризації дебіторської заборгованості.

Отже, із метою надання якісної бухгалтерської інформації про заборгованість господарчого суб'єкту, користувачам ТОВ «Запоріжметторг» для прийняття рішень щодо відвантаження продукції пропонується розробити таку форму бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями та замовниками, яка б забезпечувала всі необхідні вимоги до неї.

Таким чином, запровадження у практичну діяльність запропонованих рекомендацій сприятиме подальшому удосконаленню організації обліку розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг», а також позитивно вплине на загальний стан підприємства в цілому.

3.3 Пропозиції щодо удосконалення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запорожметторг»

Сучасні умови функціонування вимагають ТОВ

«Запорожметторг»

вирішувати цілий комплекс проблемних питань в обліку розрахунків з покупцями та замовниками. Вирішити нагальні проблеми та підвищити ефективність обліку дозволяє проведення аудиту зовнішніми аудиторськими фірмами.

Діюча система розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запорожметторг» не відповідає вимогам сучасного розвитку досліджуваного підприємства.

Як зазначає Б.В. Овчаренко невиконання договірної та розрахункової дисципліни, несвоєчасне висунення претензій про прострочену заборгованість, яка виникає, призводять до збільшення не виправданої дебіторської заборгованості, а отже, до погіршення фінансової стійкості суб'єкта господарювання [43, с. 80].

Важливим завданням при проведенні аудиту розрахунків з покупцями та замовниками є аналіз заборгованості за кожним дебітором та визначення причин її виникнення, перевірка обґрунтованості кожної суми заборгованості, здійснення заходів щодо досягнення заборгованості, регулярне проведення інвентаризації розрахунків.

Проведення ефективної аудиторської перевірки розрахунків з покупцями та замовниками передбачає планування аудиту. По-перше, необхідно скласти план аудиторської перевірки. Він містить характер, час та обсяг аудиторських процедур, які будуть виконувати члени із завдання.

Рекомендуємо аудитору використовувати наступний план проведення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві (табл. 3.9).

Таблиця 3.9 – План проведення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві

№	Етап аудиторської перевірки	Зміст	Термін виконання	Виконавець
1.	Підготовчий	1. Оцінка діяльності клієнта, вивчення його установчих документів, наказу про облікову політику 2. Тестування системи внутрішнього контролю		

		розрахунків з покупцями та замовниками 3. Підписання договору 4. Складання програми аудиту		
2.	Основний	1. Виконання аудиторських процедур відповідно до програми аудиту 2. Оформлення робочих документів		
3.	Підсумковий	1. Узагальнення результатів аудиторської перевірки. 2. Формування аудиторського висновку (звіту) 3. Надання рекомендацій з покращення обліку розрахунків з покупцями та замовниками		

Як зауважує С.В. Яковець, планування аудиторських процедур має здійснюватися протягом усього періоду аудиту, оскільки план завдання з аудиту постійно уточнюється. У результаті непередбачених подій у аудитора може виникнути необхідність модифікувати загальну стратегію аудиту та план аудиту. Така необхідність може виникнути тоді, коли аудитор отримує інформацію, яка значно відрізняється від тієї, що була доступною йому під час планування аудиторських процедур [58, с. 51].

Для більш повного вивчення стану розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запорожметторг» рекомендуємо використовувати наступний тест внутрішнього контролю (табл. 3.10).

Мета такого тесту внутрішнього контролю:

1. Підтвердження дійсності операцій щодо відвантаження продукції, товарів, надання послуг, виконання робіт.
2. Підтвердження своєчасності та в повному обсязі реєстрації в обліку операцій по розрахункам з покупцями та замовниками.
3. Вірність ведення обліку грошових та безготівкових надходжень від покупців та замовників.
4. Облік претензій від покупців та замовників, своєчасність реагування та відображення в обліку в повному обсязі.
5. Вірність формування резерву сумнівних боргів, проведення його інвентаризації.

Таблиця 3.10–

Тест внутрішнього контролю стану розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запорожметторг»

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			Прим.
		Так	Ні	Інф. відсутня	
1	2	3	4	5	6
1.	Чи залежить отримання авансів від виписки рахунків відділом збуту?				
2.	Чи залежить виписка рахунків від заборгованості клієнта чи замовниками?				
3.	Чи залежить відвантаження продукції, товарів, надання послуг від заборгованості клієнта чи замовниками?				
4.	Чи залежить від наявності заборгованості забезпечення відповідності товару, продукції, послуг вимогам замовника?				
5.	Чи залежить аналітичний облік розрахунків з покупцями та замовниками від ведення головної книги?				
6.	Чи є посадова особа, яка займається обліком розрахунків з покупцями та замовниками?				
7.	Чи є положення щодо обліку розрахунків з покупцями та замовниками?				
8.	Чи є посадова інструкція для особи, що здійснює облік розрахунків з покупцями та замовниками?				
9.	Чи є посадова інструкція для особи, що здійснює відвантаження товарів, продукції, послуг?				
10.	Чи розроблено ліміти заборгованості, які слід дотримуватись при відвантаженні продукції, товарів, надання послуг, виконання робіт?				
11.	Чи обмежений доступ до даних про розрахунки з покупцями та замовниками?				
12.	Чи попередньо пронумеровані документи на відвантаження, рахунки-фактури ведуться з належною перевіркою їх послідовності				
13.	Чи контролюються недійсні і невикористані виписані рахунки?				

Продовження табл. 3.10

14.	Чи використовуються затверджені преїскуранти для виставлення рахунків				
15.	Чи заключаються договори з покупцями та замовниками?				
16.	Чи перевіряються рахунки виписані клієнтам відповідальною особою перед відвантаженням?				
17.	Чи вчасно даються відповіді на висунуті претензії від покупців та замовників?				
18.	Чи співпоставляються записи в журналі реєстрації рахунків з документами на відвантаження?				

19.	Чи сформовано резерв сумнівних боргів на підприємстві?				
20.	Чи здійснюється інвентаризація резерву сумнівних боргів?				
21.	Чи контролює керівник підприємства розрахунки з покупцями та замовниками?				
12.	Чи попередньо пронумеровані документи на відвантаження, рахунки-фактури ведуться з належною перевіркою їх послідовності				

При проведенні аудиту важливе правильне планування процесу перевірки. Планування аудиту включає встановлення загальної стратегії аудиту та розробку плану аудиту. Планування аудиторської перевірки дозволяє аудиторам приділити значну увагу важливим сферам аудиту, своєчасно виявити та вирішити потенційні проблеми, належно організувати й управляти завданнями аудиту з метою його ефективного та кваліфікованого виконання.

Розробляючи загальну стратегію аудиту, необхідно визначити:

- ресурси для певних аудиторських процедур (використання більш досвідчених членів групи у сферах з високим ризиком, використання експертів та ін.);

- кількість необхідної кількості аудиторів порівняно з напрямом проведення аудиту або кількістю годин, яку необхідно виділити для сфер з високим ризиком;

- відведення часу на виконання певних робіт аудитором;

- управління, використання та нагляд за аудитором (коли очікується інструктаж та обговорення роботи, як планується проводити перевірки за контролем якості виконання завдання).

Тож рекомендуємо використовувати наступну вдосконалену програму аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запорожметторг» (табл. 3.11).

Таблиця 3.11 –

Програма аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запорожметторг»

№	Перелік аудиторських процедур	Виконавець	Термін	Індекс робочого документу	Примітка
1	2	3	4	5	6
I. АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ВІТЧИЗНЯНИМИ ПОКУПЦЯМИ					
2.	Перевірка наявності актів звірення і відповідності їх даним аналітичного і синтетичного обліків	Коч О.О.			
3.	Визначення великих дебіторів і складання їх переліку	Толь В.В.			
4.	Направлення запитів на підтвердження заборгованості	Толь В.В.			
5.	Перевірка наявності договорів і їхньої реєстрації в спеціальному журналі	Коч О.О.			
6.	Перевірка правильності оформлення документів на відвантаження і своєчасного надання їх у бухгалтерію	Коч О.О.			Ксерокопія графіка документообігу
7.	Перевірка повноти і своєчасності оплати рахунків на основі реєстрів обліку	Толь В.В.			
8.	Перевірка розрахунків з використанням векселів	Толь В.В.			
9.	Направлення запитів покупцям на предмет підтвердження ними видачі векселів	Коч О.О.			
10.	Перевірка розрахунків по товарообмінних операціях: наявність договору акта взаємозаліку – застосування звичайних цін – застосування відповідної кореспонденції рахунків	Коч О.О.			
11.	Звернути особливу увагу на закриття дебіторської заборгованості «незвичайними» бухгалтерськими записами, об'єднання дебіторської і кредиторської заборгованості, сторнування зроблених відвантажень необгрунтоване списання заборгованості на витрати, перенесення її на інші рахунки балансу.	Толь В.В.			
12.	Зібрання підтверджень того, що поточна ДЗ визнається одночасно з визнанням доходу від реалізації.	Толь В.В.			Описово
13.	Оформлення окремим документом знайдених порушень при дослідженні документів операцій і записів при аудиті	Коч О.О.			
14.	Визначення розбіжностей між отриманими відповідями на відправлені запити по підтвердженню залишків в аналітичному обліку	Коч О.О.			

Продовження табл. 3.11

1	2	3	4	5	6
II. АУДИТ ПРАВИЛЬНОСТІ СТВОРЕННЯ РЕЗЕРВУ СУМНІВНИХ БОРГІВ					
2.	Перевірка правильності розрахунку коефіцієнта сумнівності.	Коч О.О.			
3.	Перевірка правильності нарахування резервів сумнівних боргів.	Коч О.О.			
4.	Перевірка правильності відображення у бухгалтерському обліку погашення заборгованості, що була раніше віднесена до сумнівної	Толь В.В.			
5.	Перевірка кореспонденції рахунків по створенню резерву і списанню сумнівної заборгованості.	Толь В.В.			
6.	Перевірка відповідності залишку по рахунку 38 «Резерв сумнівних боргів» даним відображеним у рядку балансу.	Толь В.В.			
III. АУДИТ БЕЗНАДІЙНОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ					
1.	Визначення заборгованість з минулим терміном позовної давності, що минув.	Коч О.О.			
2.	Перевірка джерела списання безнадійної заборгованості	Коч О.О.			
3.	Визначення, за рахунок чого списується безнадійна заборгованість, якщо не вистачає створеного раніше РСБ	Толь В.В.			
IV. РОЗРАХУНКИ ПО АВАНСАХ ВИДАНИХ					
1.	Звірення залишку заборгованості за даними Головної книги з залишками в облікових регістрах	Толь В.В.			
2.	Перевірка наявності актів звірення і відповідності їх даним аналітичного і синтетичного обліків	Коч О.О.			
3.	Визначення дебіторів, на адресу яких перераховані великі суми авансів	Коч О.О.			
4.	Направлення запитів на підтвердження заборгованості	Толь В.В.			
5.	Перевірка наявності договорів і їх реєстрації в спеціальному журналі	Коч О.О.			Ксерокопія журналу реєстрації
7.	Перевірка правильності відображення ДЗ у балансі	Толь В.В.			
8.	Перевірка результатів проведення інвентаризації ДЗ по авансах сплаченим .	Толь В.В.			Порівнювальна відомість
V. АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ІНОЗЕМНИМИ ПОКУПЦЯМИ					
1.	Звірення залишку заборгованості за даними Головної книги з залишками в облікових регістрах	Толь В.В.			
2.	Перевірка наявності контрактів та їх реєстрації в спеціальному журналі	Коч О.О.			
4.	Звірення відповідності залишків на кінець року з розрахунків окремо по кожному контракту	Толь В.В.			
7.	Виявлення порушень термінів розрахунків за експортними операціями	Коч О.О.			
8.	Перевірка нарахування в бухгалтерському обліку обов'язкових платежів та зборів згідно ВМД при отриманні.	Толь В.В.			
9.	Перевірка розрахунків: – наявність договору; – акта взаємозаліку; – застосування звичайних цін; – застосування відповідної кореспонденції рахунків	Толь В.В. Толь В.В.			

Таблиця 3.15 – Робочий документ РД 4 з перевірки заборгованості покупців та замовників на підприємстві

Назва контрактора	За даними обліку			За даними аудиту			Відхилення			Причини виникнення заборгованості
	Первинний документ (№, дата)	Кількість днів заборгованості	Сума, грн.	Первинний документ (№, дата)	Кількість днів заборгованості	Сума, грн.	Первинний документ (№, дата)	Кількість днів заборгованості	Сума, грн.	
Разом	X	X		X	X		X	X		X

Таблиця 3.16 – Робочий документ РД5. Перевірка правильності документального оформлення розрахунків з покупцями та замовниками

Назва контрагенту	За даними обліку			За даними аудиту			Відхилення			Примітки
	Первинний документ (№, дата)	Сума, грн.	Наявність всіх обов'язкових реквізитів	Первинний документ (№, дата)	Сума, грн.	Наявність всіх обов'язкових реквізитів	Первинний документ (№, дата)	Сума, грн.	Наявність всіх обов'язкових реквізитів	

Таблиця 3.17 – Робочий документ РД7. Перевірка правильності розрахунку резерву сумнівних боргів

Назва контрагенту	За даними обліку			За даними аудиту			Відхилення			Примітки
	Метод нарахування	Сума, грн.	Первинний документ	Метод нарахування	Сума, грн.	Первинний документ	Метод нарахування	Сума, грн.	Первинний документ	

Розроблені пропозиції доцільно систематизувати за результатами аудиторської перевірки для підвищення ефективності облікового процесу та враховувати при перегляді внутрішньо-фірмових стандартів аудиту. Крім того, аудитор протягом певного часу після надання аудиторського висновку має продовжувати періодичне спілкування з клієнтом на предмет виявлення чинників, що можуть вплинути на його судження, і у зв'язку з цим подальшу

співпрацю з клієнтом варто розглядати як окрему стадію аудиторського процесу.

На стадії оформлення остаточного аудиторського висновку, аудитор має критично оцінити отримані аудиторські докази, розглянути проблеми й недоліки, виявлені внутрішньою системою контролю обліку розрахунків з покупцями та замовниками, сформулювати пропозиції, щодо їх усунення та вдосконалення існуючої системи обліку розрахунків з покупцями та замовниками.

Загалом, для покращення системи аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запорожметторг» доцільно здійснювати наступні заходи, представлені на рисунку 3.3.

Рисунок 3.3 – Заходи покращення системи аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запорожметторг»

Таким чином, створення чіткої та дієвої системи аудиту здатне забезпечити ефективне функціонування підприємства, підвищити ефективність розрахунків з покупцями і замовниками, зменшити дебіторську заборгованість, тобто збільшити кількість вільних оборотних грошових коштів.

На основі проведеного аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг» та складеного на основі нього аудиторського висновку, слід зазначити, що на досліджуваному підприємстві не виявлено порушень у веденні обліку розрахунків з покупцями та замовниками. Всі первинні документи оформлені належним чином і відображаються в оборотно-сальдових відомостях, на основі яких формуються форми звітності.

Таким чином, оптимально в Наказі про облікову політику ТОВ «Запорожметторг» виділити наступні аспекти:

- розкрити групування за строками виникнення та погашення дебіторської заборгованості;
- розкрити дані стосовно аналітичного обліку дебіторської заборгованості, що позитивно вплине на проведення обліково-аналітичних розрахунків, тому що тільки за його допомогою можна більш глибоко та детально контролювати стан дебіторської заборгованості на підприємстві.

Для вдосконалення ведення обліку з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг» пропонуємо ввести наступні документи:

- Реєстр документів до сплати покупцями та замовниками;
- Накопичувальну відомість простроченої дебіторської заборгованості.

Таким чином, створення чіткої та дієвої системи аудиту здатне забезпечити ефективне функціонування підприємства, підвищити ефективність розрахунків з покупцями і замовниками, зменшити дебіторську заборгованість, тобто збільшити кількість вільних оборотних грошових коштів. За для підвищення ефективності аудиту розрахунків з покупцями та замовниками ТОВ «Запорожметторг» було розроблено тест внутрішнього

контролю, програму, робочі документи аудитора щодо розрахунків з покупцями та замовниками.

Такі пропозиції доцільно систематизувати за результатами аудиторської перевірки для підвищення ефективності облікового процесу та враховувати при перегляді внутрішньо-фірмових стандартів аудиту. Крім того, аудитор протягом певного часу після надання аудиторського висновку має продовжувати періодичне спілкування з клієнтом на предмет виявлення чинників, що можуть вплинути на його судження, і у зв'язку з цим подальшу співпрацю з клієнтом варто розглядати як окрему стадію аудиторського процесу.

ВИСНОВКИ

В ході написання магістерської роботи була досягнена мета, а саме розроблені пропозиції щодо удосконалення організації обліку та внутрішнього аудиту розрахунків за виплатами працівникам на ТОВ «Запоріжметторг»

В ході вирішення завдань було вивчено специфіку діяльності підприємства, закріплено теоретичні знання та практичні навички ведення бухгалтерського обліку, а також запропоновано шляхи вдосконалення обліку дебіторської заборгованості на досліджуваному підприємстві.

У першому розділі магістерської роботи було розкрито нормативно-правове регулювання податкового і фінансового обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками включає в себе дотримання вимог певних нормативно-правових актів щодо обліку та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками.

Господарська діяльність, пов'язана з виробництвом та/або реалізацією товарів, наданням послуг з метою отримання доходу, оформляється великою кількістю документів, які є засобом первинної реєстрації та юридичного оформлення фактів господарського життя.

Основним об'єктом бухгалтерського обліку операцій за розрахунками з покупцями та замовниками є дебіторська заборгованість направлені на вивчення класифікації дебіторської заборгованості, подальші дослідження нових форм розрахунків тощо. Необхідно зазначити, що на сьогодні існує певна недосконалість ведення обліку дебіторської заборгованості. Першочерговими завданнями подальших досліджень у даному напрямі є внесення змін до П(С)БО 10 з огляду на суперечливість.

Крім того, використовується рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», аналітичний облік ведеться за кожним покупцем та замовником.

Таким чином, поняття розрахунків ширше за здійснення платежу,

погашення зобов'язань, включають в себе систему організації і регулювання платежів. Розрахункові відносини виникають із приводу товарних відносин, набуваючи відносної самостійності, що дозволяє в теоретичному плані розглядати їх окремо. Для цілей бухгалтерського обліку розрахунки з покупцями та замовниками повинні охоплювати основні складові елементи: суб'єкти (в частині визначення контрагента), об'єкти (специфіку бухгалтерського обліку активу, що виступає об'єктом купівлі-продажу), договір (на основі якого здійснюють розрахунки), форма здійснення розрахунків тощо. Основним об'єктом бухгалтерського обліку операцій за розрахунками з покупцями та замовниками є дебіторська заборгованість, відповідно подальші дослідження направлені на вивчення класифікації дебіторської заборгованості, нових форм розрахунків тощо.

Бухгалтерський облік розрахунків з покупцями та замовниками – це складна багаторівнева система, яка включає в себе реєстрацію всіх господарських операцій підприємства з проведення розрахунків.

Проведення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками є важливим етапом у діяльності суб'єкта господарювання для розвитку та досягнення поставлених цілей, адже думка фахівця про стан розрахунків підприємства надасть важливу та оперативну інформацію про необхідні заходи удосконалення процесу розрахунків та ведення їх обліку з покупцями та замовниками на підприємстві.

На етапі формування аудиторського висновку аудитор проводить групування виявлених помилок, формування робочого листка можливих виправлень та аналіз суттєвості невивиправлених помилок. Аудитор також на цьому етапі здійснює перевірку узгодженості показників після виправлень та оцінку можливості підприємства продовжувати свою діяльність.

У другому розділі було надано загальну характеристику ТОВ «Запоріжметторг» та досліджено його організаційну структуру.

Вивчено стан синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з постачальниками. Облік розрахунків з покупцями та замовниками включає в

себе певне документальне забезпечення, для синтетичного обліку ТОВ «Запорожметторг» використовує рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». Аналітичний облік ведеться за кожним покупцем або замовником окремо.

В бухгалтерському обліку ТОВ «Запоріжметторг» для групування інформації про розрахунки з покупцями та замовниками використовується активний рахунок 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». А також такі субрахунки:

- 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»;
- 362 «Розрахунки з іноземними покупцями».

Облік операцій по розрахунках з покупцями та замовниками здійснюється на підставі первинних документів та господарських договорів. Вони є свідченням факту здійснення господарських операцій. При розрахунках з покупцями та замовниками бухгалтерією підприємства ТОВ «Запоріжметторг» виписується відповідний первинний документ. До цих первинних документів належать: накладні; рахунки-фактури, акти прийому виконаних робіт (послуг), податкові накладні, товарно-транспортні накладні, товарні накладні. Один примірник залишається в бухгалтерії підприємства і є підставою для здійснення запису в обліковій реєстри про виникнення дебіторської заборгованості.

Характер змін у фінансових результатах ТОВ «Запоріжметторг» позитивний і показує підвищення ефективності виробництва та прибутковості підприємства. Це саме підтверджує отриманий чистий прибуток у 2018 році, адже його сума склала 12679тис.грн., а це на 3660тис.грн. більше, ніж у 2017 році.

На підприємстві регулярно проводяться звірки розрахунків. Також встановлено, що в бухгалтерії ТОВ «Запоріжметторг», при необхідності складаються документи з нагадуванням про необхідність погашення боргів, які потім відправляються дебіторам.

У третьому розділі визначено мету аудиту на ТОВ «Запоріжметторг»

– це підтвердження достовірності, повноти, реальності і законності обліку дебіторсько-кредиторської заборгованості у звітності, тобто у балансі підприємства.

Завданням, що стояло перед аудитором при проведенні аудиту розрахунків з покупцями і замовниками наступні на підприємстві ТОВ «Запоріжметторг»:

- оцінити систему внутрішнього контролю за дебіторсько – кредиторською заборгованістю, для чого необхідно визначити сильні і слабкі сторони контролю, що впливають на проведення щорічних аудиторських процедур;

- виявити данні, які можна використовувати при щорічних аудиторських процедурах;

- знайти недоліки контролю і вказати їх у листі керівництву підприємства – клієнта;

- скласти програму і методику проведення аудиту дебіторсько – кредиторської заборгованості;

- здійснити аудит дебіторсько – кредиторської заборгованості;

- видати кваліфікований аудиторський висновок, якщо це можливо.

Взаємодія підприємства ТОВ «Запоріжметторг» з аудиторською фірмою почалася з направлення на її адресу листа – зобов'язання (Додаток Ж), у якому викладаються мета аудиторської перевірки і перелік бажаних аудиторських послуг. Далі було заключено договір (Додаток З), в якому зазначено основні моменти проведення аудиту на ТОВ «Запоріжметторг». Після було складено програму аудиторської перевірки розрахунків з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг», аудиторська фірма здійснила перевірку

За підсумками проведеного аудиту розрахунків з покупцями та замовниками складено безумовно позитивний висновок, оскільки аудитор отримав вичерпну інформацію і пояснення, необхідні для аудитора, слід зазначити, що на досліджуваному підприємстві не виявлено порушень у

веденні обліку розрахунків з покупцями та замовниками. Всі первинні документи оформлені належним чином і відображуються в оборотно-сальдових відомостях, на основі яких формуються форми звітності.

Для вдосконалення ведення обліку з покупцями та замовниками на ТОВ «Запоріжметторг» пропонуємо ввести наступні документи:

- Реєстр документів до сплати покупцями та замовниками;
- Накопичувальну відомість простроченої дебіторської заборгованості.

Реєстр буде поповнюватися щодня, оплачені видаткові накладні будуть переходити в інший реєстр, задля контролю за своєчасністю оплати. Цей реєстр дуже ефективний, адже показує заборгованість покупців та замовників за кожною видатковою накладною та актом надання послуг. Також має інформацію про те, які строки оплати, сума оплати, сума видаткової накладної та іншу інформацію. Реєстр має накопичувальну інформацію на кінець місяця.

На основі реєстру документів до сплати покупцями та замовниками необхідно формувати накопичувальну відомість простроченої дебіторської заборгованості.

Таким чином, створення чіткої та дієвої система аудиту здатне забезпечити ефективне функціонування підприємства, підвищити ефективність розрахунків з покупцями і замовниками, зменшити дебіторську заборгованість, тобто збільшити кількість вільних оборотних грошових коштів. За для підвищення ефективності аудиту розрахунків з покупцями та замовниками ТОВ «Запорожметторг» було розроблено тест внутрішнього контролю, програму, робочі документи аудитора щодо розрахунків з покупцями та замовниками.

Такі пропозиції доцільно систематизувати за результатами аудиторської перевірки для підвищення ефективності облікового процесу та враховувати при перегляді внутрішньо-фірмових стандартів аудиту. Крім того, аудитор протягом певного часу після надання аудиторського висновку має продовжувати періодичне спілкування з клієнтом на предмет виявлення

чинників, що можуть вплинути на його судження, і у зв'язку з цим подальшу співпрацю з клієнтом варто розглядати як окрему стадію аудиторського процесу

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України: Закон України № 436-IV від 16.01.2003 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>
2. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті № 22 від 21.01.2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>
3. МСА 705 «Модифікації думки у звіті незалежного аудитора». URL: <http://apu.com.ua/content.php?lang=ukr&c=page.php&id=74>.
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI, зі змінами та доповненнями. Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» від 08.10.99 р. № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>
7. Постанова Національного банку України від 21 січня 2004 N 22 «Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>.
8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні Закон України від 16.07.99 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
9. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність Закон України № 2258-VIII від 21.12.2017 Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>

10. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: Інструкція, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 із змінами та доповненнями. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

11. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

12. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.

13. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. №318. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

14. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. Верховна Рада України. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

15. Азрилиян А.Н. Большой бухгалтерский словарь. М.: Институт новой экономики, 1999. 574с.

16. Бандурка О.М., Коробов М.Я., Орлов П.І., Петрова К.Я. Фінансова діяльність підприємства. К.: Либідь, 2002. 384 с.

17. Безклубий І.А. До питання про підстави виникнення грошового зобов'язання. Право України. 2004. № 4. С.57-60.

18. Березина М.П. Безналичные расчеты в экономике России. М.: АО «Консалтбанкир», 1997. 294 с.

19. Бондаренко Н. М. Теоретичні основи організації обліку на підприємстві. Науковий вісник Херсонського державного університету: зб. наук. праць. Економічні науки. 2014. № 4(1).

20. Буднік Т.В., Гнатенко Є.П. Проблеми та шляхи удосконалення дебіторської заборгованості як об'єкта обліку й аналізу. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. № 9. С.740– 743.

21. Буряк І.О. Проблема тлумачення та визнання поняття «розрахунки». Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. 2010. № 7(1). С. 209-214.
22. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський словник. Житомир: ПП «Рута», 2001. 224с.
23. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник. Житомир: ПП «Рута», 2013. 912 с.
24. Бухгалтерский учет: Учебник /Безруких П.С., Ивашкевич В.Б., Кондраков Н.П. и др. М.: Бух. учет, 1999. 624 с.
25. Ващенко Ю.В. Банківське право. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 344 с.
26. Власова І.О. Облік розрахунків з дебіторами та кредиторами: Дис... канд. екон. Наук. Нац. аграр. ун-т. К., 2005. 193с.
27. Волковицька О. М. Формування системи внутрішнього контролю розрахунків з покупцями та замовниками / О. М. Волковицька, С. Ю. Болтач // Ефективна економіка. 2014. № 12.
URL:<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3613>
28. Ганусич В.О., Гурська І.В. Облік дебіторської заборгованості: управлінський та організаційний аспекти. Науковий вісник Ужгородського університету. 2016. С. 441– 445
29. Гуцаленко Л.В., Коцупатрий М.М., Марчук У.О. Внутрішньогосподарський контроль. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 496 с.
30. Гуцаленко Л. В., Слободянюк І. С. Контроль дебіторської заборгованості в управлінні підприємством. Економічні науки. 2012. №1. С. 154-159.
31. Добровольська О. В. Сучасна система організації контролю за дебіторською заборгованістю підприємств. Вісник Запорізького національного університету. 2010. № 1. С. 5-11.
32. Дорош Н. І. Внутрішній контроль та аудит в управлінні ризиками на

підприємстві. Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна. 2014. № 44. С. 148-152.

33. Іванова Н. А., Ролінський О.В. Організація і методика аудиту. К. : Центр учбової літератури. 2008. 216 с.

34. Іващенко А.С., Гайдамака О.В., Черевик Н.В. Проблеми обліку дебіторської та кредиторської заборгованості в Україні. Молодий вчений. 2014. № 4(07). С. 69–70.

35. Кияшко О.М. Облік та аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Київ. нац. торг.-екон. ун-т. К., 2011. 21 с.

36. Ковалко Н.М. Фінансово-правове регулювання спеціальних режимів розрахункових відносин (на прикладі паливно-енергетичного комплексу України). Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук.: К. 2007. 228с.

37. Костюнік О. В., Турова Л.Л., Ковтуненко В. М. Шляхи вдосконалення обліку дебіторської заборгованості. Агросвіт. 2016. № 6. С. 21 – 31.

38. Коцупатрий М., Гуцаленко У. Внутрішньогосподарський контроль: організаційні аспекти та класифікаційні ознаки. Економічний аналіз. 2010. № 6. С. 433-436.

39. Кручак, Л. В. Облік розрахунків з покупцями і замовниками в умовах нестабільності економіки. Економічний механізм управління інноваціями: методологія, теорія та практика : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (16-17 вересня 2016 року). Львів : ЛЕФ, 2016. С.124-127.

40. Кулаковська Л. П., Піча Ю.В. Організація і методика аудиту. К. : Каравела, 2004. 567с.

41. Лукашев О.А. Правове регулювання грошової системи України: Автореф. дис... канд. юрид. Наук. Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. Х., 2002. 20 с.

42. Москалюк Г. О. Облік та контроль дебіторської заборгованості: існуючі проблеми та шляхи їх вирішення. Вісник Національного університету «Львівська політехніка» «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». № 721. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2012. С. 173-179.

43. Овчаренко Б.В. Шляхи удосконалення обліку розрахунків з покупцями і замовниками. Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки : тези доповідей I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2017. С.79-81.

44. Олексенко К.О., Подмешальська Ю.В. Удосконалення аудиту розрахунків з покупцями і замовниками в умовах адаптації до європейського бізнес-середовища: студ.вищ.нав.закл/к.е.наук, доц. Запоріжжя: 2019.

45. Остапенко Н.В. Реструктуризація заборгованості як засіб підвищення ефективності діяльності підприємств харчової промисловості: автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.04. Нац. ун-т харч. технол. К., 2010. 22 с.

46. Паливода А.В. Цивільний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповненнями. К.: Алерта, 2017. 322 с.

47. Пантелєєв В.П., Сніжко О.С. Словник бухгалтера та аудитора. Держ. ком. статистики України, Держ. акад. статистики, обліку та аудиту. К.: ДП «Ін форм.-аналіт. агентство», 2009. 239с.

48. Парашутин Н.В., Козлова Е.П. Курс бухгалтерського учета. М.: Финансы, 1997. 424 с.

49. Пархоменко В. М. Розрахунки з покупцями та замовниками: обліковий аспект. Економічні науки. 2012. № 3 (61). С. 142–145.

50. Подцерковний О.П. Організаційно-правові основи розрахункових відносин у господарському комплексі України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.04. НАН України. Ін-т екон.-прав. дослідж. Донецьк, 1999. 20 с.

51. Проскуріна Н. М. Резерв сумнівних боргів: удосконалення

методики розрахунку. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: збірник наукових праць, 2014. № 25. С. 195–199.

52. Райан Б. Стратегический учет для руководителя. М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998. 616 с.

53. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 688 с.

54. Твердохлібова Д.В. Грошові потоки: методичні засади побудови і аналізу. Наукова доповідь. К.: Ін-т економічного прогнозування НАНУ, 2000. 88 с.

55. Тігова Т. М. Аналіз фінансової звітності: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 268 с.

56. Фоміна О.В. Облік і аудит в управлінні продажами товарів: автореф. дис... канд. екон. Наук. Київ. нац. торг.-екон. ун-т. К., 2008. 21 с.

57. Чацкіс Е.Д., Лысюк А.Н., Михайлова Т.П. Бухгалтерский учет активов, капитала, обязательств и хозяйственных операций: Учеб. пособие. Донецк: ДонГУЭТ, 2001. 301с.

58. Чорнобривець М. М. Дебіторська заборгованість: сутність та причини виникнення. Європейські перспективи. 2013. № 10. С. 181-185. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2013_10_33.

59. Яковець С.В. Аудит розрахунків з покупцями і замовниками в управлінні підприємством. Проблеми стабілізації економіки країни: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції економічного спрямування. Тернопіль, 2016. С.51-53.

Наказ про облікову політику ТОВ «Запоріжметторг»

НАКАЗ № 1

м. Запоріжжя

04 січня 2018 р.

« Про облікову політику ТОВ «Запоріжметторг» у 2018 р.

Керуючись Законом України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 р. №996-XIV, затвердженими Міністерством Фінансів України положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО), інструкціями та іншими нормативними актами, які регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності, виконуючи вимоги, передбачені Статутом ТОВ «Запоріжметторг», та з метою забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності,

НАКАЗУЮ :

1. Затвердити Положення про облікову політику ТОВ «Запоріжметторг» (додається) та ввести його в дію з 04 січня 2018 року.
2. Начальнику відділу кадрів ознайомити (під особистий підпис) із змістом Положення всіх посадових осіб та працівників, які мають відношення до його виконання. Надати усім працівникам бухгалтерії по 1 примірнику Положення про облікову політику.
3. Загальний контроль за виконанням цього Наказу залишаю за собою.
4. Безпосередній контроль за виконанням вимог Положення про облікову політику покладається на головного бухгалтера підприємства.

Директор

Затверджено
наказом № 1 від 04 січня 2018 р.

Положення про облікову політику та організацію бухгалтерського обліку ТОВ «Запоріжметторг» на 2018 рік

Керуючись Законом України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 р. №996-XIV (далі - Закон про бухоблік), затвердженими Міністерством Фінансів України положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО), інструкціями та іншими нормативними актами, які регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності, виконуючи вимоги, передбачені Статутом, та з метою забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності на ТОВ «Запоріжметторг» (далі за текстом - „Підприємство“) застосовуються наступні положення.

1. Організація бухгалтерського обліку

- 1.1. На забезпечення виконання пункту 4 статті 8 Закону про бухоблік встановити з 1 січня 2018 року на Підприємстві таку форму організації бухгалтерського обліку:
 - Бухгалтерський облік здійснюється бухгалтерією на чолі з головним бухгалтером. Посада головного бухгалтера входить до штатного розкладу підприємства.
- 1.2. Головний бухгалтер забезпечує дотримання вимог, передбачених Законом про бухоблік, зокрема п.7 ст.8, та іншими законодавчими та нормативними документами з питань організації і ведення бухгалтерського та податкового обліку.
- 1.3. Відповідальність за ведення податкового обліку, правильність і своєчасність складання і подання податкової звітності несе головний бухгалтер згідно з чинним законодавством.
- 1.4. Обов'язок ведення управлінського обліку та складання управлінської звітності на Підприємстві покладається на фінансового менеджера.
- 1.5. Головний бухгалтер та фінансовий менеджер несуть особисту відповідальність перед керівником підприємства, відповідно до переліку питань, перерахованих у їх посадових інструкціях і в цьому Положенні.
- 1.6. З касиром укласти договір про повну матеріальну відповідальність за збереження всіх прийнятих ним цінностей.
- 1.7. Відповідальність інших працівників, які ведуть облік, регулюється посадовими інструкціями, що затверджуються керівником Підприємства.

2. Повноваження на підпис документів

- 2.1. Право першого підпису на банківських розрахунково-платіжних документах надається директору.
- 2.2. На час відсутності директора право першого підпису надається головному бухгалтеру Коломиєць В.О..
- 2.3. Головному бухгалтеру надається право другого підпису.
- 2.4. На час відсутності головного бухгалтера право другого підпису надається : заступнику головного бухгалтера: Сидоренко М.О.

2.5. Під час відсутності на робочому місці з поважних причин головного бухгалтера його обов'язки, відповідальність і права покладаються на заступника головного бухгалтера: Сидоренко М.О. відповідно до письмового розпорядження керівника Підприємства, з оплатою відповідно до діючого законодавства.

2.6. На право підпису окремих документів можуть надаватися повноваження іншим посадовим особам, що оформлюється окремим Наказом по Підприємству.

2.7. На Підприємстві дозволяється використовувати факсимільний підпис генерального директора тільки на наступних документах:

- рахунках, виписаних Підприємством на оплату;
- актах-приймання передачі, актах виконаних робіт, додатках і доповненнях, що підписуються Підприємством з клієнтами на виконання зобов'язань по укладених договорах;
- видаткових накладних на відпуск товарів/послуг;
- актах списання ТМЦ та актах приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів, за виключенням основних засобів першої групи;
- посвідченнях на відрядження;
- внутрішніх наказах, інструкціях по товариству.

Перед проставлянням факсиміле на вказаних документах розпорядник факсимільного підпису повинен впевнитися, що відтиснення факсимільного підпису відображає підпис генерального директора, крім того, в лівому або правому нижньому кутку вказує свою посаду, прізвище і ставить підпис. На рахунках та посвідченнях на відрядження зазначити посаду, прізвище та ставити підпис розпоряднику факсимільного підпису не потрібно. Порядок використання факсиміле регулюється „Інструкцією про порядок використання на Підприємстві факсимільного підпису генерального директора при оформленні первинних та інших документів”.

3. Інвентаризація

3.1. Проводити інвентаризацію активів і зобов'язань відповідно до ст. 10 Закону про бухоблік та інших нормативних документів, зокрема Інструкції з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 11 серпня 1994 р. N 69.

3.2. Склад постійно діючої інвентаризаційної комісії встановлюється Наказом керівника.

3.3. Проводити інвентаризацію активів і зобов'язань щороку перед складанням річної фінансової звітності станом на 01 грудня року, за який складається фінансова звітність.

3.4. Інвентаризацію основних засобів здійснювати 1 раз на 2 роки.

3.3. Проводити раптову інвентаризацію каси не рідше одного разу на рік.

3.6. У всіх інших випадках об'єкти і періодичність проведення інвентаризації визначаються керівником чи власниками підприємства на підставі чинного законодавства.

4. Бухгалтерський облік

4.1. Вести бухгалтерський облік на Підприємстві згідно із Законом України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" (далі - Закон про бухоблік), та затвердженими Міністерством Фінансів України положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (далі - П(С)БО).

4.2. Облікова політика підприємства будується з використанням наступних принципів бухгалтерського обліку і фінансової звітності:

- автономність;
- обачність (обережність);
- повне висвітлення (відображення);
- послідовність;
- безперервність;
- нарахування і відповідність доходів і витрат;

- превалювання (превага) сутності над формою;
- історична (фактична) собівартість;
- єдиний грошовий вимірник;
- періодичність.

4.3. Облікову політику застосовувати таким чином, щоб фінансові звіти повністю узгоджувались з вимогами Закону про бухоблік та кожного конкретного П(С)БО. Застосовувати перед усім ті підходи та методи для ведення бухобліку і надання інформації в фінансових звітах, які передбачені П(С)БО і найбільш адаптовані до діяльності підприємства.

4.4. Згідно з НП(С)БО 1 ведення бухгалтерського обліку та складання фінансових звітів (крім Звіту про рух грошових коштів) проводити згідно принципу нарахування так, щоб результати операцій та інших подій відображались в облікових регістрах і фінансових звітах тоді, коли вони мали місце, а не тоді, коли підприємство отримує чи сплачує кошти.

4.5. Доходи в Звіті про прибутки та збитки відображати в тому періоді, коли вони були зароблені, а витрати - на основі відповідності цим доходам, що забезпечить визначення фінансового результату звітного періоду співставленням доходів звітного періоду з витратами, здійсненими для отримання цих доходів.

4.6. При складанні фінансових звітів визначити величину суттєвості статті в розмірі 1 тис. грн.

4.7. Використовувати на Підприємстві автоматизовану форму ведення обліку із застосуванням бухгалтерської програми „1С:Бухгалтерія”.

5. Запаси

5.1. Одиницею бухгалтерського обліку запасів визнавати їх найменування.

5.2. Запаси визнавати активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена.

5.3. Первісну вартість запасів, придбаних за плату визначати по собівартості запасів згідно з П(С)БО 9.

5.4. Первісну вартість запасів, виготовлених власними силами підприємства, визначати згідно з П(С)БО 16.

5.5. Запаси відображати в бухгалтерському обліку по первісній вартості.

5.6. При відпуску запасів у виробництво, продажу чи іншому вибутті їх оцінку здійснювати методом ідентифікованої собівартості запасів.

5.7. Запаси, які не приносять підприємству економічних вигод в майбутньому, визнавати неліквідними і списувати в бухоблік, а при складанні фінансової звітності не відображати в балансі, а враховувати на окремому субрахунку позабалансового рахунку 07.

5.8. Вартість малоцінних та швидкозношуваних предметів, що передані в експлуатацію, виключається зі складу активів (списується з балансу із нарахуванням зносу в розмірі 100% при передачі їх в експлуатацію) з подальшою організацією оперативного кількісного обліку таких предметів за місцями експлуатації і відповідними матеріально-відповідальними особами протягом строку їх фактичного використання (до моменту їх повної ліквідації, списання з балансу). Малоцінні і швидкозношувані предмети вартістю до 100 грн. за одиницю при передачі їх в експлуатацію за балансом не враховуються (окрім приладів обліку та спецодягу).

5.9. Запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

5.10. Сума транспортно-заготівельних витрат щомісячно розподіляється між сумою залишку запасів на кінець звітного місяця і сумою запасів, що вибули (використані, реалізовані, безоплатно передані тощо) за звітний місяць, у порядку, передбаченому П(С)БО 9.

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2018 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	0	6
первісна вартість	1001	0	6
накопичена амортизація	1002	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1102	1102
Основні засоби:	1010	3980	8945
первісна вартість	1011	24942	30510
Знос	1012	20962	21565
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
Знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	93	93
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	18	12
Усього за розділом I	1095	5192	10156
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	21034	33726
Виробничі запаси	1101	2094	4928
Незавершене виробництво	1102	3105	3675
Готова продукція	1103	15824	25120
Товари	1104	11	3
Поточні біологічні активи	1110	410	412
Депозити перестрашування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1418	1402
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130	158	1041
за виданими авансами			
з бюджетом	1135	80	38
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0

Продовження додатку Б

Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4214	25
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	862	4838
Готівка	1166	2	9
Рахунки в банках	1167	860	4828
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	293	1330
Усього за розділом II	1195	28469	42812
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	33662	52969

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	4525	4525
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	10492	10492
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1054	1054
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	12616	25295
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	28686	41365
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0

Продовження додатку Б

резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	2044	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	295	350
за розрахунками з бюджетом	1620	264	1093
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	36	22
за розрахунками з оплати праці	1630	163	183
за одержаними авансами	1635	1756	7983
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	418	1974
Усього за розділом III	1695	4976	11604
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	33662	52969

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2017 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	0
накопичена амортизація	1002	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1102	1102
Основні засоби:	1010	4525	3980
первісна вартість	1011	24995	24942
знос	1012	20471	20962
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	93	93
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	25	18
Усього за розділом I	1095	5744	5192
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	14109	21034
Виробничі запаси	1101	1624	2094
Незавершене виробництво	1102	3125	3105
Готова продукція	1103	9351	15824
Товари	1104	9	11
Поточні біологічні активи	1110	496	410
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2129	1418
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	196	158
з бюджетом	1135	31	80

Продовження додатку В

у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1444	4214
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	315	862
Готівка	1166	1	2
Рахунки в банках	1167	312	860
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	15	293
Усього за розділом II	1195	18735	28469
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	24478	33662

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	4525	4525
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	10492	10492
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	603	1054
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	4048	12616
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	19667	28686
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0

Продовження додатку В

Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	2073	2044
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	17	295
за розрахунками з бюджетом	1620	24	264
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	59	36
за розрахунками з оплати праці	1630	126	163
за одержаними авансами	1635	96	1756
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	2417	418
Усього за розділом III	1695	4811	4976
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	24478	33662

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31.12.2016 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	0
накопичена амортизація	1002	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1143	1102
Основні засоби:	1010	5814	4525
первісна вартість	1011	25059	24995
знос	1012	19245	20471
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	93	93
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	43	25
Усього за розділом I	1095	7093	5744
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	11560	14109
Виробничі запаси	1101	2195	1624
Незавершене виробництво	1102	1719	3125
Готова продукція	1103	7642	9351
Товари	1104	3	9
Поточні біологічні активи	1110	372	496
Депозити перестраховування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	184	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2183	2129
Дебіторська заборгованість за розрахунками:за виданими авансами	1130	2499	196
з бюджетом	1135	53	31

Продовження додатку Г

у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	423	1444
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	133	315
Готівка	1166	2	2
Рахунки в банках	1167	131	312
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	112	15
Усього за розділом II	1195	17517	18735
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	24610	24478

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	4525	4525
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	10492	10492
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	599	603
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2821	4048
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	18437	19667
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0

Продовження додатку Г

резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітної періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітної періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітної періоду)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітної періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	1781	2073
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	37	17
за розрахунками з бюджетом	1620	15	24
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	58	59
за розрахунками з оплати праці	1630	133	126
за одержаними авансами	1635	1	96
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	4148	2417
Усього за розділом III	1695	6173	4811
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	24610	24478

Витрати на операційні витрати	2122	0	0
Витрати на операційні витрати	2130	-1955	1557
Витрати на операційні витрати	2150	-2143	1200
Витрати на операційні витрати	2180	-756	826
Витрати від зміни вартості активів, які ліквідуються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від управління активами	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	12949	9564
Збиток	2194	0	0
Дохід від учасників з капіталу	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	11
Інші доходи	2240	0	119

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2018 р.

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	35925	26671
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-19159	-17237
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	16767	9433
Збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Інші операційні доходи	2120	1037	3714
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	-1955	-1557
Витрати на збут	2150	-2143	-1200
Інші операційні витрати	2180	-756	-826
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	12949	9564
Збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	11
Інші доходи	2240	7	110

Продовження додатку Д

Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	-277	-526
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	0	-139
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	12679	9019
Збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	12679	9019
Збиток	2355	0	0

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	12679	9019

III. Елементи операційних витрат

Матеріальні затрати	2500	10186	11363
Витрати на оплату праці	2505	3917	3541
Відрахування на соціальні заходи	2510	853	1054
Амортизація	2515	603	491
Інші операційні витрати	2520	8731	2257
Разом	2550	24290	18707

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2017 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	26671	22378
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-17237	-16458
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий:	2090	9433	5920
прибуток		0	0
збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	3714	2780
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	-1557	-1618
Витрати на збут	2150	-1200	-1181
Інші операційні витрати	2180	-826	-4194
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:		0	0
прибуток	2190	9564	1707
збиток	2195	0	0

Продовження додатку Ж

Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	11	0
Інші доходи	2240	110	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	-526	-465
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	-139	-12
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:		0	0
прибуток	2290	9019	1230
збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:		0	0
прибуток	2350	9019	1230
збиток	2355	0	0

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	9019	1230

III. Елементи операційних витрат

Матеріальні затрати	2500	11363	12206
Витрати на оплату праці	2505	3541	2519
Відрахування на соціальні заходи	2510	1054	918
Амортизація	2515	491	1226
Інші операційні витрати	2520	2257	2997
Разом	2550	18707	19865

Лист - зобов'язання

Директору ТОВ «Запоріжметторг»

Мельникову Я.Ю

Від «30» вересня 2019 р.

Нами прийняті ваші пропозиції про проведення аудиту достовірності обліку

Розрахунків з покупцями і замовниками. Аудит проводиться нами відповідно до чинного законодавства України.

Згідно з Міжнародними нормативами аудит у перевірці підлягатимуть баланс, додатки балансу, звіти про фінансові результати та їх використання, реєстри бухгалтерського обліку і первинні документи.

Мета - це виявлення недоліків, якщо вони мають місце в балансі; визначення достовірної інформації про дебіторсько – кредиторську заборгованість і перевірка правильності її віднесення з метою недопущення безпідставного зменшення оподаткованого прибутку підприємств, тобто, перевірка законності операцій з дебіторсько – кредиторською заборгованістю.

Просимо підписати і повернути копію цього Листа з Вашими зауваженнями.

Дата

Підпис

УГОДА № 45

На здійснення аудиторських послуг

м. Запоріжжя

«01» жовтня 2019 р.

Українська аудиторська фірма (далі -- ВИКОНАВЕЦЬ), що діє на підставі Статуту, в особі (далі -- ЗАМОВНИК), ТОВ «Запоріжметторг» в особі Мельников Я.Ю діючого на підставі статуту уклали цей договір про таке:

1. ПРЕДМЕТ УГОДИ

1.1. ЗАМОВНИК доручає, а ВИКОНАВЕЦЬ зобов'язується здійснити аудиторські послуги (далі послуги, а саме провести аудит обліку та розрахунків з покупцями та замовниками.

1.2. Послуги здійснюються в період з «1» жовтня 2019 р. До «15» жовтня 2019 р.

2. ОПЛАТА ПОСЛУГ

2.1. За виконання Послуг згідно з протоколом про договірну ціну (п. 5 цієї Угоди) ЗАМОВНИК сплачує ВИКОНАВЦЮ 15000 грн. та податок на додану вартість (ПДВ) на суму: 2500 тис. грн., що разом дорівнює 15000 тис. грн.

2.2. Оплата здійснюється виключно в безготівковій формі з авансуванням у розмірі 50% загальної вартості Угоди, що відповідно становить 7500 тис. грн.

2.3. ЗАМОВНИК сплачує залишок вартості послуг протягом трьох банківських днів після підпису акта прийняття-передання.

2.4. У разі виявлення ВИКОНАВЦЕМ під час надання послуг резервів за розрахунками з бюджетом або з контрагентами ЗАМОВНИКА; резервів використання заборгованості; фактів розкрадання власності ЗАМОВНИКА його персоналом та інші резерви ЗАМОВНИК сплачує ВИКОНАВЦЮ 25 % від суми виявлених резервів (без урахування ПДВ) додатково до суми Угоди. Підставою для оплати є розрахунок економії, погоджений із ЗАМОВНИКОМ, та акт приймання-здавання робіт.

2.5. Оплата послуг ВИКОНАВЦЯ здійснюється ЗАМОВНИКОМ незалежно від характеру звіту аудитора (позитивна чи негативна оцінка звітності або діяльності ЗАМОВНИКА).

3. ПРЕДМЕТ (ОБ'ЄКТ) ПОСЛУГ

3.1. До складу послуг, наданих ВИКОНАВЦЕМ, входять (непотрібне викреслити): перевірка та підтвердження бухгалтерської звітності, перевірка статутної діяльності, аудит обліку

Розрахунків з покупцями та замовниками 3.2. Послуги охоплюють господарську діяльність ЗАМОВНИКА за період: з «1» жовтня 2019 р. До «15» жовтня 2019 р

3.3. Об'єктом послуг є: ЗАМОВНИК в цілому, окремі підрозділи ЗАМОВНИКА, дочірні підприємства ЗАМОВНИКА, асоційовані партнери ЗАМОВНИКА, контрагенти ЗАМОВНИКА (непотрібне викреслити).

4. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ СТОРІН

4.1. Відповідальність ВИКОНАВЦЯ регламентується статтями 22, 23, 24, 25 та 26, а відповідальність ЗАМОВНИКА -- статтями 28, 29 та 30 Закону України «Про аудиторську діяльність».

4.2. Якщо звітність ЗАМОВНИКА, організація та методологія обліку, господарська діяльність не відповідають установленим правилам, чинному законодавству або Статуту, а порушення тягнуть за собою кримінальну відповідальність, ВИКОНАВЕЦЬ має право в

односторонньому порядку відмовитись від виконання цієї Угоди, про що він письмово попереджає ЗАМОВНИКА.

4.3. ЗАМОВНИК зобов'язаний на першу вимогу ВИКОНАВЦЯ надати останньому будь-яку інформацію, незалежно від рівня її конфіденційності, протягом 1--2 днів з моменту запиту у формі, визначеній ВИКОНАВЦЕМ (письмово довільною формою, на бланках з печаткою або з підписом, усно).

Умисне або ненавмисне невиконання ЗАМОВНИКОМ цього пункту Угоди підпадає під дію п. 4.2 цієї Угоди.

4.4. ВИКОНАВЕЦЬ під час надання послуг зобов'язаний: утримуватися від прилюдної оцінки діяльності окремих осіб керівництва або персоналу; зберігати незалежність та нейтральність до ЗАМОВНИКА та його персоналу; не вступати у комерційні відносини з персоналом чи клієнтами ЗАМОВНИКА; зберігати конфіденційність та комерційну таємницю наслідків послуг та діяльності ЗАМОВНИКА; не використовувати ім'я ЗАМОВНИКА та закриті за його рішенням дані у відкритій пресі.

У разі порушення умов цього пункту ВИКОНАВЦЕМ ЗАМОВНИК має право на судове переслідування ВИКОНАВЦЯ та стягнення з останнього збитків, розмір яких визначає суд.

4.5. Організація (форма, місце, методика, час виконання) послуг є виключною прерогативою ВИКОНАВЦЯ і регламентується тільки ним.

4.6. Виконавець має право залучити до надання послуг окремих спеціалістів, сплачуючи їм винагороду згідно з положенням про сумісництво та договори підряду з особистих (власних) коштів. Дозволу на таке використання персоналу ЗАМОВНИКА з боку останнього не треба.

4.7. У разі односторонньої відмови ЗАМОВНИКА в процесі надання послуг ВИКОНАВЦЕМ ЗАМОВНИК сплачує ВИКОНАВЦЮ 75 % від суми Угоди. У цьому випадку ЗАМОВНИК повинен попередити ВИКОНАВЦЯ про своє рішення за 12 днів до денонсації Угоди.

4.8. За невиконання або неякісне виконання взятих на себе зобов'язань ВИКОНАВЕЦЬ та ЗАМОВНИК несуть майнову відповідальність згідно з чинним законодавством, а спори між ними вирішуються судом або арбітражем.

4.9. У разі відмови від підписання акта прийому-передання виконаних послуг без конкретних указаних причин аудиторська фірма має право перераховану суму віднести на реалізацію.

5. ПРОТОКОЛ ПОГОДЖЕННЯ ДОГОВІРНОЇ ЦІНИ

5.1. ЗАМОВНИК в особі Мельников Я.Ю, з однієї сторони, та ВИКОНАВЕЦЬ в особі Банаш А.Г., з другої сторони дійшли згоди, що розмір договірної ціни цієї Угоди становить 15000 тис. грн., включаючи ПДВ.

5.2. Цей протокол є підставою для проведення взаємних розрахунків між ЗАМОВНИКОМ та ВИКОНАВЦЕМ, відповідно до Угоди.

5.3. Угода складена українською мовою у двох примірниках (один примірник передається ЗАМОВНИКУ, другий -- ВИКОНАВЦЮ), кожен з яких має однакову силу.

6. ЮРИДИЧНІ АДРЕСИ СТОРІН

ВИКОНАВЕЦЬ
Українська аудиторська фірма
м. Запоріжжя
Вул. Перемоги, 68
р/р 5120 0004 5263 5874
МФО 69855823

_____ (підпис)

М.П.

ЗАМОВНИК
ТОВ «Запоріжметторг»
м. Запоріжжя
Вул. Українська, 14
р/р 6152 2536 4125 1122
МФО 65232545

_____ (підпис)

М.П.